Caro en Tamara. In het oerwoud

Constant Butner

bron
Constant Butner, *Caro en Tamara. In het oerwoud*. Met illustraties van Herry Behrens. Westfriesland, Hoorn 1969

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/butn001caro02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

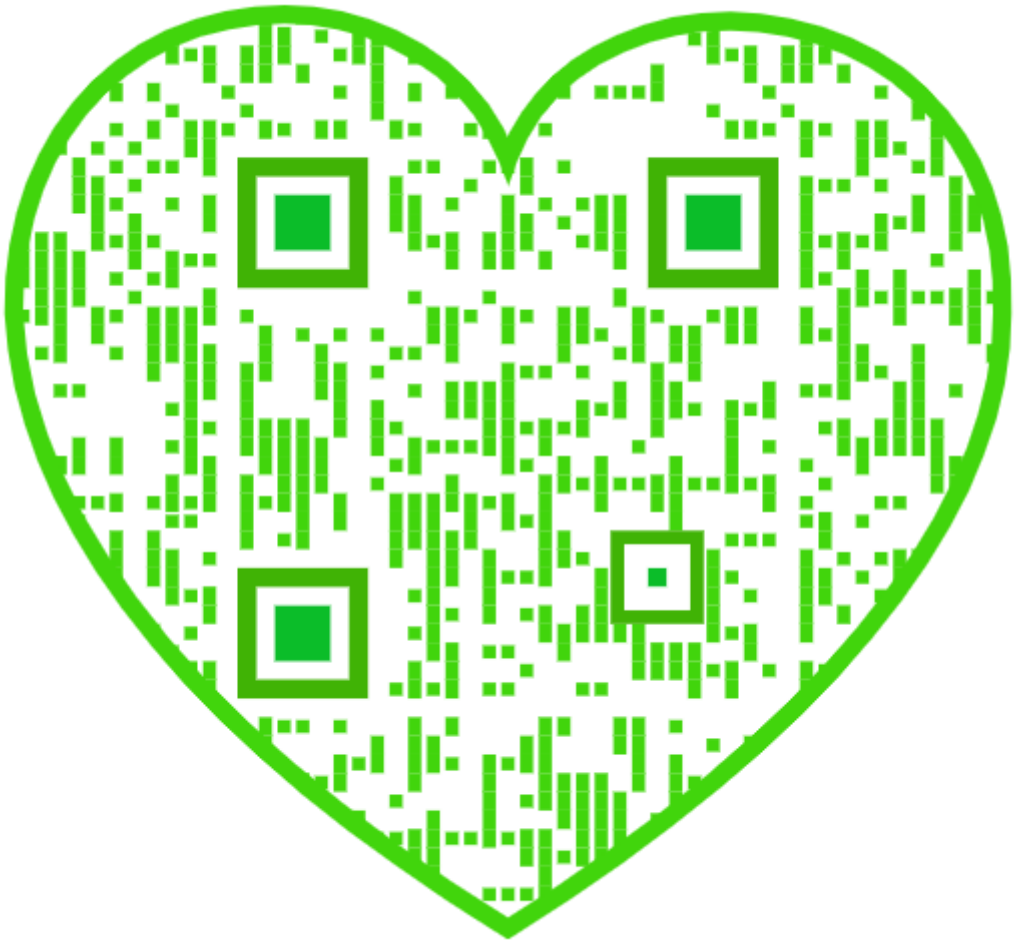

Bospolitie

‘Een slang! Een slang!’ riep mevrouw Donkers uit, terwijl ze op een stoel klom. ‘Caro, kom gauw, een gevaarlijke slang!’

Toen Caro binnenkwam, vond zij haar moeder al op de tafel staan en doodsbleek keek ze naar de hoek van de kamer, waar een slang van ongeveer een meter lang net onder de linnenkast verdween.

‘Hij zit onder die kast, Caro. Meisje pas op!’

‘Wat is 't voor een slang?’ informeerde Caro.

‘Weet ik wat voor slang het is? Een gevaarlijke, vast een giftige! O, wat een land! Niets dan slangen, spinnen en ander ongedierte. We hadden nooit naar Suriname moeten gaan. Spinnen, mieren overal, insekten rond de lamp, vleermuizen op de vliering, duizendpoten onder de vloer, kakkerlakken in de kast en op de W.C. en nu zelfs een slang onder de kast. Als je je schoenen een paar dagen in de kast laat staan zijn ze beschimmeld. De kakkerlakken eten onder je neus je boeken en kleren op. 's Avonds eten de muskieten jezelf ook nog op. Malaria ligt overal op de loer. O, wat een land!’

‘Kom moeder, zo erg is het niet!’ riep Caro lachend. ‘Een beetje citronella op je armen en benen en geen muskiet bijt je.’

‘Ja, en dan in de stank zitten. In de droge tijd niks

dan stof. In de regentijd plassen en smeerboel. Elke week een ander dienstmeisje! Als je uit wilt: de bioscoop! Altijd dezelfde gezichten! Geef mij maar Holland!'

'Als u in Holland zit en 't regent of het vriest dat 't kraakt, dan denkt u nog wel eens terug aan dat lekkere warme Suriname, met z'n stof, mèt z'n modder, mèt z'n ongedierte, mèt z'n malaria, mèt z'n weglopende dienstmeisjes, mèt z'n ... weet ik veel! De prachtige avonden, ruisende palmen, open ramen en deuren, geen wollen dekens en dikke kleren, elke dag een frisse douche. Geef mij Suriname maar!'

'Maar die slang! Hoe krijgen we dat beest dood?' riep moeder angstig.

'Wacht maar even. Ik zal Tamara roepen, ze is in de tuin. Tamara pakt slangen of het kanariepieten zijn!'

Even later kwam ze met het negermeisje terug. Tamara was de dochter van de voorman op de koffieplantage, waar Caro's vader directeur was. Caro en Tamara waren al sedert enkele jaren onafscheidelijke vriendinnen en samen hadden ze al zo het een en ander beleefd.

'Daar onder die kast zit 'ie, Tamara!' zei Caro.

'Heb je een stok? Geef me even die wandelstok van je vader, Caro!'

Met de stok porde ze onder de kast, tot ineens de slang onder de kast vandaan schoot. Mevrouw Donkers, die nog altijd op de tafel stond, gilde het uit. 'Pas op, hij zal je bijten! Slangen zijn verschrikkelijk gevaarlijk!'

Het dienstmeisje was op het gegil afgekomen. Toen ze de slang over de vloer zag kronkelen, begon ook zij te gillen.

‘Me Gade, me Gade! Dagewè sneki! De beti gefaarlijk!’ en weg was ze weer, de tuin in.

‘Mijn hemel, een afgodsslang! Die bijt vreselijk!’ vertaalde Tamara de woorden van het dienstmeisje Ursula. Normaal sprak ze behoorlijk Nederlands, maar bij onverwachte gelegenheden als deze, spak ze alleen Surinaams.

Tamara probeerde met de stok de kop van het reptiel neer te drukken, maar de slang liet zich niet zo makkelijk vangen en hij verdween weer onder de kast. Na een opwindende jacht slaagde Tamara er tenslotte in de kop met de wandelstok tegen de vloer te drukken en met een vlugge beweging pakte ze het beest achter de kop stevig vast. Caro had haar dit al meer zien doen, maar elke keer was zij weer vol bewondering voor haar moed. Tamara hield de slang in de lucht en toen ze het dienstmeisje in de tuin zag staan, liep ze haar achterna, de slang in de hand. Angstig gillend sloot Ursula zich in de keuken op.

‘Hoe laat komt meneer Grantsaan, moeder?’ vroeg Caro.

‘Om vijf uur,’ luidde het antwoord.

Caro liep haar vriendin achterna. Tamara had intussen met een steen de kop van de slang verbrijzeld en ze holden naar de rivier om het reptiel daar in te gooien.

‘Meneer Grantsaan komt vanmiddag, Tamara. Ik ben benieuwd waarover hij deze keer zal vertellen.

Hij komt mijn vader opzoeken.'

Meneer Grantsaan was een beambte bij de bospolitie. Aan de overkant van de rivier, een eindje stroomopwaarts, was een politiepost. Houtvlotten die uit het oerwoud de rivier kwamen afzakken, moesten daar stoppen om het hout te laten controleren. Meneer Grantsaan was al een oudgediende, die veel in zijn loopbaan had meegemaakt. Zo nu en dan kwam hij eens een babbeltje maken op plantage Rustenburg, want hij zat maar eenzaam aan de overkant van de rivier. Wanneer hij naar de stad Paramaribo wilde, moest hij ruim een uur met de motorboot varen, als hij tenminste het getij méé had. De plantage Rustenburg lag aan de rand van het oerwoud terwijl de politiepost van meneer Grantsaan al een eind in het oerwoud lag.

Bij de rivier gekomen, gooide Tamara het dode reptiel met een brede zwaai in het water en een paar seconden later zagen ze het water rond de slang in heftige beroering.

'Kijk, pirins!' zei Tamara. Pirins was de Surinaamse naam voor de gevaarlijke zoetwaterhaai. De vraatzuchtige vissen vielen verwoed op het kadaver aan. Met hun vlijmscherpe tanden hapten ze grote stukken uit het slangelichaam. In korte tijd was het reptiel verslonden en zonk het geraamte naar de bodem van de rivier.

'Ik hoor de buitenboord van meneer Grantsaan!' riep Caro.

Omdat de rivier net voorbij de plantage een scherpe bocht maakte, konden ze de boot nog niet zien. Het

gonzende geluid kwam echter dichter en dichterbij en een paar minuten later zagen ze hem aan de overkant. De punt van de boot stak een eind boven water uit, terwijl de achtersteven in het water scheen weg te zinken. Meneer Grantsaan, een korte dikke man met een pikzwarte huid, zat achterin en zwaaide vrolijk met zijn arm toen hij de meisjes zag staan.

Toen hij naderbij gekomen was, riep Caro: ‘Dag meneer Grantsaan! Hoe maakt u het?’

Meneer Grantsaan sloeg op zijn dikke buik en riep lachend: ‘Zolang ik die buik nog heb, maak ik het best, Caro!’

Even later lag de boot gemeerd langs de steiger en de politieman stapte aan wal.

‘Zo-zo. Staan jullie op me te wachten? Moet ik weer vertellen over vroeger? Ah, Tamara! Alles goed?’

‘Gaat wel, meneer,’ was Tamara's antwoord.

Meneer Grantsaan haalde zijn geweer uit de boot. Dat droeg hij overal met zich mee.

‘Waarom heeft u toch altijd een geweer bij u?’ informeerde Caro.

‘Zo gauw als je in Suriname buiten de stad komt, kun je het altijd nodig hebben. En zeker als je hier helemaal buiten woont. Gisteren nog zag ik tegen het vallen van de avond een tigri (ocelot) op m'n erf, net aan de rand van het bos. Die had het natuurlijk voorzien op mijn kippetjes. Omdat ik m'n geweer bij me had kon ik de rover onmiddellijk neerleggen. Ik heb het vel eraf gehaald en opgespan-

nen. 't Hangt nu te drogen. Prachtig zijn die tigrivellen!'

'Mijn vader heeft verleden week een nieuwe dubbelloops gekocht!' zei Tamara trots. 'En ik heb zijn oude gekregen.'

'En jij, Caro, geen geweer?' vroeg meneer Grantsaan.

'Ik? Een geweer?' Caro moest er even om lachen. In Holland krijgen meisjes geen geweer, maar dat zouden meneer Grantsaan en Tamara misschien niet begrijpen.

'Nee, mijn vader vindt het niet goed.'

'Hier in Suriname zijn kinderen, die in het bos wonen, al vroeg vertrouwd met geweren. Dat is in Holland wel anders. Jullie hebben dat niet nodig in Holland,' zei meneer Grantsaan.

'Ik houd bovendien niet van jagen, meneer,' zei Caro. 'Als je van dieren houdt, kun je onmogelijk van jagen houden.'

'Tja, jongedame. In het oerwoud kan zoiets wèl. Als je in het bos woont, jaag je niet voor je plezier of voor de sport, maar voor je levensonderhoud. In het oerwoud leeft alles ten koste van elkaar en de mens doet daaraan mee. Hoe moet je anders aan vlees komen, als je zo ver van de stad zit?'

'Ja, maar dieren voeren een gelijke strijd onder elkaar, maar de mens komt met een geweer aanzetten!'

'Gelijke strijd noem je dat? Als een spin een vliegje in z'n web vangt, is dat dan een gelijke strijd? Wanneer een grote roofvogel een luipaard grijpt, is

dat een gelijke strijd? Je kent die kleine larve, die ze de mierenleeuw noemen? Die graaft in droog zand een klein trechtervormig kuiltje. Onder in het kuiltje zit hij dan onder het zand, te wachten tot er een mier in valt. Deze probeert natuurlijk langs de steile wand van het kuiltje omhoog te klimmen, maar de mierenleeuw gooit dan telkens een beetje zand naar de mier, zodat deze weer onder in het kuiltje terechtkomt. Is hij eenmaal gegrepen, dan wordt hij uitgezogen. Het dode mierenlichaam wordt later het kuiltje uitgegooid. Is dàt een gelijke strijd?

Als een miereneter met zijn lange kleverige tong duizenden mieren tegelijk naar binnen werkt, is dat een gelijke strijd? Nee, meisje, het is gewoon een strijd om het bestaan. Als je in het oerwoud leeft, heb je een geweer of een ander wapen nódig. Of je nu met pijl en boog schiet of met een geweer. Je schiet in het bos om zelf te kunnen eten. Heel anders is het, wanneer je zuiver voor je plezier dieren doodt. Sport noemen ze dat wel eens! Je ziet zo dikwijls jongens en ook meisjes met een katapult vogeltjes schieten. Ik heb wel eens iemand papegaaien zien schieten. Je weet wel hoe die zo tegen het vallen van de avond in grote troepen hier over vliegen. Nou, hij stond een uur lang te paffen en zijn buit was ruim twintig stuks. Hij nam er een vijftal van mee, het is lekker vlees, maar de rest gooide hij in de rivier. Zo iets vind ik afschuwelijk. Dat is moorden zonder enig doel. God heeft de dieren ondergeschikt gemaakt aan de mens maar dat wil niet zeggen dat die mens de dieren niet moet ontzien.’

‘Er is in Suriname toch een dierenbescherming?’ zei Caro.

‘Die is er wel, maar zonder geld kunnen ze niets uitrichten. Op 't gebied van dierenbescherming heeft men bij ons in Suriname nog wel het een en ander te leren. Kijk maar eens naar die arme ezeltjes voor overbelaste wagens, op vaak scheve en aanlopende wielen. Kijk eens hoe vaak kippen, met de poten aaneengebonden in de felle zon te koop liggen of hoe ze achterop een fiets gebonden vervoerd worden. Kijk ook eens naar die overvolle kippenmanden op de markt! En die vogeltjes in veel te kleine kooitjes. Een papegaai in een kooi waarin het arme dier zich nauwelijks kan omdraaien. Honden en katten, die niet verzorgd worden. Hier en daar worden karbouwen gebruikt voor het slepen van boomstammen. Dat is een van de gruwelijkste wijzen van dierenmishandeling die ik ooit heb gezien. Die beesten krijgen dan een ring door de neus, waaraan een touw wordt bevestigd. Als men flink aan dat touw rukt, is dat voor de karbouw natuurlijk heel erg pijnlijk. Op die manier worden ze dan tot grotere krachtsinspanning aangedreven. In de meeste gevallen is het hele tussenschot van de neus weggetrokken. Ik heb ze wel eens bezig gezien met het aanbrengen van zo'n ring door de neus. De neus moet daarvoor doorboord worden. Dat gebeurt dan niet door een deskundige veearts, maar de karbouweneigenaar doet het zelf met een puntig voorwerp. Gruweldaden!’

‘Wat vreselijk!’ riep Caro uit.

‘Ja, vreselijk maar waar. Die dingen gebeuren hier

nog dagelijks. Een hond doodslaan, een kat in 'n zak in het water gooien, een kreupel paard of ezeltje voor de wagen, een aap aan de ketting, bosdieren in kleine hokjes enzovoorts! Dat zijn hier dagelijkse dingen. Let maar eens op hoe karremannen er vaak op los timmeren met een eind hout. Het ezeltje of paard heeft misschien de hele dag nog geen druppel water gedronken en zo iets in de felle tropenzon op geasfalteerde wegen. Ergerlijke toestanden zijn dat, maar een dierenbescherming zonder geld kan geen dieren beschermen! Nee, Caro, de liefde voor het dier heeft in ons land nog niet genoeg vorderingen gemaakt.'

'Ik moet er niet aan denken,' zei Caro. 'Ik kan me niet begrijpen hoe sommige mensen die dingen kùnnen doen.'

'Caro, ik heb wel eens een schildpad op de markt gezien. Tussen het onder - en bovenschild was voor en achter een stuk hout gedrukt, zodat het arme dier de kop en de poten niet naar buiten kon brengen. In z'n eigen huis opgesloten dus. Omdat het arme dier niet verkocht werd, lag het er de volgende dag weer en zo lag het daar dagelijks, meer dan een week lang, in een gloeiend hete zon. Toen het eindelijk verkocht werd, bleek het dier dood te zijn. Achteloos gooide de marktvrouw het toen op een mesthoop.'

'Maar ziet de dierenbescherming dat dan niet?' vroeg Tamara.

'Al zien ze het, dan kunnen ze er immers niets tegen doen. Zo iets is niet bij de wet verboden.

Bovendien hebben ze één of twee mannetjes in dienst. Die bezoeken het slachthuis en één of twee andere vaste punten, maar van een goede controle kan geen sprake zijn. Maar kom, ik zal eens doorlopen. Je vader zal wel denken, waar blijft Grantsaan.'

Met z'n drieën liepen ze naar het grote plantagehuis. Het was een tweeverdiepingshuis, helemaal uit planken opgetrokken.

Meneer Donkers stond al op de veranda uit te kijken.

'Ha, meneer Grantsaan! Moeilijkheden met de buitenboordmotor gehad?'

'Nee, ik heb met de meisjes een praatje over de dierenbescherming gehad. Dag meneer Donkers, hoe maakt u het?'

'Gezond maar arm,' luidde het antwoord. 'Is het druk op de post?'

'Weinig te doen tegenwoordig. In de droge tijd wordt er minder hout afgevoerd. Wel hebben we dezer dagen weer een paar stropers ingerekend, maar dat was ook de enige gebeurtenis gedurende de laatste weken.'

Caro en Tamara spitsten hun oren. Stropers! Tamara was in de tuin blijven staan, maar meneer Donkers riep: 'Kom er maar bij, Tamara, meneer Grantsaan heeft weer een interessant verhaal te vertellen.'

In een wip zat Tamara op een stoel.

'Stropers?' vroeg Caro. 'Vertelt u eens, meneer Grantsaan.'

'Wat stropen ze hier?' vroeg ook meneer Donkers

belangstellend. ‘Toch geen konijnen?’

‘Nee, hout,’ verklaarde meneer Grantsaan.

Intussen was ook mevrouw Donkers naar buiten gekomen.

‘Dag meneer Grantsaan.’

‘Dag mevrouw. U komt net op tijd, want Grantsaan gaat juist op zijn praatstoel zitten,’ zei de Surinamer lachend.

‘Nou, dat tref ik dan! Een kopje thee allemaal? Het is weer een warme dag geweest, hè?’

‘De oktobermaand is de warmste maand van het jaar, mevrouw. Veel kantoren in de stad geven gedurende de hele maand oktober de middag vrij, maar Grantsaan laten ze maar werken!’

‘Houtstropers?’ begon Caro hoopvol.

‘Jazeker, dat zit zo. Als je bomen wilt kappen, mag je dat niet zomaar overal doen. Al is 't dan overal oerwoud hier, het is toch allemaal bezit. Grote gedeelten bos zijn in concessie uitgegeven aan houthandelaren.’

‘In concessie...?’ vroeg Tamara.

‘In huur,’ verklaarde de politieman. ‘Weer anderen hebben stukken bos in eigendom en de rest is zogenaamd domeingrond, die grond behoort dus aan de staat. Wanneer je nu op een ander z'n terrein hout gaat kappen, ben je een stroper! En dat gebeurt nog al eens. De gehuurde bosgronden zijn dikwijls zo uitgestrekt, dat het lastig is de stropers op te sporen. Zo'n gebied kan moeilijk netjes worden afgebakend met prikkeldraad, want dat zou een kostbare geschiedenis worden. Wel is er rond zo'n

terrein een “lijn” gekapt. Dat is een soort voetpad van een of twee meter breed, meer niet. Nu had ik bericht ontvangen van een grote houtmaatschappij, dat op een van hun gronden, één dag varen de rivier op, stropers aan het werk waren.

Vanaf de rivier kon je horen dat er diep in het bos gekapt werd, terwijl de maatschappij deze grond nog niet in gebruik had genomen. Er moesten dus stropers aan het werk zijn.’

‘Maar als ze met die gestroopte stammen nu aan de rivier komen, dan lopen ze toch direct tegen de lamp?’ meende meneer Donkers.

‘Als ze dat zouden doen, ja, dan zouden ze er gloeiend bij zijn, maar dat doen ze natuurlijk niet. Een Surinamer, een zekere Linger, had een stuk bos, dat grensde aan dat van de houtmaatschappij. Het kon dus zijn, dat Linger een aantal arbeiders liet stropen en het gestroopte hout dan op zijn eigen grond liet brengen. Nu zijn zware boomstammen geen dingen, die je zomaar eventjes naar hier en daar vervoert, maar in dit geval waren ze slippers aan het stropen.’

‘Slippers? Ik ken maar één soort slippers, dat zijn pantoffels!’ zei vader lachend.

‘Dwarsliggers noemen ze hier slippers. Die houtmaatschappij exporteert dwarsliggers naar verschillende spoorwegmaatschappijen in Europa. De stropers kapten de slippers uit de bomen op de grond van de houtmaatschappij om ze later aan diezelfde maatschappij te verkopen.’

‘Dat is een voordelig zaakje,’ meende Caro.

‘Voordelig voor de stroper, ja. Maar in dit geval was het toch minder voordelig, want ik heb ze alle drie kunnen inrekenen.

Nu hebben die stropers vaak een handlanger op de uitkijk staan, om hen in geval van onraad tijdig te kunnen waarschuwen. Ik was daar dus op voorbereid en ik ging niet met m'n eigen motorboot. Met een vrachtboot die naar de bovenrivier moest, ben ik meegegaan. We zijn de bewuste grond voorbij gevaren, terwijl ik me verborgen hield. Ik ken alle mensen langs de rivier en alle mensen daar kennen Grantsaan, dus niemand mocht me zien. Op een punt voorbij de bewuste plek, ben ik aan land gegaan en daar meteen het oerwoud ingelopen. Al gauw had ik de grenslijn gevonden, maar ik hoorde geen kappen.’

‘Waren ze er niet?’ vroeg Caro gespannen.

‘Moet je horen. Ik liep dieper het bos in, zo weinig mogelijk leven makend, maar ik hoorde niets verdachts. Op een gegeven ogenblik trok een lichtplek in de verte mijn aandacht. Als er een woudreus gevallen is, kun je dat in het donkere bos op grote afstand zien, want daar kunnen de zonnestralen tot de bodem doordringen.’

‘Hadden ze gestroopt?’ vroeg Caro.

‘Inderdaad. Toen ik op de plaats was gekomen, kon ik aan de restanten van de omgekapte boom zien, dat ze er slippers hadden uitgekapt. Maar er was geen dwarsligger meer te bekennen en ook geen stropers. Het stond dus vast dat er gestroopt werd, maar waar zaten die kerels? Hadden ze hun slippers

al weggebracht? Was ik net te laat? Als ik niets kon vinden, zou ik toch stellig eens op het aangrenzende gebied van onze vriend Linger moeten rondneuzen. Ik zocht verder en vond overal aanduidingen, dat men een groot aantal slippers gestroopt had, maar geen mens en geen slipper te vinden!'

'Ze waren er zeker al met de slippers vandoor,' zei meneer Donkers.

'Ja, maar ik was vast besloten de daders te snappen. Ik begon te zoeken naar het pad, waarlangs de stropers de slippers hadden afgevoerd. Ik zou dat alleen maar kunnen vinden door de hele grenslijn tussen twee gebieden af te zoeken. Dat was een vermoeiend werk, want het waren grote stukken bos en het oerwoud was er erg dicht. Hier en daar moest ik een kreekje door, terwijl overal lianen en omgevallen bomen, dicht struikgewas en andere obstakels mij het voortgaan beletten. Toen ik tenslotte de hele grenslijn had afgelopen, had ik geen enkel pad gevonden dat van het ene in het andere gebied liep. Hoe hadden die stropers dan de slippers weggehaald? Eén mogelijkheid bestond er nog. Misschien hadden ze een pad gemaakt dat achter uit het bos zou leiden en zo met een omweg toch naar de grond van Linger. Dat bleek ook inderdaad het geval te zijn. Toen ik de zuidgrens afzocht, kwam ik op een pad en het was duidelijk te zien dat dit pad nog maar heel kort geleden gebruikt was. Ik volgde het pad en ja hoor, met een omweg, over een stuk savanna leidde 't naar de grond van onze vriend Linger. Nu werd het zaak, niet gezien te worden,

want zo mogelijk moest ik allen, die bij de stroperijen betrokken waren, snappen.'

'En toen?' vroeg Caro gespannen.

'Nou, voorzichtig volgde ik het pad en toen ik al een eind in het bos van Linger was, hoorde ik plotseling in de verte stemmen. Behoedzaam ging ik verder totdat ik op een open plek drie mannen aan het werk zag. Toen ik, voor hen onzichtbaar, dichterbij geslopen was, zag ik, dat ze de slippers aan het nummeren waren.

Met verf zetten ze nummers en de letters L en R van Linger op de slippers. Ik nam de mannen goed op. Het was Linger zelf met twee helpers, die me ook niet onbekend voorkwamen.'

'Was u niet bang dat ze u zouden aanvallen, als ze zagen dat ze gesnapt waren?' vroeg meneer Donkers.

'Ach meneer, dat doen ze niet zo gauw, hoor. Stropen is natuurlijk een strafbaar feit, maar de bospolitie aanvallen is toch nog heel wat erger. Nee, daar hoefde ik niet bang voor te zijn. Bovendien was ik gewapend. Tegen een boom zag ik een geweer staan, terwijl alle drie natuurlijk een houwer, zo'n kapmes, hadden. Ik sloop tot vlak bij de open plek en plotseling stond ik voor hen.

"Hé, meneer Grantsaan!" riep Linger, alsof hij blij was me te zien! Aan de andere twee kon ik zien dat ze zich doodschrokken. "Goedemiddag, heren", zei ik. "Druk aan het werk?"

"Ja, meneer Grantsaan", nam Linger meteen het woord. "We hebben weer een flinke partij slippers

klaar. Over een paar dagen gaan ze naar de stad. Fijn weertje, hè?”

Ik bekeek de slippers eens en zag dat ze allemaal van wana- en morahout waren, precies de houtsoorten, die in het aangrenzende gebied waren gekapt.

“Er groeit heel wat wana en mora in jouw bos, hè?” zei ik.

“Zeker zeker. Heel wat!” antwoordde Linger vlug en hij keek me brutaal aan.

“Je weet toch zeker, dat deze slippers allemaal van je eigen grond komen, nietwaar?” vroeg ik weer.

“Natuurlijk, wat dacht u dan? Waar zou ik ze anders vandaan moeten halen?”

“Och, ik zou het niet weten”, zei ik. “Staat er op de grond hiernaast eigenlijk ook wana en mora?”

“Hoe kan ik dat nu weten? Die grond is van de maatschappij in de stad en daar blijf ik dus af”, was het brutale antwoord.

“Nou, gelijk heb je, brand je vingers maar niet!” zei ik.

“Een sigaret, meneer Grantsaan?” vroeg Linger wat opgelucht.

“Nee, dank je wel. Zeg Linger, doe me een plezier en wijs me even de gekapte bomen, waar je deze slippers uitgehaald hebt. Je hoeft ze niet allemaal op te zoeken, zomaar een paar. Het is alleen maar voor de controle, begrijp je wel?”

“Nou meneer Grantsaan, we staan eigenlijk juist op 't punt om naar huis te gaan. Het is een vermoeiende dag geweest. Een andere keer maar eens, hè? Kom mannen, we moeten gaan, 't wordt al laat!”

“Het spijt, me Linger, maar, voor jullie weggaan, wil ik de bomen zien, waar de slippers uitgekomen zijn. Langer dan een uur hoeft het niet te duren. Je weet toch héél zeker dat ze van je eigen grond komen, niet waar?”

“Natuurlijk, we zijn geen stropers, meneer Grantsaan. Vraagt u het maar aan deze mannen, àl deze slippers komen van deze grond”.

“Nou, laat dan maar vlug even die gekapte bomen zien. Met tien stuks ben ik al tevreden”.

Op alle mogelijke manieren probeerden de mannen zich eraf te maken.

“De andere twee kunnen voor mijn part wel weggaan, Linger, als jij mij maar tien bomen aanwijst”, zei ik.

Eindelijk besloot Linger me tien stammen te wijzen. Erg benieuwd volgde ik hem. Angstvallig liep hij niet de kant op van de aangrenzende grond, maar de kant van een brede kreek, die dwars door Lingers domein stroomde. Ondanks de droge tijd stond er nog veel water in.

“Hier moeten we over, meneer Grantsaan, maar we moeten het water door, want bruggen hebben we hier niet. U zult helemaal nat worden...”

“Dat is geen enkel bezwaar”, luidde mijn antwoord. Ik begon er nu werkelijk plezier in te krijgen. “Je wordt zèlf toch ook nat?”

Toen hij aan de overkant was riep hij me toe: “Kom meneer Grantsaan. U moet er een nat pak voor over hebben”!’

‘En stapte u het water in?’ vroeg Caro.

‘Niks hoor, zo gek was ik niet! Ik zei: “Kijk eens hier Linger ik denk dat alle moeite vergeefs zal zijn, want ik weet dat je je slippers van die andere grond gestroopt hebt. Ik heb je pad helemaal gevolgd. Je hebt wel een lange omweg gemaakt, over de zuidgrens, maar het heeft je niet geholpen”.

Even keek de man aan de overkant verschrikt in het water en daarna naar zijn natte broek. “Mijn hemel, meneer Grantsaan”, riep hij toen ineens uit. “Het is de eerste keer dat ik ooit gestroopt heb. Op mijn grond groeit geen wana en mora. De maatschappij koopt alleen wana- en moraslippers en ik heb veel schuld. Toen dacht ik: zo'n paar slippers, dat doet de maatschappij geen kwaad”.

“Nou”, zei ik, “ik hoop voor je, dat meneer Roodhart er óók zo over denkt”.’

‘Wie is die Roodhart?’ vroeg meneer Donkers.

‘Dat is een man van die maatschappij,’ ging meneer Grantsaan verder. ‘Hij geeft de bosmensen maar grote voorschotten, terwijl hij van te voren weet dat ze daarmee onherroepelijk vastlopen, want die mensen zijn over 't algemeen verkwistend. Als ze dan vastgelopen zijn, zitten ze aan de houtmaatschappij vast door hun geldschuld. Daar maakt die meneer Roodhart dan gebruik van door ze te laten werken tegen prijzen die hij zèlf vaststelt ... De man uit het bos kan niet anders, want hij moet zijn schuld aflossen.’

‘Maar dat is niet erg mooi van die maatschappij,’ meende Caro oprecht.

‘Mooi, mooi? Wie vraagt of 't mooi is. Het is een

systeem,' antwoordde meneer Grantsaan ontwijkend.

'En wat is er met die Linger gebeurd?'

'Ik moest de slippers natuurlijk in beslag nemen. Linger staat niet ongunstig bekend, maar meneer Roodhart wil Linger voor de rechtbank slepen, tenzij hij lange tijd voor de houtmaatschappij gaat werken tegen houtprijzen, die meneer Roodhart vaststelt. We zullen moeten afwachten wat hij doet.' 'Ik hoop dat Linger er zonder kleerscheuren afkomt,' zei meneer Donkers ernstig.

De politieman glimlachte eens en haalde zijn schouders op.

'Jullie thee is koud geworden,' zei mevrouw plotseling.

Vogelspinnen, kakkerlakken en Pipa's

'Heb je al plannen voor je vakantie, Caro?' vroeg meneer Donkers op een ochtend aan het ontbijt.

'Tamara heeft het oude geweer van haar vader gekregen, want baas Voorn heeft een nieuw gekocht. Ze wil eens wat gaan jagen, dus dan ga ik mee. Bovendien is er op de plantage genoeg te doen en te beleven. We zullen ons heus niet vervelen, vader.' 'Ik heb een brief gekregen van een goede vriend van me, meneer Bosch. Hij is administrateur op de grote houtexploitatie Sabaroe.

Ik heb met hem indertijd wel eens over jou en Tamara gesproken. Ik heb hem verteld over jullie dierententoonstelling twee jaar geleden en ook van jullie omzwervingen in het bos. Hij schrijft nu, dat jullie, als jullie van het oerwoud en wilde dieren houden, in de komende vakantie wel op Sabaroe mogen komen logeren. Hebben jullie daar zin in?' 'Zin in? Natuurlijk vader. En ik weet zeker dat Tamara ook graag mee zal gaan. Waar ligt Sabaroe ergens?'

'Sabaroe ligt aan de boven-Coppename, ruim een dag varen vanaf de Coppename-monding.'

'Maar hoe komen we daar?'

'Meneer Bosch schrijft, dat jullie met de zogenaamde "binnendoor" tot de monding van de Wayambo mee kunnen. Daar zal een buitenboord van Sabaroe jullie komen ophalen.'

'Wat is dat voor iets, die binnendoor?'

'Een geregelde bootdienst, die van Paramaribo, via het Saramaccakanaal, de Coppename-rivier, de Wayambo-rivier en de Nickerie-rivier naar Nickerie gaat. Hij vaart dus niet over zee, maar binnendoor, over de rivieren.'

'Is dat een mooi schip, vader?'

'Ho ho, mooi? Nou, schrik maar niet! Hij vaart met twee snelheden, "langzaam" of "stop". De binnendoor doet alle nederzettingen langs die rivieren aan, enfin jullie zullen het wel zien.'

'En slapen we ook op die boot?'

'Ja, maar je moet je hangmat meenemen. Aan boord slaapt iedereen in een hangmat. Die hangen ze dan

allemaal naast elkaar. Heel gezellig. Ook op Sabaroe slaap je natuurlijk in je hangmat.'

'Wanneer mogen we gaan?'

'Meneer Bosch zegt, dat de binnendoor elke week vaart, en ze sturen toch altijd de buitenboord naar Wayambo-monding, om de post en eventuele passagiers voor Sabaroe over te nemen.'

'Wat is daar bij die Wayambo-monding?' vroeg Caro nieuwsgierig.

'Niets. Er is alleen maar een bospolitiepost. Meneer Bosch heeft de bospolitie daar gewaarschuwd dat jullie waarschijnlijk komen en als de buitenboord er nog niet is, kunnen jullie daar je hangmatten ophangen, want je komt er om ongeveer vier uur in de vroege ochtend aan.'

'Ik ga direct naar Tamara. Oei, wat zal ze in haar schik zijn! Naar Sabaroe! De Coppename op! Twee weken in 't oerwoud!'

Caro rende de plantage over naar het planken huisje van baas en vrouw Voorn. Tamara stond voor het huis met haar geweer in de hand. Op enige afstand had ze een leeg blikje neergezet. Ze was zich aan het oefenen in het schieten.

'Hallo, Caro!' riep ze. 'Wil je ook eens proberen te schieten?'

'Zijn die patronen van jou en zijn die niet duur?' wilde Caro weten.

'Van mijn vader. Hij laadt ze zelf. Hij heeft een doos vol lege hulzen, kruit, hagel en slaghoedjes.'

Caro nam het geweer van Tamara over. Ze mikte en schoot ... mis.

‘Mis!’ riep Tamara lachend. ‘Je moet het geweer stil houden als je mikt.’

‘Ik houd niet van jagen,’ zei Caro. ‘En bovendien ben ik niet gekomen om te schieten, maar ik heb goed nieuws, Tamara.’

‘Nieuws?’

‘Ja! Vader heeft een brief van een vriend van hem op Sabaroe gekregen. Sabaroe ligt aan de boven-Coppename. We mogen daar komen logeren. Ik krijg over drie dagen vakantie. We gaan twee weken op Sabaroe logeren, Tamara.’

‘Heeft die meneer geschreven dat ik óók mee mag komen, weet je dat zeker, Caro?’

‘Ik heb het net van vader gehoord. Heb je zin?’

‘Nou, dat hoef je niet te vragen! Natuurlijk heb ik zin. En ik neem m'n geweer mee.’

‘Ik m'n fototoestel’ zei Caro. ‘We kunnen daar leuke foto's maken.’

Caro vertelde nu alles wat haar vader haar verteld had, ook over de binnendoor en de hangmatten.

‘Heb jij een hangmat?’ vroeg ze.

‘Ik niet, maar ik kan die van mijn vader lenen.’

‘Ik heb nog nooit in 'n hangmat geslapen,’ bekende Caro. ‘Mijn vader heeft er vorig jaar een voor me gekocht, maar ik heb er nog nooit in geslapen. Ik heb 'm nog nooit gebruikt.’

‘Je slaapt er heerlijk in, jóh,’ zei Tamara. ‘Mijn vader heeft er een waar een klamboe, zo'n muskietennet omheen gaat. Daar komt geen muskiet in.’

‘Ga je mee naar de rivierkant? Kijken of baas Hendrik er is!’ zei Caro.

Baas Hendrik was de oudste bewoner van plantage Rustenburg. Zijn ouders hadden er al als slaaf en slavin gewerkt. Oude Hendrik, zoals de negentig jaren oude neger genoemd werd, had het altijd goed op Rustenburg gehad en daarom was hij er gebleven. ‘Dag juffrouw Caro, dag Tamara!’ zei hij, toen de meisjes ineens voor hem stonden.

‘Baas Hendrik, Tamara en ik gaan naar Sabaroe, de Coppename-rivier op. We gaan er twee weken logeren.’

‘Nou, meisjes, dan gaan jullie ver van huis, hoor. Oude Hendrik is nog nooit zover geweest. In mijn negentig jaren ben ik nooit verder gekomen dan het vliegveld Zanderij. Wie woont er op Sabaroe?’

‘Het is een houtexploitatie. Ze kappen er hout voor de zagerij in de stad,’ antwoordde Caro. ‘Wat heeft u daar aan uw voet baas Hendrik?’

‘Een sika.’

‘Sika? Wat is dat voor iets?’

‘Ze noemen 't ook wel zandvlo. Die leggen hun eitjes net onder de nagelrand van je tenen. Dat kan dus alleen als je op blote voeten loopt. Je krijgt dan een gezwel op je teen, zo groot als een erwt. Dan snijd je 't open en met een naald wip je er een heel nest eitjes uit. Daarna gooi je er wat jodium op en klaar is Kees!’

‘Leggen sika's hun eitjes in de huid van een mens, baas Hendrik?’ vroeg Caro ongelovig.

‘Ja, en daar merk je aanvankelijk niets van. Eerst is het een klein zwart stipje, dat je op een blanke huid kan zien, maar op een donkere huid niet. Het jeukt

verschrikkelijk en het wordt een gezwel. Zo zijn er hier wel meer van die insekten, waar je voor moet oppassen. De filaria-muskiet bijvoorbeeld.

Heeft u in de stad wel eens die vrouwen gezien met olifantsbenen, bigi foetoe noemen wij dat hier.'

Inderdaad, dat had Caro vaak genoeg gezien. Het was een vreselijk gezicht. Soms zag je vrouwen lopen, waarvan een van de benen, of allebei, even dik waren als olifantspoten en dan nog vaak met afzichtelijke knobbels erop, als aardappels zo groot. 'Je ziet 't het meest bij negervrouwen. In het bos komt het zelden voor. Alleen in de stad, waar de beruchte filaria-muskiet broedt in stilstaand water. Je hebt toch wel eens die mensen van de hygiënische dienst bezig gezien? Ze komen ook wel eens hier op de plantage. Ze kijken overal rond of ze geen stilstaand water in poelen, lege blikjes enzovoorts vinden, want daar broedt die muskiet in.'

'Krijgen alleen vrouwen filaria?'

'Welnee, maar bij mannen kun je het moeilijker zien door de lange broek.'

'Een bosspin, baas Hendrik! Daar, op uw deur!' riep Caro ineens.

'Och, juffrouw Caro, m'n huisje zit vol met dat ongedierte. Er zit binnen ergens een nest. Ik heb er al overal naar gezocht en ik ben al twee keer gestoken. Ik heb er zelfs eenmaal zware koorts van gehad ook!'

'Bosspinnen in uw huis? Brrr! Hu! Wat een grote is dat!' zei Caro.

Bosspinnen behoren tot de grootste spinnen in

Suriname. Vogelspinnen worden ze ook wel genoemd. Zwart- of roodharige spinnen, dikwijls zo groot als een hand. Door de lange haren zijn het afschrikwekkende en griezelige beesten, die zich vliegensvlug kunnen voortbewegen en ver springen. Ze leven in hoofdzaak van insekten, maar het komt vaak genoeg voor, dat ze kleinere vogels tot hun prooi maken.

'Zullen we het huisje van baas Hendrik eens van die bosspinnen bevrijden, Caro?' stelde Tamara voor.

'Eh, ja ... maar hoe wil je dat doen?'

'Nou, 't nest natuurlijk zoeken en ze dan allemaal doodslaan.'

'Maar springen ze dan niet op je?'

'Welnee! Dat doen ze niet!' stelde baas Hendrik haar gerust.

'Ik zou 't wel prettig vinden als jullie mij zouden willen helpen, want ik ben te oud en te langzaam om ze zelf te vangen!'

'Ik zou voor geen geld in uw huisje willen slapen,' bekende Caro.

'Hebben jullie thuis een flitspuit?' vroeg Tamara.

'Ja, die zal ik halen.'

'Daarmee kunnen we in alle gaten en hoeken spuiten. Dan komen ze vanzelf wel te voorschijn.'

Caro was al weg en een paar minuten later kwam ze terug met de flitspuit.

'We moeten uw boeltje naar buiten dragen, baas Hendrik,' zei Tamara, die de leiding van de spinnenjacht had genomen.

'Er staat niet veel in, dus dat is gauw gebeurd,' ant-

woordde de oude neger lachend.

Tamara stapte het huisje binnen. Het bestond uit één enkele kamer. De wanden waren van planken, met hier en daar flinke kieren. Een paar platen gegolfd zink vormden het dak. In een hoek stond een wankel tafeltje en op de grond lag een oude matras. In een hoek stond een scheef gezakt kastje, waarop een paar schelpen lagen en aan de wand hingen wat vergeelde platen uit ouderwetse tijdschriften.

'Wat is dat voor een medaille?' vroeg Caro, op een bronzen penning aan de wand wijzend.

'Vijftig jaren trouwe dienst op deze plantage, juffrouw Caro,' zei oude Hendrik trots. 'Die heb ik van een vroegere directeur gekregen. Uw vader is de twaalfde directeur van Rustenburg, die ik meemaak. Ja, negentig jaar is een hele tijd.'

'Tjonge jonge,' dacht Caro hardop, 'negentig jaar oud, vijftig jaar trouwe dienst. Het is in de wereld maar raar verdeeld.'

'Laten we de boel er eerst uitgooien!' riep Tamara, die al een paar jute zakken naar buiten wierp.

Samen droegen ze de weinige schamele bezittingen van oude Hendrik naar buiten. Grote kakkerlakken renden in alle richtingen. Sommige waren zo groot als je middelvinger.

'Baas, wat een ongedierte!' riep Caro uit. 'Hoe kunt u daarin rustig wonen, baas Hendrik.'

'Op mijn leeftijd kijk je niet zo nauw, juffrouw Caro. Kakkerlakken doen de mensen geen kwaad en hier kunnen ze niets vernielen. Ik ben te midden van kakkerlakken en spinnen opgegroeid!'

Toen alle spulletjes buiten stonden, begon Tamara overal te spuiten. Met een oude bezem sloeg Caro dozijnen kakkerlakken dood. Terwijl andere zich verborgen hielden achter de wanden en in de kieren. ‘Daar gaat een bosspin!’ riep Tamara opgewonden. Met een flinke mep hielp Caro het ondier naar de andere wereld. Tamara drukte een kakkerlak met haar grote teen dood. De rillingen liepen Caro nu en dan over de rug. Zij zou hier niet graag op blote voeten staan, zoals Tamara.

‘Nog een!’ En weer gaf ze een goed gerichte klap met de bezem. In alle hoeken en gaten spoot Tamara flit en Caro had druk werk met de jacht. Vliegensvlug liepen de spinnen langs de houten wand en je moest vlug zijn, want zo waren ze weer verdwenen in een kier.

‘Ik zie geen nest,’ zei Tamara terwijl zij even uitrustte.

‘Hoe zien die nesten er dan uit?’ wilde Caro weten.

‘'t Ziet er uit als een lange zak van spinsel, soms wel een voet lang.’

‘We moeten daarboven eens kijken, vlak onder het dak, boven die balken. Ik heb er daar al een paar zien uitkomen,’ zei Caro. Tamara nam een stok en haalde van buiten een kist. Ze zette deze midden in het kamertje en klom er bovenop. Met de stok begon ze uit alle macht tussen de balken boven haar hoofd te porren. Een grote bosspin rende langs het dak en verdween achter een balk. Plotseling kwamen er een heleboel te voorschijn, groot en klein. In hun haast

lieten ze zich vallen en verschrikt rende Tamara het kamertje uit.

‘Auw, aauw,’ schreeuwde ze. Als een wilde sloeg ze om zich heen. Caro mepte met de bezem een kwaadaardig heerschap op Tamara's rug dood. Over de grond zochten de andere een goed heenkomen, maar ze vielen allen ten prooi aan de bezem van Caro.

‘Ik ben lelijk gebeten,’ zei Tamara. ‘Hier, precies in mijn nek. Kijk eens!’

Inderdaad, waar de spin Tamara gebeten had kon je een rood vlekje zien.

‘Wrijf er wat citroen op, Tamara!’ zei baas Hendrik. ‘Dat is overal goed voor.’

Even later waren de meisjes alweer bezig met de schoonmaak in baas Hendriks huisje. De vloer was er nu bezaaid met dode kakkerlakken en bosspinnen.

‘Nou, baas Hendrik, er is heel wat uitgekomen. Grotere schoonmaak heb ik nog nooit meegemaakt! U kunt nu rustig slapen verder. Als u weer last heeft, roept u de schoonmaakdienst maar weer!’ lachte Caro.

‘We zijn klaar, Caro. De boel kan weer naar binnen, maar vóór we dat doen, moeten we die matras en die andere spulllen goed nakijken, want die zitten misschien óók vol ongedierte.’

Inderdaad kwamen eruit de kapotte matras nog heel wat kakkerlakken te voorschijn. In het kastje bleek zich nog een flinke bosspin gevestigd te hebben en daarmee was de opwindende jacht achter de rug.

‘We moeten ook maar meteen opruiming houden onder het huis,’ besliste Tamara.

Het huisje van oude Hendrik stond ongeveer een voet boven de grond, op een aantal stenen blokken. Met haar houwer kapte Tamara een lange vorkstok van een boom en daarmee veegde ze, op handen en voeten, de ruimte onder het huisje schoon. Van alles kwam er onderuit. Meest lege blikjes en oude rommel. Een grote rat zocht een goed heenkomen, terwijl ook hier een leger kakkerlakken bleek te huizen.

‘Kweekt u muskieten, baas Hendrik!’ zei Tamara.

‘Ik? Muskieten kweken? Ik wou dat ik ze kwijt was! Ik kweek ze niet hoor.’

‘Toch wel!’ zei Tamara. ‘In al die blikjes blijft het regenwater staan. Kijk, overal liggen blikjes rond uw huis. De muskieten (muggen) leggen daarin hun eitjes en de larven leven in dat kleine plasje water.’

‘Misschien heb je wel gelijk, Tamara. Zullen we de boel maar eens goed opruimen?’

‘Dat doen wij wel voor u, baas. U heeft in uw jaren al genoeg gewerkt. Laat nu maar eens vóór u werken,’ zei Caro lachend.

Het duurde niet lang of alle blikjesrommel was in de rivier verdwenen.

‘Nou, ik ben jullie erg dankbaar, hoor,’ zei baas Hendrik, toen de meisjes klaar waren.

‘Hier, baas, neem deze flitspuit maar. Wij hebben er toch twee. Ik zal straks een busje flit brengen. Daarmee kunt u al het ongedierte uit uw huis houden,’ zei Caro en ze gaf de oude baas de

flitspuit. Ik koop straks voor moeder wel 'n andere, dacht ze bij zichzelf.

‘Dat ding heeft me gemeen gebeten, jóh,’ zei Tamara, toen ze terugliepen naar het huisje van baas Voorn.

‘Laat 'es kijken? Ja, 't is helemaal opgezwollen. Zou je niet naar de dokter gaan?’

‘De dokter? Ben je wijs? Voor een spinnebeet? Laat maar zitten. Misschien een beetje koorts vanavond, maar dan is 't wel weer over,’ zei Tamara beslist. ‘Wie komt daar aan?’ vroeg Caro.

Een auto kwam de plantagelaan afrijden en stopte bij de meisjes. Een lange grijze meneer stapte uit.

‘Kunnen jullie me zeggen waar meneer Donkers woont, meisjes?’ vroeg hij vriendelijk. ‘Ik heb gehoord, dat er in de zwampen (moerassen) hier in de buurt Pipa Americana's zitten. Ik kom eens kijken of ik er niet een paar te pakken kan krijgen.’

‘Pipa's wat?’ vroeg Caro.

‘Americana!’ zei de meneer. ‘Dat zijn van die grote platte padden. Ze hebben zo'n driehoekige kop. Helemaal plat en erg groot.’

‘Oh, swampoe todo,’ zei Tamara. ‘U bedoelt swampoe todo, die moeraspad.’

‘Ja, zo worden ze in Suriname genoemd. Deze pad komt in de hele wereld alléén maar in Suriname voor. Het is een van de merkwaardigste dieren hier. Ze hebben geen tanden en geen tong. De oogjes zijn zó klein dat je ze haast niet ziet. Het is een weerzinwekkend dier om te zien. Als je ze omdraait, zie je op de gele buik een grote letter T.’

‘Nooit van gehoord,’ zei Caro. ‘Gaat u die nu vangen?’

‘Ja, maar ik wilde eerst meneer Donkers vragen of ik over de plantage mag.’

‘Ik ben Caro Donkers, meneer. Gaat u gerust uw gang. Vader vindt het heus wel goed! Mogen wij met u mee? Ik zou ze wel eens willen zien,’ zei Caro.

‘Natuurlijk. Ik ben dokter Gijsberts. We zoeken de Pipa's voor wetenschappelijke doeleinden. We weten er nog maar heel weinig van en ik zoek nu een paar exemplaren om ze eens goed te kunnen bestuderen. Ik heb thuis een groot aquarium.’

‘Laat uw auto maar hier staan, meneer,’ zei Tamara. ‘Ik weet wel waar die beesten zitten. Hier niet ver vandaan is een kleine zwamp. Je weet wel, Caro, waar we vroeger wel eens kleine kaaimannen gevangen hebben. Ik heb daar jongens wel eens swampoe todo zien vangen. Ik bedoel die Pipa ... of hoe u die beesten noemt.’ Ze volgden Tamara. Al gauw waren ze niet meer op de plantage en volgden ze een smal paadje.

‘Het zijn rare beesten,’ vervolgde de dokter. ‘De vrouwtjes dragen de eitjes op de rug.’

‘Op de rug? Hoe kan dat?’ vroeg Caro onmiddellijk.

‘De rug van zo'n pad ziet eruit als een honingraat in 't klein. Met behulp van het mannetje worden de eitjes verdeeld over de vakjes op de rug van 't vrouwtje. Vanzelf komt er een soort dekseltje overheen en in dat vakje ontwikkelt zich het jong.’

‘Hier zitten ze in,’ zei Tamara en ze wees naar een

zwamp langs het voetpad. Er stond maar weinig water in.

‘Hoe vang je die beesten?’ vroeg meneer Gijsberts. ‘Voelen in de modder,’ was Tamara's antwoord, en ze was al in de zwamp gestapt. ‘Ik zal wel eens kijken, meneer. Als er weinig water staat, kruipen ze vaak in de gaten in de kant van het moeras.’

Tamara waadde in het modderige water rond.

‘Ja, ik voel er een.’

Ze haalde een grote klont modder naar boven waarin een platte grijsachtige pad zat. Een heel kleine driehoekige kop met heel kleine oogjes. Toen ze het beest omdraaide zagen ze duidelijk een grote zwarte letter T op de buik.

‘Ja, inderdaad. Dit is er een,’ riep meneer Gijsberts verheugd. ‘Zou je er nog 'n paar kunnen vinden, denk je?’

‘Zal wel,’ antwoordde Tamara, die tot haar middel in het vuile water stond. Ze graaide verder onder water in de modderige kant.

‘Kwikwi!’ riep ze uit en gooide een kleine zwarte vis op de oever. ‘Een van Surinames lekkerste vissoorten. In de droge tijd kruipen ze in gaten langs de kant.’

Even later gooide ze nog een paar vissen op de oever. Ze greep ze zomaar in de gaten en onder boomstronken.

‘Geen Pipa's meer?’ vroeg Caro, die bang was dat Tamara nu verder op de kwikwi-jacht ging.

‘Nou, laat maar hoor!’ zei meneer Gijsberts. ‘Je wordt kletsnat en helemaal smerig. Ik wist niet dat

het zo'n werk was om die beesten te vinden.'

'Hier is er nog een, twee zelfs!' en Tamara gooide nog twee grote platte padden op de kant.

'Ik zie niks van die vakjes op de rug!' zei Caro.

'Nee, niet met het blote oog. Die zijn heel erg klein,' legde meneer Gijsberts uit. 'Het is zo wel genoeg hoor, wel bedankt.'

Hij stopte de drie padden in een zak, die hij had meegebracht.

Tamara kreeg een paar gulden voor haar werk, dat was nogeens een buitenkansje!

'Wat gaat u nu met die Pipa's doen, meneer?' vroeg Caro.

'Thuis zet ik ze weer in modderwater en zo probeer ik ze in leven te houden. Dagelijks worden ze dan bestudeerd.'

Op de plantagelaan namen de meisjes afscheid van de dokter.

'Als u er nog méér nodig heeft dan komt u maar!' riep Tamara hem vrolijk na en ze bekeek de zilveren guldens in haar hand.

's Avonds aan tafel vertelde Caro over meneer Gijsberts en de Pipa Americana's. Over de rat, de kakkerlakken en de bosspinnen hield ze maar wijselijk haar mond. Haar moeder zou er een flauwte van krijgen...

Met de binnendoor.

De vakantie was aangebroken en daarmee ook de dag van vertrek naar Sabaroe. De meisjes waren de hele ochtend in de weer. Ze zouden een paar kilo rijst meenemen en verder een koffer met kleren. Caro nam haar fototoestel mee en Tamara natuurlijk haar geweer!

Met de vrachtauto van de plantage werden ze naar de afvaartsteiger gebracht. Daar was het al een drukte van belang. Bakken vol flessen limonade en een groot aantal dozen met bier werden ingeladen. ‘Nou,’ zei Caro. ‘Ze drinken hier blijkbaar heel wat bier!’

‘Wakka boeng, juffrouw Caro, wakka boeng, Tamara,’ zei de chauffeur toen ze uitgestapt waren, wat zoveel betekende als ‘goede reis’.

‘Dag chauffeur!’ antwoordde Caro. ‘Kom Tamara, laten we aan boord gaan!’

Bijna alle plaatsen waren bezet. Het was een doolhof van manden met vruchten, pakken balata (natuurrubber), manden met kippen en eenden en pakken bakkeljouw (gedroogde vis), die een afschuwelijke lucht verspreidden.

‘Moeten we tot morgenochtend vier uur in de stank zitten?’ fluisterde Caro.

‘Oh, dat went wel!’ verzekerde haar Surinaamse vriendinnetje haar.

De bagage van de meeste passagiers bleek te bestaan uit blikken trommels en gevulde emmers of teilen,

af gedekt met witte doeken. Hindoestanen, stadscreolen, bosnegers, Indianen en een paar Chinezen, allen zaten in bonte mengeling op de lange houten banken. Javanen rookten hun sterk ruikende strootjes, een Chinese winkelier gaf zijn laatste instructies aan de achterblijvenden, de Indianen zaten stil voor zich uit te staren met gezichten waarop niets te lezen stond en alsof ze stokdoof waren voor al het lawaai om hen heen. Een paar Hindoestaanse vrouwen, getooid met een sluier over 't hoofd en veel armbanden rond de polsen, één zelfs met een glinsterende steen op de neusvleugel, spraken op gedempte toon. De bosnegers, een kleurige doek over de schouders en hun nauwe broekjes gespannen rond het zitvlak, stonden in een groepje bij elkaar, alsof ze bang waren tussen al die verschillende soorten mensen te gaan zitten.

Alleen een klein groepje stadscreolen liet zich niet onbetuigd. Een tokkelde op een gitaar, terwijl een ander nu en dan een paar danspassen maakte, een fles bier in de hand. Het groepje voerde het hoogste woord en was kennelijk onder invloed van het schuimende vocht.

Caro en Tamara vonden een plaatsje naast een grote Hindoestaan, die uitstekend Nederlands bleek te spreken.

‘Naar Nickerie, jongedames?’ vroeg hij vriendelijk. ‘Nee, alleen maar tot Wayambo moffo (monding), meneer,’ antwoordde Tamara, ‘we gaan naar Sabaroe!’

‘Gaat u naar Nickerie?’ vroeg Caro.

‘Mijn naam is Siew Persad, schoolmeester in Nickerie. Ik reis dikwijls met de binnendoor. Ik kan natuurlijk ook wel buitenom gaan, overzee, maar dan word ik altijd vreselijk zeeziek,’ zei hij lachend.

‘Is dit de eerste keer dat jullie met deze boot reizen?’

‘Ja, de eerste keer,’ vertelde Caro. ‘Ik had me de boot wel anders voorgesteld.’

‘Op de rivieren kunnen we niet met grotere schepen varen. Deze boot is van een particulier. Je kunt ook met de boot van het Gemengd bedrijf gaan, die is heel wat gerieflijker. Dat is de Perica. Die boot gaat over zee naar Nickerie.’

‘Waar moeten de hangmatten hangen?’ informeerde Tamara.

‘O, vanavond hangen de mensen hun hangmatten dààr, boven al die rommel. Kijk, in de wand zitten overal haken, aan beiden kanten. Daar hang je je hangmat tussen,’ legde meneer Siew Persad uit.

Het leek Caro maar een matig genoegen, haar hangmat boven die pakken stinkende vis te hangen.

‘Frisse boel,’ zei ze en ze kneep haar neus even dicht.

‘Tja, 't is nog een beetje primitief, maar over een paar jaar gaan we allemaal door de lucht,’ zei de schoolmeester uit Nickerie.

Nu, daar hield Caro het dan maar op.

De houten bakken met flessen limonade verhuisden naar het dak van de boot, zo ook een aantal fietsen en lege olievaten.

‘Nou nou, hij wordt behoorlijk afgeladen,’ vond Tamara.

Een uur later dan was aangekondigd vertrok de ‘Marijke’.

‘Een veel te mooie naam voor deze trekschuit,’ vond Caro.

Een eindje ging het de Suriname-rivier op en toen rechtsaf een smal kanaal in, de dominee-kreek. Daar gingen ze door de sluis van Beekhuizen.

Een eindje verder moesten ze voor de Poeloe-Pantji-brug wachten, totdat deze ophaalbrug omhoog ging.

‘Weet je wat Poeloe-Pantji eigenlijk betekent?’ vroeg de schoolmeester aan Caro.

‘Geen flauw idee,’ bekende het meisje.

‘De bosnegers lopen in het oerwoud alleen met zo'n lendendoekje voor, maar het gouvernement heeft uitgemaakt dat ze in de stad niet zo mogen rondlopen. Als ze bij deze brug komen is dat voor hen het teken dat ze een broek aan moeten trekken. Poeloe-Pantji wil zeggen: broek aantrekken.’

‘Waarom lopen ze altijd in broekjes die drie of meer maten te klein zijn?’ wilde Caro wel eens weten.

‘Dat weet ik ook niet,’ was het antwoord, ‘ik denk dat ze dat mooi vinden.’

De ophaalbrug ging omhoog en de ‘Marijke’ kon haar weg door het Saramacca-kanaal vervolgen.

‘Heeft u al een kaart?’ vroeg iemand plotseling aan Caro.

‘Nee, nog niet! Twee tot Wayambo-moffo!’ zei ze. ‘Hoeveel is dat?’

‘Zeventien gulden,’ bromde de man van de kaartjes. ‘Hoeveel?’ vroeg Caro wat verwonderd.

‘Zeventien,’ bromde hij weer.

Caro betaalde de zeventien gulden. Toen de man weg was zei ze tegen de schoolmeester: ‘Dat is duurder dan ik gehoord had!’

‘Zo? Hoeveel heb je dan moeten betalen voor jullie tweetjes?’

‘Zeventien pop tot Wayambo-moffo,’ zei Caro.

‘Dan heeft'ie weer te veel gerekend!’ zei meneer Siew Persad.

‘Het is tot Wayambo maar zesvijftig per persoon, dus dertien gulden voor twee. Hij probeert het maar, want hij ziet dat jullie nieuwelingen zijn!’

‘Wel verdorie!’ riep Caro kwaad uit.

‘Wacht maar, ik trek 'm wel aan zijn vestje. Je krijgt je vier gulden terug.’

Meneer Siew Persad stond op en liep op de man toe. ‘Zeg 'es vrind!’ sprak hij hem aan in het neger-Engels, ‘die twee meisjes daar hebben zeventien gulden betaald naar Wayambo-moffo. Dat moet toch dertien zijn. Ze moeten nog vier gulden terug hebben.’ De kaartjesman deed eerst even of hij zich niets herinnerde, maar tenslotte gaf hij meneer Siew Persad de vier gulden terug.

‘Mistake,’ (vergissing) verklaarde hij lachend.

Op het achterschip maakte een man rustig een houtvuurtje en ging daarop zijn potje koken.

‘Hij mag wel oppassen dat de zaak niet in de brand vliegt,’ zei Caro wat geschrokken.

‘Het is merkwaardig hoe weinig brand we in

Suriname hebben,' antwoordde de schoolmeester geruststellend. 'Als je al die houten gebouwen ziet zou je zeggen: één brand en de hele stad ligt in de as. In de geschiedenis hebben ze eigenlijk in Paramaribo maar twee grote branden gekend. De grootste was in 1821, dat is dus al honderddertig jaar geleden. Toen brak er brand uit op de hoek van het Gouvernementsplein en de Waterkant. Vierhonderd woonhuizen brandden toen tot op de grond toe af.' 'Vierhonderd!' riep Tamara.

'Ja, maar toen hadden alle huizen nog strodaken. Dat is later verboden. De volgende brand was elf jaar later, in 1832. Toen brak er brand uit aan de Heiligeweg. Het hele blok Waterkant, Heiligeweg, Maagdenstraat en Steenbakkerijstraat brandde toen uit. Ook een aardig brandje dus. Maar die brand was aangestoken door drie weggelopen slaven. Men spreekt nu nog over de "Codje branti".'

'De Codje branti?'

'Ja, drie weggelopen slaven, Codje, Mentor en Present en nog enkele andere, hadden zich verstopt in het Picornobos, dat was het gebied tussen de tegenwoordige Kwattaweg en de Gemene Landsweg, west van de Wanicastraat. Uit wraak voor 't leed hun als slaven aangedaan, stichtten zij brand in een woonhuis aan de Heiligeweg. Het werd een geweldige brand en zoals ik al vertelde brandden twee blokken van de Heiligeweg tot de Steenbakkerijstraat uit. Daarna hebben ze nog geprobeerd op verschillende andere plaatsen brand te stichten, maar zonder succes. Maanden later pas werden de daders en hun

medeplichtigen gegrepen. Codje, Mentor en Present werden alle drie ter dood veroordeeld. In die dagen waren de straffen heel wat strenger dan tegenwoordig. Op de Heilige weg vond de executie plaats.'

'Ze spreken wel eens van die goede oude tijd,' merkte Caro op.

'Als je sommige van die woonkrotten op de achtererven ziet, zou je haast zeggen, láát de boel maar eens goed afbranden, want het ziet er daar ellendig uit,' vond Tamara.

'Dat is een overblijfsel uit de slaventijd,' ging meneer Siew Persad verder. 'In die dagen werden op de achtererven van die grote "hoofdgebouwen" zogenaamde negerhuizen gebouwd. Daarin woonden dus de slaven, die bij 't hoofdgebouw behoorden. Nog steeds is de gewoonte van die krotten op de achtererven gebleven. De woningtoestanden zijn daar inderdaad verschrikkelijk. Een vrouw met bijvoorbeeld zes kinderen woont daar in één vies hok van een kamertje. De moeder verdient meestal wat met wassen, of ze gaat uit werken. De kinderen worden dan voor een goed deel aan hun rampzalig lot overgelaten. Ellendige toestand, maar wat doe je eraan? Geld!'

'En het is zo'n opgewekt volk!' meende Caro.

'Dat is gelukkig de aard van het ras,' verklaarde de schoolmeester.

De 'Marijke' was intussen een heel eind het Saramacca-kanaal ingevaren. Tegen dat ze bij de Uitkijk aankwamen begon het al donker te worden. Hier gingen een paar mensen van- en andere kwamen aan

boord. De lawaaimakers werden steeds luidruchtiger. Ze hadden de bagage van de overige passagiers op een hoop gestapeld en begonnen nu te dansen. Door hun gejoel moest de ‘Marijke’ in de stille tropenavond op grote afstand hoorbaar zijn! Het gezang begon langzamerhand te ontaarden in geschreeuw.

Ze kwamen nu op de Saramacca-rivier, nadat ze de sluis op Uitkijk waren gepasseerd.

Het was een prachtige avond en de maan stond hoog aan de hemel.

Aan weerskanten van de rivier zagen ze de silhouetten van hoge bomen. De bosnegers openden hun trommels en stapelden grote porties rijst op ijzeren borden. Gedroogde vis en andere spijzen gingen er doorheen en met een houten lepel ging de rijst met grote happen naar binnen. De Indianen aten hun cassavebrood, grote ronde koeken, door hen zelf gebakken. In een hoek zagen de meisjes een paar Chinezen met stokjes uit een kommetje eten.

De Javanen aten hun rijst met de vingers uit pisangbladeren.

De Hindoestaanse vrouwen zaten te dutten en de pleziermakers dronken maar bier.

‘Dat zal wel op herrie uitdraaien!’ voorspelde meneer Siew Persad, op de druktemakers doelende. ‘Het zijn balata bleeders uit Nickerie, die hun balata naar de stad hebben gebracht.’

‘Wat zijn dat?’ wilde Caro weten.

‘Mannen die in de bossen de natuurrubber van de bomen tappen. Ze hebben aardig verdiend en een gedeelte van de ontvangsten meteen in drank omgezet.

Die mensen zitten maanden achtereen in het oerwoud waar ze rubberbomen zoeken. Als ze een flinke partij van die rubber hebben, de zogenaamde balata, komen ze naar de stad om die te verkopen.'

Caro en Tamara haalden hun brood te voorschijn, maar Caro had niet erg veel trek. Al die vreemde luchtjes om hen heen hadden haar alle eetlust ontnomen.

Nog verschillende keren legde de 'Marijke' aan.

Tegen middernacht kwamen ze even op zee. Ze waren nu buiten de monding van de Saramacca-rivier en moesten een klein eindje de kust volgen om de monding van de Coppename-rivier te bereiken.

Er stond een flinke bries en de 'Marijke' had het te kwaad met de golven.

'We ronden nu de bank,' zei de schoolmeester geleerd, waarmee hij bedoelde dat er buiten de Coppename-rivier een grote modderbank ligt, waar ze omheen voeren. Het scheepje schommelde geweldig, maar het was maar van korte duur en al gauw voeren ze de Coppename op.

Een halfuur later werd weer aangelegd. 'Coppename-punt,' zei meneer Siew Persad.

Hier gingen heel wat mensen van boord, terwijl de andere nu hun hangmatten gingen ophangen.

'Volgende halte is Kalabas-kreek, 't eerste indianendorp,' vertelde meneer Siew Persad weer.

Tamara hing nu ook haar hangmat op en verdween tussen de touwen. Caro had er nog niet veel zin in. Kan toch niet slapen, dacht ze.

Ze liep eens rond en zag een trapje. Ze ging naar

boven en kwam op het dak. Daar ging ze op een van de lege vaten zitten. Wat was 't hier heerlijk. Jammer dat ze daar niet eerder aan gedacht had. Geen luchtjes, geen geschreeuw, niets van dat alles. Een heerlijke koele wind en een prachtige sterrenhemel.

Voor zich uit zag ze een paar lichtjes midden op het water.

De rivier was hier erg breed en ze kon de oevers nauwelijks onderscheiden in het maanlicht. Toen ze dichterbij kwamen bleken het oliepitjes te zijn in korjalen, bootjes die uit holle boomstammen zijn vervaardigd. De ‘Marijke’ minderde vaart en tenslotte werd de dreunende motor helemaal afgezet.

De korjalen kwamen langszij en Caro zag hoe de Indianen van de ‘Marijke’ in de ranke bootjes overstapten. Een andere Indiaan in een korjaal kreeg van iemand op de ‘Marijke’ een pak brieven en wat bagage. Op de linkeroever zag Caro een paar flauwe lichtjes. Dat was dus Kalabas-kreek. Vóórt ging 't weer. Hier en daar zag ze lichtjes flikkeren. Eenzame nederzettingen in het oerwoud.

Wat was het heerlijk op die machtige rivier. Hè, ze was blij dat ze niet beneden in haar hangmat was gekropen, boven die pakken stinkende vis. Plotseling hoorde ze een heftige woordenwisseling en een vreselijk gekrijs. Caro sprong op en ging het trapje af. Twee bierliefhebbers waren aan het vechten geslagen, zoals de schoolmeester al voorspeld had. Het duurde maar kort. De een sloeg zijn vroegere kameraad met een zwaar voorwerp op 't hoofd en

deze zakte in elkaar. Daarmee was de strijd gestreden. Caro ging weer gauw naar boven en ze kreeg daar nu gezelschap van meneer Siew Persad, die ook een frisse neus kwam halen.

In de verte zagen ze een rij kleine lichtjes, welke snel naderbij kwamen.

‘Daar komt een lang houtvlot aan,’ zei de schoolmeester. ‘Op elk vlot staat een olielampje. Kijk, voorop zie je de rode en groene lichten van de barkas, die het vlot op sleep heeft.

Meestal varen ze 's nachts niet, maar ze willen zeker gebruik maken van het goede getij. Dat hout komt van de plaats waar jij naar toe gaat,’ ging meneer Siew Persad verder. ‘Van Sabaroe. Dat is de enige exploitatie in de boven-Coppename die met sleepboten werkt.’

Even later passeerde het lange vlot de ‘Marijke’. Stil gleden de dansende olielampjes op de houtblokken in de tropennacht voorbij.

De sleepboot gaf een paar lichtseinen.

Een eindje verder wees de schoolmeester naar een zwak schijnsel op de linkeroever. ‘Daar ligt ook een exploitatie van dezelfde maatschappij. Er net voorbij kun je in het maanlicht de Tibiti-monding onderscheiden.’

De volgende stopplaats was Goede Hoop, weer een indianennederzetting, ditmaal op de rechteroever van de rivier.

Aan de waterkant brandde een fakkel en een Indiaan kwam in een korjaal de ‘Marijke’ tegemoet om eventuele post voor Goed Hoop over te nemen.

‘De volgende halte is Wayambo-monding,’ zei meneer Siew Persad.

‘Het is al drie uur, dus we zijn er pas bij daglicht. We hebben flink tegentij!’

Caro begon slaap te krijgen. Drie uur in de ochtend en op de Coppename-rivier. Ze ging naar beneden, waar het nu rustig was geworden. De meeste passagiers lagen in hun hangmatten, welke broederlijk naast elkaar hingen. Een paar van de feestvierders zaten nog met lodderige ogen wat onverstaanbare taal uit te kramen, maar het bier lieten ze verder met rust.

Caro haalde uit haar koffer een jas en trok die aan. Daarna ging ze weer naar boven en ging languit op het dak liggen. Ook meneer Siew Persad ging naar beneden, maar hij kwam niet meer terug. Hij was zeker in zijn hangmat gekropen.

Caro lag op haar rug en keek naar de sterren. Wat een onmetelijkheid, die sterrenhemel. Dit was het ware leven. Een koele tropennacht, op een grote rivier en diep in het oerwoud. Vaag hoorde ze het water tegen de boeg opspatten. Eentonig klonk het stampen van de oude scheepsmotor. Steeds zachter klonk het ... haar ogen gingen dicht en ze viel in slaap...

De ‘Marijke’ zocht haar weg door de duisternis over de sterk stromende rivier. Hier en daar een zwak flikkerend lichtje op de verre oever. De maan verdween achter de silhouetten van de machtige woudreuzen. De schelle roep van een nachtvogel klonk nu en dan door de inktzwarte duisternis rond

het scheepje. Links begon de hemel zich al een beetje te kleuren. Een nieuwe dag was in aantocht. De eerste tekenen van de dageraad.

Caro werd wakker door het gekrijs van een grote vlucht langstaart arra's die laag over de ‘Marijke’ vloog. Onmiddellijk zat ze rechtop. Ze had zowaar een paar uur geslapen! Het was daglicht en ze moesten nu toch wel heel gauw bij de Wayambo-monding zijn. Ze stond op en keek op zich heen. De ‘Marijke’ plofte nog rustig voort en aan weerszijden zag ze niets dan dicht oerwoud. Een wirwar van bomen, lianen en struikgewas. De rivier was hier al een stuk smaller geworden.

De golfslag van de boot deed het riet en de waterplanten langs de kant heftig op en neer deinen. Hier en daar vloog een reiger verschrikt op. Voor de ‘Marijke’ uit vloog een vreemde vogel met een lange hals. Plotseling dook hij 't water in, om een vis te grijpen.

‘Dat is de slanghalsvogel,’ zei een stem achter haar. ‘Hier noemen ze hem de duikelaar.’

Verschrikt keek Caro om. Tamara stond vlak achter haar.

‘Goed geslapen, Caro? Waar heb jij je hangmat opgehangen?’

‘Ik heb hier boven geslapen. Op de grond. Heerlijk! Heb jij geslapen?’

‘Een paar mensen hebben de hele nacht zitten roken en daar kon ik niet van slapen. Ik zal

vannacht m'n schade wel inhalen.'

De boot minderde vaart en in de verte zagen ze een paar hutten op de rechteroever.

'Dat moet Wayambo-moffo zijn, Tamara.'

Toen ze dichterbij kwamen zagen ze verscheidene hutten staan, met strodaken, terwijl een groot aantal korjalen langs de steiger gemeerd lag. Meneer Siew Persad was ook naar boven gekomen.

'Van wie zijn al die korjalen daar, meneer?' vroeg Caro, die wat verbaasd naar al die kleine bootjes stond te kijken.

'Van de bosnegers. Die komen van de verschillende bosnegerdorpen aan de boven-Coppename, om de binnendoor te ontmoeten. Zij brengen van hier de post en vracht verder de Coppename op.

Wij gaan hier de Wayambo op. Goede reis verder, meisjes. Nog een uur of drie met de korjaal, en jullie zijn op Sabaroe.'

'Dag meneer! U ook goede reis verder met de "Marijke". Wanneer bent u in Nickerie?' vroeg Caro.

'Het is zesendertig uur van Paramaribo, dus ben ik er morgenochtend pas.'

Even later lag de 'Marijke' aan de steiger van de bospolitiepost en de meisjes gingen aan wal. Een magere man met een grote politiepet liep er bedrijvig heen en weer, iedereen uitscheldend die in zijn weg kwam. Wat 'n nare, vervelende kerel is dat, dacht Caro.

'Wat moeten jullie hier?' vroeg hij aan Tamara.

'Ook goeiemorgen!' antwoordde het Surinaamse

meisje. ‘We moeten niks!’

‘Er is ons verteld dat we hier konden wachten op de boot naar Sabaroe, die ons hier zou komen halen!’ verklaarde Caro, die maar liever op goede voet bleef met de politieman.

‘Die moet nog komen. En moet dat brutale kind ook mee naar Sabaroe?’ vroeg hij, op Tamara wijzende.

‘Ik ben voor een boesiskotoe heus niet ...’ begon Tamara.

‘Boesiskotoe’ was het Surinaams voor bospolitieman, maar Caro viel haar gauw in de rede. ‘Ja, we gaan daar een paar dagen logeren.’

‘Meneer Bosch heeft me geschreven dat er meisjes zouden komen, maar niet dat er zo'n brutale aap bij zou zijn!’

‘Over apen gesproken, u ...’ maar Caro trok haar weg. ‘Niks zeggen!’ fluisterde ze haar vriendin in het oor. ‘Kom laten we daar op die dikke boomstam gaan zitten. De korjaal van Sabaroe zal zo wel komen. Hij heeft een buitenboord,’ zei Caro. Aandachtig keek ze toe hoe de bosnegers de vracht uit de ‘Marijke’ in hun smalle kano's overlaadden. De bosnegerpassagiers gingen hier haast allen van boord. Nadat de ‘Marijke’ al een tijd vertrokken was, hoorden ze in de verte het gegons van een buitenboord en korte tijd later zagen ze het bootje met snelle vaart naderbij komen.

‘Eindelijk,’ verzuchtte Tamara, die zich in de nabijheid van die onvriendelijke politieman niet bijster op haar gemak voelde.

De boot meerde langs de steiger en een man sprong op de kant. Direct liep hij op de meisjes toe.

‘Moet u naar Sabaroe, dames?’ vroeg hij beleefd. ‘Ja!’ zei Caro, ‘heeft meneer Bosch je gestuurd?’

‘Jawel. Mijn naam is Petrus. Ik ben de motorist van de buitenboord. Stapt u maar in, dames.’

Even later waren ze al onderweg naar Sabaroe. De motorist stuurde de snelle boot dicht onder de oever om zo min mogelijk hinder te hebben van de sterke tegenstroom. Links hadden ze de rivier en rechts een wirwar van kreupelhout, bomen en lianen, die vochten om een beetje licht en zonneschijn. Hier en daar waren woudreuzen in de rivier gevallen omdat de stroom steeds de rivieroever ondermijnt. Petrus moest goed uitkijken om niet op deze obstakels vast te lopen.

Ineens zag Caro op de oever in een open plek twee zwarte voorwerpen liggen. ‘Wat zijn dat voor dingen, Petrus?’ vroeg ze nieuwsgierig.

‘Ik weet 't niet, de mensen hier zeggen dat het brandkasten zijn. Ze hebben er al genoeg aan gepeuterd, maar niemand heeft ze open kunnen krijgen!’

‘Wat? Brandkasten, hier in het oerwoud?’

‘Ja, juffrouw. Heel veel jaren geleden was hier, ver 't bos in, een koffieplantage of zo iets. Het was nog in de slaventijd.

Deze plantage behoorde toe aan een Belg, die er met zijn twee zoons woonde. Alle drie zijn hier gestorven en vlak bij die brandkasten zijn drie graven te vinden. Men zegt dat de drie mannen daar begraven

liggen. De geesten van de vader en de twee zoons bewaken nu de brandkasten, want er moet veel geld in zitten! Als je probeert die dingen open te krijgen gebeurt er altijd iets onverwachts. Ik ben er wel eens bij geweest, juffrouw,' ging Petrus verder. 'Een paar mensen probeerden met lange dikke stokken de brandkasten te kantelen, maar er was geen beweging in de krijgen. Plotseling vloog de stok uit hun handen en de leider van het groepje kreeg er een gevoelige klap mee!'

'En gelóóf je dat, Petrus?'

'Geloven? Ik was er zelf bij!'

'Laten we eens even gaan kijken!' stelde Caro onmiddellijk voor.

'Voor uw verantwoording, juffrouw, maar ik blijf in de boot!' zei Petrus, die de boot rond stuurde en daarna naar de oever, terwijl hij de motor afzette. De boot gleed een eind de glibberige modderbank op tot vlak bij de oever. Caro en Tamara sprongen de kant op en liepen naar de zwarte vierkante blokken.

'Dat zijn toch geen brandkasten!' zei Caro. 'Kijk, er zitten nota bene wieltjes onder. Massief ijzeren wieltjes. Ze moeten ongelooflijk zwaar zijn, want ze zakken langzaam de grond in. Over honderd jaar zijn ze helemaal verdwenen.'

'En waar zijn die graven?' riep Tamara naar Petrus in de boot.

'Een eindje het bos in, die kant op!' wees Petrus.

Inderdaad zagen de meisjes daar drie ruwhouten kruisen, naast elkaar. Van een graf was niets meer te bespeuren.

‘Vreemde geschiedenis,’ zei Caro. ‘Wat zouden dat voor dingen zijn?’

‘Geen flauw idee,’ antwoordde Tamara.

Op een afstand hoorden ze plotseling een klagend gehuil.

‘Wat voor beest is dat?’ riep Caro.

‘Zullen we teruggaan?’ stelde Tamara voor.

‘Je bent toch niet bang?’

‘Ik? Bang? Waarvoor?’

De zon was nu verdwenen en donkere wolken trokken zich boven hun hoofden samen. Een flinke wind stak plotseling op en joeg onheilspellend door de boomtakken.

‘Kom!’ zei Tamara. ‘Laten we opschieten, dadelijk gaat het stortregenen!’

Weer terug in de boot, zei Petrus: ‘Meneer Bosch zegt dat het tegenwichten zijn van vroegere zeilschepen. Als zo'n schip zwaar overhelde, reden ze deze gewichten naar de hoge kant als tegenwicht ... Daarom zitten die wieletjes eronder!’

‘Ah, dàt kan beter. Daarom zijn ze ook zo ontzettend zwaar en kan niemand er beweging in krijgen,’ vond Caro.

‘Maar die graven?’

Tamara keek eens naar de lucht, maar die klaarde alweer helemaal op.

Een paar uur later zagen ze Sabaroe voor zich liggen. Op de rechteroever lag het, hoog boven de waterspiegel.

‘Het is nog een eind van Wayambo-moffo!’ vond Tamara. Weinig kon ze toen vermoeden dat ze enige

dagen later deze afstand alléén in een korjaal en in de nacht zou moeten afleggen.

‘Wat is die kant hoog!’ riep Caro.

‘De grond is hier heuvelachtig,’ verklaarde Petrus. ‘U zit hier ongeveer honderd kilometer het oerwoud in. Honderd kilometer van de kust.’

Toen ze een smal, in de grond uitgegraven trapje waren opgeklauterd stond meneer Bosch hen boven al op te wachten.

‘Welkom op Sabaroe, jongedames!’ zei hij vriendelijk.

Wie is de dader?

's Avonds zaten de meisjes met meneer Bosch rond de petroleumlamp, die op de tafel stond. Een groot aantal kleine en grotere insekten vloog rond het schelle licht om even later weer in de duisternis te verdwijnen. In de verte hoorden ze het eentonig gezang van de bosnegers, die hun hutten op enige afstand van het kamp van meneer Bosch hadden.

‘Het is hier 's avonds maar stilletjes en eenzaam,’ zei meneer Bosch. ‘Overdag heb ik altijd genoeg te doen, maar 's avonds is het mij soms wel eens te stil.’

‘Zit u graag in het bos?’ vroeg Caro.

‘Och, graag is een groot woord. 't Is m'n vak, dus ik moet wel! Als ik mijn vrouw bij me kon hebben, zou het aangenamer zijn.’

‘Maar waarom komt uw vrouw dan niet?’

‘Ik heb een paar kinderen en die moeten naar school. Dat kan hier natuurlijk niet, en daarom moet mijn vrouw in de stad blijven.’

‘En gaat u dikwijls naar de stad?’

‘Om de acht weken. Voor elke week in 't bos geeft de houtmaatschappij me een dag vrij. Dus na acht weken heb ik acht dagen in de stad bij vrouw en kinderen te goed!’

‘Heeft u hier geen last van muskieten?’ vroeg Tamara.

‘Nee, gelukkig niet. Sabaroe is bijna muskietenvrij, maar we slapen toch met een klamboe (muskietennet), hoor. Tegen de bloedzuigende vleermuizen!’

‘Vleermuizen, die bloedzuigen, ja, daar heb ik wel eens van gehoord,’ zei Caro.

‘Er zitten er hier genoeg. Je moet morgen maar eens opletten. Verschillende arbeiders hier hebben van die wondjes aan de rand van hun oren, ook wel aan de toppen van de tenen of vingers. Als ze slapen zonder klamboe komen die vampiers vaak bloedzuigen. Ze schijnen daar helemaal niets van te merken! Jullie hebben toch klamboes meegebracht?’

‘Ja, we hebben allebei een klamboe.’

‘Ik hoop dat jullie deze nacht goed slapen, meisjes. Zo'n eerste nacht in het bos hoor je zoveel geluiden. Je moet daar even aan wennen. Je hoort het ratelend geluid van boomkikvorsen. Je hoort de diepe bastonen van een pad, die huist in een moeras, hier dichtbij. Die grote pad besluit zijn gezang altijd met een luidklinkend gelach. Andere soorten padden

langs de rivier en in de greppels kwaken onophoudelijk. Sommige krekels maken zo'n doordringend geluid, dat je ze op grote afstand kunt horen. Je hoort ook dikwijls de nachtzwaluw zingen of je hoort het sombere geluid van een nachtreiger. Met klagende stem roep hij vijf maal achtereen en dan zwijgt hij weer een hele poos. Ook hoor je nu en dan het gehuil van een kolonie brulapen, baboens noemen ze die hier. Die zitten er volop. Alles bij elkaar is het een compleet oerwoudorkest!'

'Onze plantage ligt aan de rand van het oerwoud en daar horen we 's avonds dezelfde geluiden,' zei Caro. 'Bovendien hebben we op de boot haast niet geslapen, dus het zal vannacht wel loslopen!'

'Dan zullen jullie wel slaap hebben. Kruip maar gauw in je hangmat meisjes. Wassen doen we ons in de rivier en sta maar zo vroeg op als je wilt. De dag begint hier al om vijf uur. Jullie treffen het, want morgenavond is het groot feest voor de bosnegers. Zo nu en dan geven we een feest, waarvoor alle bosnegers uit de andere dorpen in de buurt worden uitgenodigd. Er komen vrouwen mee en er zal wel flink gedanst worden. Naast mijn kamp hier bouwen we morgen een danstent.'

'Wat voor muziek is er dan?' wilde Caro weten.

'Muziek? Die maken ze zelf met hun tam-tams en andere instrumenten. Jullie zullen het morgen wel zien. Zo'n feest gaat tot vroeg in de ochtend door, dus jullie kunnen beter vannacht goed slapen. Welterusten, hoor!'

Ondanks de schreeuwende padden, klagende nacht-

reigers en het brulapenkoor, sliepen de meisjes als rozen.

Ze werden de volgende morgen al vroeg gewekt door het gestommel rond het kamp van meneer Bosch. De bosnegers waren al begonnen met de opbouw van de danstent. Een aantal palen werd in de grond geplant en daarover ging een groot zeil. Een paar paaltjes in de grond, daarop enkele planken en de zitplaatsen waren ook gereed. De zanderige vloer werd eens extra aangeveegd en de danstent was gereed de gasten te ontvangen.

Nadat ze zich in de rivier gewassen hadden, namen de meisjes eens 'n kijkje in het grote kamp. In het midden stond de hut van meneer Bosch. Een eind verderop stonden de lage strohutten van de bosnegers. Terwijl aan de andere zijde de woningen van de stadsarbeiders waren. In de verte hoorden ze het ronken van de tractoren in het bos. Het was al een hele bedrijvigheid, zo 's morgens vroeg.

In het kamp van de bosnegers zagen de meisjes de vrouwen lopen, in hun fel gekleurde, maar vuile jurken. De mannen liepen allen met een lendendoekje. Hun broekjes waren blijkbaar alleen maar voor de stad.

‘Weet je waarom deze mensen bosnegers genoemd worden, Caro?’

‘Omdat ze in het bos wonen, natuurlijk!’ antwoordde deze.

‘Ik ben óók een negerin en vroeger woonde ik óók in het bos, maar toch ben ik geen bosnegerin,’

vertelde Tamara. ‘In de slaventijd vluchtten er veel negers de oerwouden in en sloten zich daar aaneen tot stammen. Deze negers werden toen bosnegers genoemd. Ze hebben zich nooit met andere rassen vermengd en het zijn dus de zuivere nakomelingen van de vroegere slaven. De niet naar de bossen gevluchte en later vrijgelaten negers hebben zich in de loop van de jaren vermengd met talloze andere bevolkingsgroepen. Daar ben ik een nakomeling van!’ zei Tamara lachend. ‘Ik ben dus een stadsnegerin. Tegenwoordig noemen ze ons Surinamers.’

‘Wat zijn dan Creolen?’

‘Een Creool is een ieder die in Suriname geboren is, zwart, bruin of blank.’

Hier en daar zaten op de daken van de hutten tamme papegaaien. Verschillende andere dieren liepen in het kamp rond. Een klein naakt bosnegerjongetje speelde met een grote zwarte slingeraap of kwatta, zoals ze in Suriname heten. Caro loerde in een bosnegerhut, maar zag alleen wat met koperen spijkertjes bewerkte bankjes staan en verder hingen er hangmatten. Op een plankje stonden wat schoon geschuurde pannen en aarden potten. De hutten waren keurig aangeveegd. Ze hadden allen een zandvloer.

In de verte zagen ze een tractor, die met een sleep boomstammen achter zich over de sleepweg het oerwoud uit kwam.

‘Kijk!’ riep Caro. ‘Op die tractor zit Petrus, de motorist van de buitenboord!’

Ze liepen op de grote machine toe. Toen de helper

van Petrus, een Hindoestaanse jongen, de kabels, waarmee de stammen voortgetrokken werden, had losgekoppeld, riep Caro: ‘Mogen we meerijden?’

‘Klim er maar op!’ riep Petrus. ‘Maar u bent voorlopig niet terug, hoor. Ik moet een paar kilometer het bos in. De gevelde bomen liggen overal verspreid en ... je zit hier niet als in een auto, hoor!’ In een wip waren de meisjes op de tractor geklommen en in een stapvoets tempo ging het toen het bos in. De boomstammen hadden diepe voren in de sleepweg getrokken en het terrein was wat heuvelachtig. De machine maakte een hels lawaai.

‘Hoeveel mensen wonen er hier op Sabaroe?’ schreeuwde Caro.

‘Heel wat!’ was het antwoord. ‘Ik denk dat er ongeveer dertig bosnegers zijn, die kappen bomen. Verder komen de mensen allemaal uit de stad. We hebben drie bestuurders voor tractoren en verder een stuk of twintig losse arbeiders. Die moeten de sleepwegen begaanbaar houden, kampen bouwen enzovoorts. Dan zijn er nog vier of vijf vlotters. Die maken houtvlotten in de rivier. En natuurlijk de chef, meneer Bosch!’

‘Zit er hier veel wild?’ vroeg Tamara.

‘Vroeger wel, maar 't lawaai van de tractoren heeft het wild dieper het bos in gejaagd. Wat er nog veel zit zijn apen. Maar voor herten, boffroes (tapirs), pacca (hazen) en koni-koni (agouti) moet u helemaal achterin ons gebied zijn. Vogels zijn er ook nog genoeg. Er zitten hier veel koejakè's, juffrouw!’

De ratelende rupsbanden van de tractor maakten

praten haast onmogelijk en achter de tractor werden grote stofwolken opgeworpen. Hoge woudreuzen rezen aan beiden kanten van de sleep weg omhoog.

‘U moet hier in de regentijd komen, juffrouw!’ riep Petrus, ‘dan zakken we tot over de rupsbanden in de modder. Dan moet elke twee weken de sleepweg verlegd worden.’

Om deze sleepweg te maken waren er heel wat bomen omgekapt. Alleen wanneer een heel dikke boom in de weg stond, maakte de sleepweg er een bocht omheen.

Voort hobbelde de tractor, heuvel op, heuvel af, geen hindernis was hem te machtig. Als een tank ging hij een keer van de sleepweg af, over greppels, omgevallen vermolmde boomstammen en struikgewas. Kleinere boompjes werden eenvoudig weggedrukt of ontworteld. Van verschillende plaatsen werden de gevelde boomstammen naar de sleepweg gesleept en toen de tractor er zes langs de weg had gebracht, ging het met deze zes op sleep, weer naar de rivierkant toe.

‘Komt u vanavond ook op het feest, juffrouw?’ vroeg Petrus.

‘Ja natuurlijk, wij komen ook eens kijken.’

‘Vrij rum drinken, voor allemaal!’ schreeuwde Petrus weer.

‘Ik niet, hoor. Geen rum voor mij!’ schreeuwde Caro terug.

Toen ze weer bij het kamp kwamen, stopte Petrus even om de meisjes van de tractor af te laten springen. De stammen werden naar een open plaats

langs de rivier gesleept, waar ze later in 't water zouden worden geduwd.

‘Hebben jullie een reisje op de tractor gemaakt?’ vroeg meneer Bosch. ‘Vanmiddag moeten jullie maar eens gaan kijken hoe de vlotters de vlotten bouwen. Jullie moeten me echter beloven dat jullie niet op de boomstammen in het water gaan, hoor. Als je hier in het water rolt loop je de kans dat er een pirin een hap uit je neemt. Je moet maar eens kijken hoe die vlotters over die stammen balanceren, dat valt om de drommel niet mee! Gisteren is een vlot op sleep gegaan naar de stad.’

‘We zijn het in de nacht tegengekomen,’ zei Caro. ‘Ik heb het gezien.’

‘Laten we eerst maar eens wat gaan eten. We hebben pakiravlees (bosvarken) vandaag. Hebben jullie dat al eens eerder gegeten?’ vroeg meneer Bosch.

‘Ik wel, meneer!’ zei Tamara. ‘Mijn vader woonde vroeger in 't bos en hij ging elke dag op jacht.’

‘Heeft u die pakira zelf geschoten?’ wilde Caro weten.

‘Nee, de kok, Johannes, heeft het gevangen toen het de rivier overzwom. Hier recht tegenover ons kamp zwommen gisteren twee pakira's de rivier over. Johannes zag ze en sprong in een boot en pagaaide er vlug heen. De ene ontsnapte, maar de ander heeft hij kunnen vangen.’

‘Gaat u vaak jagen?’

‘Ik heb er helaas niet veel tijd voor, maar m'n kok jaagt voor mij. Eergister heeft hij twee herten geschoten. Die worden vanavond op 't bosnegerfeest

opgegeten. Wat zullen ze smullen ... èn drinken!' 'Drinken bosnegers dan zoveel?' vroeg Caro.

'Nou, ze weten er goed weg mee! Het zijn eigenaardige mensen. Ze zijn erg wantrouwend, maar daar hebben ze ook wel reden toe. Ze werden vroeger door houthandelaren op schandalige manier bedrogen en dat zijn ze niet vergeten. Nu zijn ze zèlf ook bedreven in 't bedriegen hoor. Als ze bijvoorbeeld 'n boom geveld hebben die achteraf helemaal hol blijkt te zijn, dan slaan ze aan 't einde in het gat een houten prop. We noemen dat "proppen" van het hout. Het zijn vaak ook rasbedelaars. Ze schijnen van de blanken te denken dat die allemaal erg rijk zijn. Ze kunnen ontzettend brutaal zijn, maar ook behoorlijk vleien. Je hoeft echter niet te denken, dat wanneer zij bijvoorbeeld iets geschoten hebben, ze je één stuk vlees zullen geven. Je mag het kopen! Ze zijn gierig. Toch is 't een aardig volk en wanneer je met die mensen weet om te gaan, heb je er uitstekende werkkrachten aan en ze zijn heel erg goedlachs.'

'Ja, 't lijkt me een vrolijk ras,' vond Caro.

'Dat is ook zo. In één opzicht kunnen veel rassen aan deze mensen een voorbeeld nemen. Aan hun zindelijkheid. Ze houden hun lichamen bijzonder goed schoon. Ze wassen de mondholte na iedere maaltijd. Je moet hun potten en pannen maar eens zien. Ook de hutten en het terrein rond de hutten zijn altijd keurig schoon en opgeruimd. Het rivierwater verontreinigen ze nooit, dat is streng verboden.'

'Ze zijn wel erg bijgelovig, hè?'

'Het bijgeloof speelt een heel grote rol in het leven

van de bosneger. Overal ziet hij goede en kwade geesten. Bepaalde slangen zijn heilig. Toema is de god die de mensen straft die het rivierwater verontreinigen. Ze kennen een riviergod, een bosgod, een reddingsgod, in de watervallen, enzovoorts. De bosneger-priesters kunnen voorspellingen doen uit de ingewanden van een geslachte haan. De bekende kankantrie, die grootste boom van Suriname, is een heilige boom, en veel gebeden worden aan deze boom gericht. Het water is óók een afgod, want als men het in de verte ziet, aan de horizon, gaat het recht naar de hemel!'

'Kunnen ze alle soorten werk verrichten?' vroeg Caro.

'Nee, ze hebben allemaal een voorliefde voor houthakken. Bijna elke bosneger heeft een bijl en doet aan de houthandel. Handelen is de lust in hun leven. Ze handelen ook veel met de Indianen. Daar halen ze bijvoorbeeld hun jachthonden vandaan, want jagen doen ze meestal met honden. Je moet ze vis zien schieten, met pijl en boog! Als ze met een geweer schieten, houden ze het met gestrekte armen voor zich uit, maar ... ze schieten raak! Kom, zullen we eens gaan eten, meisjes? Jullie zullen wel rammelen van de honger.'

Die middag brachten de meisjes bij de vlotters door. Met grote behendigheid sprongen de mannen van stam op stam, terwijl ze met dikke boslianen de blokken aaneenbonden. In de namiddag begonnen

de bosneger-gasten uit de naburige dorpen te arriveren. Allen hadden kleurige doeken over één schouder hangen. De vrouwen hadden de benen van de enkels tot de knieën wit gemaakt. De haren waren in korte vlechtjes gelegd, die als een krans rond het hoofd hingen. Allen kwamen in korjalen, hele families tegelijk.

Sommige vrouwen droegen hun kinderen in een doek op de rug. Terwijl de mannen zich over het kamp verspreidden, gingen de vrouwen naar de danstent. Grote houten kammen kwamen voor de dag en men begon elkaar mooi te maken voor het komende feest van de dans, zang en drank.

'Hoe laat begint het feest, meneer Bosch?' vroeg Caro.

'Zo gauw als ik de rum aan laat rukken,' luidde het antwoord.

Nog vóór donker hoorde Caro al het ritmisch slaan op de tam-tams en het eentonig gezang, maar alles ging nog in traag tempo en de stemming zat er kennelijk nog niet in. Meneer Bosch stuurde Johannes na enige tijd met een flink aantal flessen 'Dram', zoals hier de goedkopere rum genoemd werd. Kort daarna begon er merkbaar schot in te komen. Het waren voorlopig alleen de bosneger-mannen die zich op de dansvloer waagden. Langs de kant zaten een paar mannen met tussen hun knieën een trommel geklemd. De trommels waren gemaakt van cederhout, waarover de huid van een brulaap gespannen was. Anderen hadden een soort rammelaar, een kalebas, gevuld met zaden of steentjes. Verschillende

mannen hadden rond de enkels een krans van gedroogde zaden, die het geluid maakten als van een met grint gevuld blikje. Ze stampten krachtig met de voeten op de grond, op de maat van de trommels en de rammelaars. Een man, de leider van de dans, sprong in het midden van de dansvloer, korte bewegingen makend, zijn voeten schuifelend, het lichaam lenig in alle mogelijke bochten wringend, om dan ineens op te springen en met doorgezakte benen, de knieën buitenwaarts gekeerd, de dansvloer rond te waggelen. Alles op de maat van de muziek. Van enige melodie in de muziek was geen sprake. In snel ritme bewerkten de bosnegers hun trommels en rammelaars, een tempo dat werd opgevoerd toen de eerste kalebas met de dram rondging. De stemmen kwamen nu ook goed los. Eerst één, toen nog een, en even later zongen of neurieden allen twee regels van een melodie.

Deze twee regels werden eindeloos herhaald, zonder in iets anders over te gaan. Op een bepaald moment stond een groot aantal dansers op de vloer in twee rijen opgesteld. De vrouwen tegenover de mannen. Nu eens dansten ze naar elkaar toe, dan weer bewogen de rijen zich van elkaar af, nóóit vermengden ze zich echter. Op de maat van de trommels en de zang maakten allen schuifelende bewegingen, terwijl diegenen, die de kransen van zaden om de enkels hadden, deze steeds goed lieten horen.

De stadsarbeiders stonden op enige afstand het dansen gade te slaan. Meneer Bosch liet echter ook onder hen de rum rondgaan en al gauw kwamen ze

in de danstent en mengden ze zich onder de boslandbewoners, tot het tenslotte één heksenketel was van geluiden, zwetende dansers en de eentonige ritmische trommelmuziek.

Toen meneer Bosch en de twee meisjes zich in de tent waagden werd er onmiddellijk ruim baan gemaakt en werden er bosnegerbankjes aangedragen voor de gasten. De vrouw van een der stadsarbeiders, gekleed in haar kotomissiejurk en al lichtelijk onder de invloed van de slechte rum, kwam op meneer Bosch toelopen en nam hem bij de arm. Lachend gaf hij gehoor aan de uitnodiging en samen dansten ze tussen de krioelende massa door. Drijfnat van het transpireren kwam meneer Bosch na enige tijd weer boven water.

‘Dat is ééns, maar niet meer!’ riep hij vrolijk uit. ‘Wat een broeikas!’

Nog enige tijd bleven ze, op hun bosnegerbankjes gezeten, het drukke gedoe aankijken.

‘We krijgen onze houtkappers allemaal uit de omliggende dorpen, dus die houden we op die manier te vriend. Een of tweemaal per jaar geven we zo'n “dansie dansie”, en dan gaat 't er altijd rumoerig toe! Kom, jongedames, zullen we eens opstappen? Ik zal zelf een kopje koffie gaan zetten. De kok is aan 't dansen, zie ik, dus die zien we voorlopig niet meer terug.’

Johannes, Petrus en alle andere stadsmensen sprongen als dollen rond. ‘Morgen zal er niet veel gewerkt worden,’ zei meneer Bosch.

In het kamp van meneer Bosch teruggekomen, zei

deze plotseling: ‘Ik ben m'n envelop met vijftienhonderd gulden kwijt!’

‘Vijftienhonderd gulden?’ vroeg Caro verbaasd. ‘In een envelop?’

‘Ja, ik heb een paar dagen geleden geld uit de stad ontvangen. Omdat er vanavond nogal gedronken wordt en het erg rumoerig is in 't kamp, wilde ik het geld niet hier laten liggen. Ik had het in een envelop in m'n achterzak gestoken. Het is verdwenen!’

‘Maar hoe kan dat?’ vroeg Tamara verbaasd.

‘Iemand heeft het er uitgehaald, of ik ben het op de dansvloer verloren!’

Meneer Bosch rende naar buiten, terug naar de dansende menigte.

Een ogenblik keek hij rond op de plaats waar ze gezeten hadden, maar er lag niets. De voorman kwam op hem toe. ‘Heeft u wat verloren, meneer Bosch?’

‘Ja, voorman. Een envelop. Er zit veel geld in!’

‘Verloren? Hier op de dansvloer?’

‘Ja, dat moet wel. Laat de muziek even ophouden en al de dansers van de vloer gaan, misschien dat 't ergens in het zand ligt!’

Met een paar luide schreeuwen bracht de voorman de zaak tot zwijgen en gebood ieder om van de vloer te gaan. Er lag echter geen envelop.

De voorman vertelde de feestvierenden nu wat er gebeurd was. Even heerste er doodse stilte. Allen keken elkaar aan. De bosnegerkapitein, het hoofd van het nabijgelegen dorp Kaaimanston, riep zijn onderdanen bij elkaar. Ook de kapiteins van Bieta-

gron en andere dorpen volgden dit voorbeeld. Na een korte bespreking gingen de kapiteins naar de voorman toe en gaven hem een boodschap voor meneer Bosch. Deze luidde: ‘Zeg aan je chef dat het niet een bosneger is geweest die het geld van de blanke genomen heeft. Wij zijn hier te gast en onze mensen zullen zoiets nóóit doen!’

‘Laat het feest weer doorgaan,’ zei meneer Bosch teleurgesteld, ‘maar maak eerst bekend, dat degene die het geld genomen heeft tot morgenochtend de gelegenheid zal worden gegeven om het terug te brengen. Hij zal niet gestraft worden. Integendeel, hij zal als eerlijke vinder, een beloning ontvangen!’ Even later klonk het gezang weer op, het restant van de rum werd rondgedeeld en de stemmen kwamen weer los.

Meneer Bosch en de meisjes gingen weg.

‘Denkt u dat het geld terugkomt?’ vroeg Caro bezorgd.

‘Dat kan ik natuurlijk niet zeggen, maar we beschikken wel over middelen, om het de dader erg moeilijk te maken. Hij kan er niet vandoor gaan en het geld hier ook niet uitgeven. Even afwachten,’ zei meneer Bosch geheimzinnig.

Uit de verte klonk het eentonige gezang, terwijl van de andere kant het geloei van de brulapen tot het kamp doordrong.

De dief bedrogen.

‘Heeft u al iets gehoord?’ vroeg Tamara de volgende ochtend, toen ze aan het eenvoudige ontbijt zaten, op een paar kistjes rond een ruw houten tafel.

Meneer Bosch keek Tamara even strak aan en zei toen: ‘Nee, nog niks, maar ik heb wel een idee!’

Verschrikt keek Caro op, haar blik ging van meneer Bosch naar Tamara en weer terug naar meneer Bosch.

‘We zullen vandaag wel wat wijzer worden!’ zei meneer Bosch opgewekt. ‘Ik zal direct een boodschap sturen naar de bospolitie op Wayambo-monding.’

‘Die man? Komt die hier?’ vroeg Tamara.

‘Ja, wat zou dat? Schrik je daar van?’ vroeg meneer Bosch wat verbaasd. Hij keek Tamara lang en onderzoekend aan.

Caro keek weer van de een naar de ander. Meneer Bosch zou toch niet denken dat Tamara...?

Even later kwam de voorman het kampje binnenstappen.

‘Voorman, stuur onmiddellijk een bericht naar Wayambo-moffo, laat vragen of meneer Kieveld direct wil komen. We moeten klaarheid brengen in deze zaak.’

‘Ja meneer. Ik zal Petrus sturen.’

‘Eh, nee ... stuur niemand. Ga zèlf maar, dat lijkt me beter.’

‘Denk u dat Petrus 't geld...?’

‘Ik denk niks. Ga zelf en maak voort! Begrepen?’

‘Goed meneer Bosch,’ zei de voorman, die meteen weer vertrok. Even later hoorden ze de buitenboord. De voorman was onderweg.

Meneer Bosch riep nu Johannes.

‘Johannes, ga langs alle kampen van de stadsarbeiders en zeg dat ik hen over een uur allemaal hier wil zien! Dus niemand gaat aan 't werk, vóór ik hem gesproken heb!’

‘Goed, meneer,’ zei Johannes en verdween even vriendelijk lachend als hij gekomen was.

‘Het is een lastig geval,’ zei meneer Bosch.

‘Wie verdenkt u?’ vroeg Caro.

‘Dat is moeilijk te zeggen. Ik weet werkelijk niet wie ik wel en wie ik niet kan vertrouwen. Je hebt hier steeds weer andere arbeiders. Ik geloof niet dat de bosnegers er iets van afweten. Als een bosneger plotseling veel geld zou hebben, zou hij in zijn dorp gauw tegen de lamp lopen. Ik verdenk er eerder één van de stadsmensen van!’

Na enige tijd vormde zich een lange rij van stadsarbeiders voor het kamp van meneer Bosch. Deze haalde zijn namenboek te voorschijn en ging naar buiten. Een voor een riep hij de namen af.

‘Johannes!’

‘Ja, meneer!’

‘Creton!’

‘Hier, meneer!’

‘Hendrik!’

‘Meneer!’

De chef van de exploitatie ging het hele rijtje namen

af en kreeg overal antwoord, totdat hij aan de naam Ramdjan kwam.

‘Ramdjan?’ herhaalde hij en vragend keek hij in 't rond.

Geen antwoord...

‘Is Ramdjan niet hier? Wie heeft hem vanmorgen gezien?’

Niemand bleek iets van deze Hindoestaanse jongen af te weten.

Ramdjan, een olieman bij de tractorafdeling, had zijn kampje tussen de anderen, maar sliep er alleen, daarom had niemand hem gemist.

‘Johannes, ga direct de korjalen tellen en kijk of er een vermist wordt!’

‘Ramdjan ...’ zei meneer Bosch nadenkend. ‘Die olieman. Zou hij er meer van weten? Zou hij met de korjaal er vandoor zijn of zou hij het bos in gevlucht zijn? Dit laatste lijkt niet erg waarschijnlijk, want we zitten hier diep in 't oerwoud. Hoe zou de man ooit de stad moeten bereiken?’

Een ogenblik later kwam Johannes al terug. ‘Een korjaal is weg, meneer Bosch. De kleine!’

‘Bliksem nog aan toe!’ riep deze. ‘Die vent is er vandoor. Ongemerkt is hij er vannacht tussenuit geknepen ... Door dat feest heeft niemand iets gemerkt! Hij heeft nu een hele voorsprong en hij kan de Wayambo-monding al voorbij zijn. Hij heeft vannacht goed getij gehad. Nu zit hij echter met tegentij!’

‘Hij probeert zeker de stad te bereiken vóór hij achterhaald kan worden!’ zei Caro.

‘Natuurlijk! We moeten er dus onmiddellijk achteraan! De voorman is met de buitenboord weg! Wat een pech! Johannes, maak de grote korjaal klaar, zet m'n geweer erin en roep twee flinke bosnegers om te pagaaien. Als we de voorman met meneer Kieveld tegenkomen, stappen we in de buitenboord over. Opschieten, Johannes!’

Enkele minuten later kwam Johannes melden dat de boot klaar lag.

‘Mooi, dan ga ik direct!’

‘Kunnen wij mee, meneer Bosch?’ vroeg Caro, die avontuur rook.

Meneer Bosch keek wat verward voor zich uit, haalde toen zijn schouders op en zei: ‘Eh ... nou vooruit, kom maar mee. Dan beleven jullie nog wat op Sabaroe!’

Even later was de achtervolging ingezet. Meneer Bosch zette de bosnegers tot grote spoed aan en beloofde de mannen een extra premie als de achtervolging zou slagen. Hij had zelf ook een pagaai, terwijl de meisjes er ook ieder een kregen. Met z'n allen pagaaiden ze uit alle macht. Caro moest het al gauw opgeven. ‘Pfff!’ riep ze uit. ‘Wat is dat vermoeiend!’

Tamara, wie het pagaaien minder vreemd was, hield het ijverig vol. Toen ze enkele uren onderweg waren, hoorden ze in de verte het bekende gegons.

‘Daar komt de voorman al! Kijk, Kieveld zit erin!’ riep meneer Bosch. Caro keek vlug naar Tamara. Meneer Kieveld en Tamara waren nu niet bepaald dikke vrienden.

Toen de voorman meneer Bosch zag, stopte hij zijn motor en draaide bij, tot hij langszij de korjaal kwam te liggen.

Meneer Bosch vertelde vlug wat er gebeurd was, maar meneer Kieveld had het verhaal al van de voorman gehoord.

‘Hij is er vannacht waarschijnlijk vandoor gegaan met onze kleine korjaal!’ zei meneer Bosch.

‘Ik heb hem niet gezien!’ zei de voorman. ‘Hij heeft dus een hele voorsprong!’

Meneer Bosch en de meisjes stapten in de andere boot over en de bosnegers kregen opdracht naar Sabaroe terug te keren. ‘Met die premie zit 't wel goed!’ riep hij de mannen lachend na, toen hij ze teleurgesteld zag terugpagaaien. In snelle vaart ging het nu in de richting van Wayambo-monding.

‘We krijgen die kerel wel te pakken!’ zei meneer Kieveld. ‘Hij heeft nu het getij tegen en in z'n eentje schiet hij dan niet hard op!’

Meneer Kieveld keek Tamara eens aan. ‘Zo, ben jij er ook weer bij?’

Het Surinaamse meisje antwoordde niet en keek strak voor zich uit.

‘Deze jongedames logeren een tijdje bij me,’ legde meneer Bosch uit.

‘Ja, ja. Ik heb ze al ontmoet. Eergisteren!’ was het antwoord.

De zon stond hoog aan de hemel toen ze Wayambo-monding in snelle vaart passeerden. Even verder kwamen ze een grote korjaal met Indianen tegen.

‘Stop!’ riep meneer Kieveld en de voorman zette

direct de motor af. In het Indiaans riep de politieman iets tegen de Indianen, maar deze schudden het hoofd en riepen iets terug.

‘Ze hebben niets gezien,’ vertaalde meneer Kieveld. ‘Ga maar weer door, motorist!’ commandeerde hij. Niet zonder enige moeite kreeg deze de buitenboord weer op gang.

‘Als de motor ons maar niet in de steek laat!’ zei meneer Bosch bezorgd. ‘Op 't kritieke moment scheiden die dingen er vaak uit!’

Hoog spatte het water voor de boeg op en door de wind kregen ze nu en dan de druppels in het gezicht.

Bij het indianendorp Goede Hoop werd weer gestopt.

‘We moeten goed kijken of die kleine korjaal daar niet ligt!’ zei meneer Kieveld. ‘Ramdjan zal toch wel begrijpen dat hij achtervolgd wordt!’

‘Misschien hoopt hij dat z'n vlucht niet ontdekt wordt!’ zei meneer Bosch.

Bij Goede Hoop lag de gezochte korjaal echter niet en de Indianen daar bleken de voortvluchtige ook niet gezien te hebben. Voort ging het weer, de Coppename af.

Goede Hoop lag alweer een heel eind achter hen toen meneer Bosch plotseling rechtop ging staan en uitriep: ‘Daar gaat iets! Aan de overkant! Dat kan 'm zijn!’

Inderdaad zagen allen nu een kleine korjaal, waarin iemand als een bezetene zat te peddelen. De voorman stuurde recht op het bootje af, maar ze moesten

eerst de sterk stromende rivier oversteken.

‘Hij gaat de kant op!’ riep meneer Kieveld. ‘Kijk, hij springt uit de boot! Hij gaat het bos in! Vooruit, er op af!’

Even keek de vluchteling in hun richting en verdween toen vlug tussen het dichte gebladerte van het oerwoud.

‘Ramdjan!’ schreeuwde meneer Bosch, maar de man was al verdwenen.

‘Pak die korjaal!’ riep meneer Kieveld. ‘Hij laat 'm gewoon wegdrijven!’

Spoedig waren ze langszij het verlaten bootje, waarin alleen nog een bundeltje kleren lag, dat Ramdjan in z'n haast achtergelaten had. De boot werd vlug aan een overhangende tak vastgemaakt en meneer Kieveld sprong het eerst op de kant.

‘Kom mee!’ riep hij. ‘Daar gaat 'ie!’

‘Blijven jullie maar hier, meisjes,’ zei meneer Bosch. ‘Ik ga met meneer Kieveld mee!’ Ook de voorman was spoedig tussen het gebladerte verdwenen.

‘Zouden ze hem krijgen?’ zei Caro opgewonden.

‘Vast en zeker!’ meende Tamara. ‘In 't bos ontkom je je achtervolgers niet makkelijk, als ze je dicht op de hielen zitten want ze horen je immers.’

Meneer Kieveld en de beide andere mannen waren intussen Ramdjan het bos in gevolgd. Voor zich uit hoorden ze het breken van takken, dus het was niet moeilijk het spoor te volgen.

Al gauw konden ze de vluchteling zien en meneer

Kieveld riep: ‘Staan blijven of ik schiet! Bospolitie!’

De man deed een laatste poging te ontsnappen en sprong door een dicht struikgewas om aan het gezicht van zijn achtervolgers te ontkomen.

Meneer Kieveld trok zijn revolver en vuurde éénmaal in de lucht.

Dàt was te veel voor de vluchteling en hij bleef staan.

‘Zo, zo. Stelen en dan vluchten hè?’ riep de politieman triomfantelijk.

De Hindoestaanse jongen gaf geen antwoord.

‘Geef eerst die vijftienhonderd gulden maar eens terug!’ gebood meneer Kieveld.

‘Weet ik niets van!’ zei Ramdjan.

‘Ha, ha!’ lachte de politieman. ‘Hoort u dat, meneer Bosch? Hij weet nergens van!’

‘Waarom heb je dan zo'n haast om weg te komen?’ vroeg meneer Bosch.

‘Kom, schiet op, man. Ik heb maar weinig tijd en nog minder geduld met dieven!’ zei meneer Kieveld kortaf.

‘Ik weet van niets!’ was alles wat ze te horen kregen.

Meneer Kieveld stapte op Ramdjan toe en gebood hem zijn zakken binnenstebuiten te keren. Géén vijftienhonderd gulden!

De politieman betastte daarop het hemd van de vluchteling, maar ook daar zat geen geld verborgen. ‘'t Zit zeker in dat klerenbundeltje in de korjaal!’ zei de voorman.

Spoedig waren ze weer aan de rivierkant, waar Caro en Tamara in spanning stonden te wachten.

‘Ze hebben hem!’ riep Caro uit, toen het groepje, Ramdjan voorop, naderde.

Meneer Kieveld stapte in de boot en begon onmiddellijk de kleren van Ramdjan te doorzoeken. Teleurgesteld keek hij op. ‘Niets te vinden!’ zei hij. ‘Zeg 'es vrind. Wat heb jij met het gestolen geld uitgevoerd?’

‘Ik weet van niets!’ was weer het korte antwoord.

‘En waarom ging je er dan vandoor?’

De jongeman haalde zijn schouders op. ‘Ik weet van niets!’

‘Stap maar in deze boot, dan zal ik je meenemen. Ik heb op Wayambo-moffo een mooi klein kamertje voor je. Dat zul je wel gezellig vinden. Je blijft daar maar zitten, zonder eten en drinken, tot je geheugen wat opfrist!’ zei meneer Kieveld.

‘Kom, allemaal instappen, we gaan terug.’

Ze namen de gestolen korjaal op sleeptouw en in snelle vaart ging het nu terug naar Wayambo-monding, waar ze laat in de middag weer kwamen.

Meneer Kieveld en Ramdjan stapten hier uit om naar de politiepost te gaan.

‘U hoort wel nader van me, meneer Bosch!’ zei de politieman. ‘We krijgen dit manneke hier wel klein!’

‘Dat hoop ik,’ was 't antwoord. ‘Kom, voorman, terug naar Sabaroe!’

Het was al lang donker toen ze op Sabaroe aankwamen.

‘Dat was een opwindend en vermoeiend dagje,’ zei meneer Bosch.

‘Je staat hier altijd voor verrassingen.’

‘Zou die Ramdjan het geld hebben?’ vroeg Caro.

‘Hij zal er in elk geval wel meer van af weten, maar we moeten afwachten wat meneer Kieveld met hem bereikt!’

Er werd die avond niet veel gepraat. Ieders gedachten waren bij het voorgevallene. Zouden de vijftienhonderd gulden terugkomen? In het hele kamp was het stil. De gesprekken in de verschillende hutten werden op gedempte toon gevoerd. Het was al gauw uitgelekt dat meneer Bosch wel Ramdjan, maar niet het geld achterhaald had. Waren er in het kamp mensen die er meer van wisten?

Caro droomde die nacht, dat ze in het oerwoud met Ramdjan aan het worstelen was. De Hindoestaanse olieman was veel sterker dan zij en greep haar bij de keel. Ze snakte naar adem, ze probeerde Ramdjan van zich af te schudden, ze rolde en ..bons! Daar lag ze ineens op de harde grond. Boven zich zag ze haar hangmat heen en weer schommelen. In haar droom was ze er uitgerold.

Zondagmorgen op Sabaroe. Een paar bosnegers zaten buiten hun hutten geweren schoon te maken. Anderen hielden zich bezig met het bewerken van hout. Ze maakten kunstig bewerkte parels (pagaaien), kleine zitbankjes, houten kammen, schalen en

andere gebruiksvoorwerpen. De vrouwen kookten op een houtvuur de maaltijd. In de kampen van de stadsarbeiders ging het wat luidruchtiger toe. Hier en daar werd er gekaart, anderen verstelden hun kleren of voerden heftige woordenwisselingen over iets waar ze het niet over eens konden worden, terwijl uit een andere hut het gezang van in de jeugd geleerde psalmen en klaagliederen klonk. Een oude neger zat, geleund tegen een boom, met een aantal toehoorders om zich heen, anansitories (sprookjes) te vertellen.

De meisjes waren al vroeg met meneer Bosch op pad gegaan, het bos in. Ze liepen over de sleep wegen en voetpaden, nu eens stilstaande om te luisteren naar het geroep van de toekan, dan weer om naar een kapassi (gordeldier) te kijken die in de verte aarzelend de sleepweg overstak, links en rechts tastend met de spitse gevoelige snuit.

‘Grappige dieren zijn dat,’ fluisterde meneer Bosch. ‘Het zijn nachtdieren, maar toch zie je ze overdag wel eens rondscharrelen. Ze leven in diepe holen in de grond en men zegt dat ze dat hol delen met de makka-slang, dat is een van de giftigste slangen in Suriname.’

‘Nou, zij liever dan ik!’ vond Caro.

De kapassi keek op, spitste zijn puntige oren en ... rrrt, wèg was hij.

‘Lekker vlees!’ zei Tamara. ‘Vader bracht het vroeger dikwijls mee.’

‘Kijk, kwatta's!’ riep Caro ineens.

‘Die zitten hier genoeg,’ zei meneer Bosch. ‘Jammer dat de bosnegers zo op die slingerapen jagen.

Het vlees is taai, maar ze schijnen 't toch wel smakelijk te vinden!'

In de bomen, hoog boven hen, zat een hele kolonie grote pikzwarte apen met rode, haast blanke gezichten. Sommige keken nieuwsgierig naar de wandelaars, terwijl andere door de boomtoppen het hazepad kozen. Ook bij de nieuwsgierigen kreeg de vrees de overhand en enkele minuten later was er geen aap meer te zien.

'Dat zijn de slimste apen hier,' vertelde meneer Bosch.

'Je kunt ze van alles leren, want ze zijn erg gauw tam. Eigenlijk hebben ze vijf armen, want de staart is óók een arm. Daar doen ze van alles mee! Ze zijn vreselijk lelijk, met hun roodachtige kale gezichten en het uitstaande lange zwarte piekhaar daarboven.' 'Zouden die apen elkaar ook mooi en lelijk vinden, net als de mensen?' vroeg Caro.

'Nou, èn of!' antwoordde meneer Bosch. 'Heb je ooit gehoord van de aap, die de ander voor "mens" uitschold?'

'Kijk eens wat een prachtige vlinder!' riep Tamara uit. Het was een grote zwarte, met lichtblauwe tekeningen op de vleugels. Heel traag vloog het dier voor hen uit.

'Je ziet hier de prachtigste vlinders!' zei meneer Bosch. 'Als je er oog voor hebt, is er in de natuur veel te bewonderen. Of je nu in Holland in een weiland loopt, of hier in het dichte oerwoud.'

'Er zijn ook vlinders die geluid maken,' wist Tamara te vertellen.

‘Een vreemd knarsend geluid!’

‘Dat doet de doodshoofdvlinder ook!’ zei Caro.

Toen ze tegen de middag weer in het kamp kwamen, stond Johannes meneer Bosch al op te wachten.

‘Creton is door een slang gebeten!’ riep hij uit.

‘Door een slang gebeten? Een giftige?’

‘Ja meneer Bosch. De man is doodziek! Wat moeten we nu doen?’

‘Waar is hij?’

‘In z'n kamp, meneer! Komt u mee?’

Meneer Bosch en de meisjes volgden Johannes naar 't kamp van Creton, een van de losse arbeiders.

Deze lag in zijn hangmat heen en weer te draaien en had blijkbaar veel pijn.

‘Wat is er gebeurd, Creton?’ vroeg meneer Bosch bezorgd.

‘Oh, meneer! Ik liep ... auuuuwww ... vanmorgen hier dichtbij door het aaauuuww ... bos en ineens werd ik in m'n voet gebeten door ... oh ... aaauuuw ... een slang!’

‘Wat voor slang was het?’

‘Ik heb 'm ... oh ... niet gezien. Hij was direct verdwenen. Ik ... aauuw ... zag nog net iets bruinachtigs, maar het ... oh ... moet een giftige slang geweest zijn. 't Leek op een sakka sneki (ratelslang), meneer!’ kreunde de man. ‘Ik ben zo ziek en ik ... oh ... aaauuww ... heb telkens vreselijke kramp in m'n been!’ Meneer Bosch dacht even na. In zijn medicijnkist had hij niets tegen slangebeten. Bovendien wist Creton niet wat voor slang het geweest

was. Wat te doen? Meneer Bosch keek de patiënt eens goed aan en nam toen een kloek besluit.

‘Onmiddellijk naar de stad!’ zei hij. ‘Johannes, maak direct de buitenboord klaar en waarschuw Petrus, de motorist. Hij moet Creton onmiddellijk naar Paramaribo brengen. Ik wil het risico niet nemen hem hier te houden. Vlug, Johannes! Pak je boel bij elkaar, Creton, 't is het beste dat je in de stad naar de dokter gaat. We kunnen hier niets doen en met slangebeten kun je niet voorzichtig genoeg zijn!’

‘Goed ... oh ... meneer!’ kreunde de zieke Creton. ‘Meneer, zou ik blijven leven? Oh, meneer ... aaauuuw ... mijn been. Mijn vrouw en kinderen ... in de stad ... oh meneer, een giftige slang heeft me gebeten!’

‘Ja, ja. Rustig nu maar, Creton. De tanden op elkaar. We maken de buitenboord klaar. Vannacht ben je al in de stad.’

‘Ja, meneer. Goed ... meneer.’ De man probeerde even het hoofd op te lichten en keek meneer Bosch dankbaar aan. Zelfs glimlachte hij even!

‘Arme drommel!’ zei Caro. ‘Ik hoop maar dat het goed afloopt. Wat zal de man een pijn hebben. Gebeurt het vaak, dat mensen door slangen gebeten worden?’

‘Nee, gelukkig niet. Dit is de eerste keer hier op Sabaroe. Ik moet er voor zorgen dat ik een serum tegen slangegif in mijn medicijnkist krijg!’

Korte tijd later zagen de meisjes Johannes het blikken koffertje van Creton in de boot zetten en

even later volgde de patiënt zelf, op de schouders van enige arbeiders.

‘Voorzichtig!’ riep meneer Bosch.

Het was een moeilijk karwei, het zware lichaam van de zieke man het steile trapje af te dragen, maar tenslotte kregen ze Creton toch in de korjaal. Petrus had intussen de motor al op gang gekregen, en wilde onmiddellijk vertrekken.

‘Ho!’ riep meneer Bosch plotseling. ‘Wacht even, Petrus!’

Hij ging het trapje af en stapte in de boot. Verbaasd keken Petrus en Creton hem aan. Meneer Bosch nam de blikken trommel van Creton op en droeg die weer naar boven.

‘Even wachten!’ riep hij.

‘Ja meneer, ik wacht,’ antwoordde de motorist. Meneer Bosch opende de trommel en doorzocht de inhoud.

‘Zoekt u soms de vijftienhonderd gulden?’ vroeg Caro.

‘Zou Creton soms ...?’ Ze keek naar de boot waar de patiënt met angstige spanning op zijn gezicht zat te wachten.

‘Ja, ik had zo'n idee!’ zei meneer Bosch kort.

Hij haalde er alles uit, maar er was geen geld te vinden. Meneer Bosch sloot de trommel en ging weer naar de korjaal.

‘Wat heb je in je zakken, Creton?’ vroeg hij.

‘Ik, meneer?’ vroeg de man verbaasd. ‘Niets!’

‘Voel in al z'n zakken, Johannes!’ commandeerde meneer Bosch.

Johannes stapte in de boot en deed zijn werk grondig.

‘Niets, meneer Bosch!’ riep hij.

‘Hmm,’ bromde deze. ‘Zou ik me tóch vergist hebben?’

‘Kunnen we vertrekken, meneer?’ riep Petrus nu.

‘Ja, vertrek maar! Of.. nee, wacht! Petrus, zet die motor af! Ik moet je even spreken! Kom de boot uit!’ gebood meneer Bosch.

‘Ik, meneer? Moet u mij hebben? Waarom?’

‘Kom die boot uit, Petrus!’

Petrus haalde zijn schouders op en ging staan. Meneer Bosch zag hoe hij iets uit zijn zak haalde en dit vlug in het voorbijgaan aan Creton gaf. Ook Johannes had het gezien en hij sprong op Creton toe. Hij graaide het pakje uit de hand van de man, die hierop niet verdacht was. Voordat Petrus en Creton het wisten was Johannes de boot weer uit en het trapje opgeklauterd. Hij gaf het pakje aan meneer Bosch. Deze opende het en ... daar was het gestolen geld!

‘Dacht ik 't niet!’ zei meneer Bosch. ‘Roep de voorman maar weer, Johannes. Hij moet weer naar Wayambo-moffo, meneer Kieveld halen. We hebben nog twee patiënten voor hem.’

‘Ja, meneer,’ was het antwoord. Johannes rende weg.

‘Dat was mooi werk, Johannes!’ riep meneer Bosch hem nog na.

‘Kom maar weer naar boven, Creton en Petrus. De reis is afgelopen.’

Met hangend hoofd kwamen de twee mannen het trapje op.

‘Gaan jullie daar zitten en vertel nu maar eens hoe alles in z'n werk gegaan is. Je bent er nu toch bij en als je verder alles eerlijk opbiecht, kan het hoogstens je straf verlichten!’

Eerst wilden de mannen geen woord spreken, maar toen meneer Bosch lang genoeg aandrong begon Creton, die zijn slangebeet al lang vergeten was. ‘Wij hebben het geld niet gestolen, meneer. Dat heeft Ramdjan gedaan. Toen u aan het dansen was, viel de envelop uit uw zak en Ramdjan raapte hem op. Petrus en ik hadden het gezien en we hielden Ramdjan in de gaten! Even later sloop hij de danstent uit en wij slopen hem achterna. Wij zagen hoe hij 't geld in het donker in het bos ging begraven. Ongezien bleven we wachten tot hij klaar was en weer naar de danstent teruggegaan was. We hebben toen het geld weer opgegraven. Petrus heeft dat gedaan, meneer.’

‘Maar we hadden afgesproken samen te delen!’ zei Petrus nu.

‘Goed! ga door, Creton!’ gebood meneer Bosch.

‘We zijn toen naar de danstent teruggegaan, maar we hielden Ramdjan in de gaten. Later veranderde hij blijkbaar van gedachten en hij wilde zeker het geld ergens anders opbergen, want hij sloop weer terug naar de plek, waar hij het eerst begraven had. We zijn hem weer achterna gegaan om hem bang te maken. Toen Ramdjan zag dat het geld verdwenen was, maakten wij, in de struiken allerlei rare

geluiden. Hij dacht dat het de boze geesten waren, die het geld weggehaald hadden! Hij rende naar zijn kamp, pakte z'n rommel bij elkaar en ging er in de kleine korjaal vandoor! Hij was zich doodgeschrokken!'

'En jullie dachten dat jullie nu vrij spel zouden hebben. Jullie hadden er zeker op gerekend dat Ramdjan niet gepakt zou worden en dat wij hèm van de diefstal zouden verdenken en hier niet verder zoeken!'

Verbluft keken de beide mannen elkaar aan.

'En,' vervolgde meneer Bosch, 'toen spraken jullie af dat Creton net zou doen of hij door een slang was gebeten. Jullie verwachtten dat jij, Petrus, hem dan naar de stad zou moeten brengen! Voor 't geval op het laatste ogenblik de verdenking nog op Creton mocht vallen, had Petrus het geld bij zich gestoken, nietwaar?'

De mannen keken de andere kant op. Zo hadden ze inderdaad afgesproken.

'Jullie hebben dus een dief bestolen,' zei meneer Bosch glimlachend.

'Je kunt niet goed komedie spelen, Creton! Dàt heeft je verraden.'

Meneer Bosch telde het geld na. Vijftienhonderd gulden was het.

'Hoe kwam u daar achter?' vroeg Tamara later.

'Och, ik ken zo langzamerhand mijn pappenheimers!' was het antwoord.

Tamara gearresteerd.

‘Vandaag is het houtmeten,’ zei meneer Bosch. ‘Jullie hebben hier nu al het een en ander gezien en meegemaakt de laatste dagen, maar je bent nog niet bij het houtmeten geweest. Hebben jullie zin om mee te gaan?’

‘Graag, meneer,’ klonk het uit twee monden tegelijk.

‘Waar gaat u meten?’ vroeg Caro.

‘Kijk, dat zit zo. De bosnegers hier kappen de bomen en wij halen ze weg. Ze worden betaald naar de afmetingen van de gekapte bomen. Als een bosneger een stuk of twintig bomen geveld heeft, komt hij vragen of ik ze wil meten. Dat doe ik dan voor vijf of zes man tegelijk.’

‘Hoelang doet zo'n man over twintig bomen?’

‘Dat hangt er van af of het hard of minder hard hout is wat hij kapt. Ze hebben opdracht alléén de houtsoorten wana, kopi en basralocus te kappen. Deze laatste is veel harder dan de eerste twee en de man krijgt er dan ook meer voor betaald. Bovendien moeten ze de gevelde bomen vierkant bekappen, dus daar gaat ook veel tijd in zitten. Het hout moet aan verschillende eisen voldoen en daar ontstaat bij de meting nogal eens herrie over.’

‘Wanneer gaat u?’ vroeg Tamara.

‘Zo dadelijk. Ik ga meten voor vijf bosnegers. Ze komen dadelijk hier,’ zei meneer Bosch.

‘Ik neem m'n geweer mee,’ zei Tamara. ‘Dat heb ik nog helemaal niet gebruikt.’

‘Meneer Kieveld komt dadelijk ook. Die moet de blokken afstempelen. Dat is voor de houtcontrole in de stad.’

‘Gaat die mee?’ vroeg Tamara verschrikt.

‘Jazeker. Elk blok dat ik gemeten en goedgekeurd heb, wordt door de bospolitie afgestempeld. Met een grote hamer slaat hij er het merk in van Lands-Bosbeheer.’

‘Trek je toch niks van die politieman aan, Tamara,’ zei Caro. ‘Die man is geloof ik zo kwaad niet. Zeg maar niks tegen hem, dan kom je ook niet in moeilijkheden.’

Nauwelijks had Caro dit gezegd of ze hoorden de boot van de bospolitie al en korte tijd later stond meneer Kieveld voor hen.

‘Wat is er met de arrestanten gebeurd?’ vroeg Caro.

‘Die heb ik doorgezonden naar de stad. Daar moeten ze berecht worden. Omdat al 't geld terecht is, zal hun straf wel meevallen, denk ik,’ zei meneer Kieveld.

Intussen waren de vijf bosnegers ook gekomen en ze konden op weg gaan. Meneer Bosch schreef eerst even de namen van de vijf mannen in een boekje. Hij zou ze namelijk na de meting moeten uitbetalen. Apatoe, heette de eerste. Skotoe de tweede. Brokkosani de derde, Auto nummer vier en Leriman was de vijfde.

Tamara droeg haar geweer over de schouder en ze had een paar patronen in een zakdoek gewikkeld. Wie weet zouden ze wild zien en dan moest ze

toch eens een keer iets schieten.

Brokkosani kwam naast haar lopen en bekeek haar geweer. Daarna vroeg hij iets aan Tamara.

‘Hij wil mijn geweer hebben,’ zei Tamara lachend. ‘Hij vraagt of ik 't hem cadeau wil geven!’

‘Brutalen hebben de halve wereld,’ zei Caro.

‘Ja, maar hij krijgt het toch niet!’

Een eindje verder begon Brokkosani weer. Hij vroeg wat Tamara voor haar geweer in ruil wilde hebben, maar het meisje vertelde hem dat ze het geweer niet wilde ruilen.

‘Zeg 'm, dat hij er zèlf een moet kopen,’ zei Caro. ‘Hij zegt dat hij geen geld genoeg heeft. Hij heeft pas een nieuwe bijl gekocht.’

Het bleek al gauw dat de vijf bosnegers rasbedelaars waren. Ze vroegen om geld, sigaretten en patronen. Meneer Bosch gaf ze alle vijf een sigaret, maar daar bleef het bij.

Ze moesten een eind door het dichte oerwoud lopen, vóór ze bij de blokken kwamen. Meneer Bosch inspecteerde de blokken eerst, mat toen de lengte en dikte en noteerde die in zijn boekje. De bosnegers, die niet konden lezen of schrijven, bleken 't niet altijd eens te zijn met zijn meting. Soms ontspon zich een heftige woordenwisseling en leek het erop of meneer Bosch met het meten zou ophouden, maar altijd weer kwam de zaak in orde. De bosnegers probeerden soms hemel en aarde te bewegen om meneer Bosch een paar centimeters méér in zijn boekje te laten noteren!

‘In vroeger dagen, hebben de Hollanders heel wat

met die bosnegers te stellen gehad,' vertelde meneer Bosch. 'Ze vormden toen een voortdurende bedreiging voor de afgelegen plantages. Nu en dan overvielen ze die en roofden er dan geweren en kruit, voedsel en verder alles wat maar van hun gading was.'

'Vertelt u daar eens iets meer over?' vroeg Caro belangstellend.

Terwijl ze achter de bosnegers aanliepen, op weg naar de volgende partij blokken, begon meneer Bosch: 'Weten jullie eigenlijk wel hoe de Hollanders in Suriname kwamen?'

De meisjes moesten bekennen dat ze daar eigenlijk nooit bij hadden stilgestaan.

'In 1667 werd Krijnsen, een van onze zeehelden in die dagen eropuit gestuurd om Suriname op de Engelsen te veroveren. Met zeven schepen vertrok hij en na ruim twee maanden zeilen verschenen ze op de Suriname-rivier voor het fort. Dat heette toen Willoughby-fort. Lord Willoughby of Parham was toen de eigenaar van Suriname. Het fort gaf zich over en Krijnsen noemde het "Fort Zeelandia", naar het vlaggeschip van zijn kleine vloot. Onderweg naar Suriname hadden ze er hier en daar nog een paar schepen bij gekaapt. Wij waren in die dagen weer eens in oorlog met Engeland, de tweede Engelse oorlog. Krijnsen had opdracht na de verovering van Suriname verder te zeilen. Ze leverden enkele keren slag met de Engelse vloot in de West en acht maanden na 't vertrek kwam de vloot weer in Nederland terug.

De vrede van Breda, na de tocht van Chatham, waarvan je op school geleerd hebt, maakte een eind aan de oorlog en wij behielden Suriname.

Intussen deden de Engelsen in de West een aanval op Suriname. Toen enkele maanden na de vrede enkele van onze schepen in Suriname aankwamen, bleek de kolonie weer in Engelse handen te zijn. Krijnsen werd toen weer met z'n Zeelandia en andere schepen uitgestuurd en in mei 1668 veroverde hij voor de tweede maal Fort Zeelandia. Het leger dat de Hollanders in die dagen in Suriname er op na hielden, bestond in hoofdzaak uit misdadigers uit tuchthuizen enzovoorts! Zelfs werd er een van de eerste gouverneurs, Van Aerssen, door die misdadigers vermoord. De Engelsen hadden vóór die tijd al slaven ingevoerd voor het werk op de plantages en geregeld liepen die van de plantages weg. Ze vluchtten naar de bossen en werden “bosnegers” genoemd. Deze ontvluchte slaven begonnen een bedreiging te vormen. Het tegenwoordige Sommelsdijk, waar de Commewijne- en Cottica-rivier samenvloeien, was vroeger een fort, gebouwd in 1685. Het diende ter bescherming tegen de aanvallen uit de bossen. In 1734 bouwde men het Fort Amsterdam, waar de Suriname- en Commewijne-rivier samenkomen.

Nu is er van dat fort nog maar weinig over. Het diende voor de verdediging van Suriname tegen buitenlandse vijanden. Op veel plaatsen werden versterkte posten gebouwd tegen aanvallen van de bosnegers. Jullie hebben misschien wel eens gehoord

van het zogenaamde “Kordonpad”. Die naam dateert uit die dagen. De versterkte posten lagen in een lijn van Jodensavanah aan de Suriname-rivier naar de bovenloop van de Commewijne-rivier, en vandaar naar het noorden. De posten waren onderling verbonden door een pad en grote gedeelten van dit “Kordonpad” worden nu nog steeds gebruikt door de bosbewoners. Deze posten hebben goed geholpen tegen de strooptochten van de bosnegers. Zo, dat was een héél klein stukje geschiedenis van Suriname!’ zei meneer Bosch glimlachend.

Intussen waren ze weer bij een gevelde boom gekomen. Meneer Bosch sloeg met de achterkant van een bijl tegen de kop van het blok en ontdekte dat dit blok ‘gepropt’ was. Onmiddellijk werd deze poging tot bedrog gestraft met afkeuring van het blok.

‘Altijd proberen ze het weer!’ zei meneer Bosch.

‘Gelijk hebben ze,’ merkte Tamara lachend op. ‘Ik zou ook niet graag zo'n dikke boom doorkappen voor niets.’

Meneer Kieveld vatte direct vlam. ‘Zo, vind jij dat ze gelijk hebben? Bedrog, hè? Als hij met z'n houwer tegen de boom slaat moet hij al kunnen horen dat de boom hol is.’

‘Niks zeggen,’ fluisterde Caro, en Tamara hield haar mond, al wierp ze een woedende blik in de richting van de Surinamer.

Een eind verder bleven de bosnegers plotseling staan en ze wezen naar de grond. Een druk gesprek volgde.

‘Een dierenpad!’ zei Tamara. ‘Kijk, dat zijn sporen van een boffroe (tapir). Het zijn verse sporen. Er is een kruispunt hier. Eén pad komt van die kant en één komt van die andere kant. Als je je hier verstopt, kan je misschien een boffroe schieten! Vanuit die boom bijvoorbeeld!’

‘Weet je waar ik wel zin in zou hebben? Om hier eens met m'n kiektoestel terug te komen en dan in die boom te klimmen. Als er wat over dit dierenpad komt, zou ik 'n mooie foto kunnen maken. Een foto van een tapir in 't wild!’

‘Nou dat kunnen we toch doen? Waarom niet?’ zei Tamara.

‘Ja, maar niet schieten!’ zei Caro, die over de jacht nu eenmaal anders dacht dan haar vriendin, die aan de rand van het oerwoud was opgegroeid. Voor de bosbewoners was de jacht nu eenmaal harde noodzaak.

De meisjes waren een eindje achtergebleven en stonden op het kruispunt van de beide dierenpaden.

‘Gebruiken de boffroes zo'n pad dan geregeld?’ vroeg Caro.

‘Ja, het zal wel naar een drinkplaats leiden, geregeld gebruiken ze zo'n pad.’

‘Zullen we morgen hier terugkomen? Morgenochtend? Dan gaan we in die boom dáár zitten; dat is er juist een prachtige boom voor, Tamara!’

Brokkosani was bij de meisjes gebleven en bekeek de sporen nauwkeurig. Hij snuffelde eens aan de grond.

‘Boffroe!’ bromde hij in zichzelf.

‘Kom, Tamara, anders raken we de anderen kwijt!’ riep Caro.

‘Weet jij morgen de weg hierheen?’

‘Als ik in het bos ergens geweest ben, vind ik het altijd weer terug,’ verklaarde Tamara. ‘Ik kèn het bos!’

Het was een vermoeiende dag. De blokken van de vijf bosnegers lagen ver uiteen en nergens waren nog sleepwegen of voetpaden in dit gebied. ‘Die worden pas aangelegd als het hout gekeurd en gemeten is,’ had meneer Bosch uitgelegd.

Tamara en Caro bleven achteraan lopen, zodat er geen moeilijkheden tussen meneer Kieveld en Tamara konden komen.

's Avonds had Caro aan meneer Bosch gevraagd waarom de bospolitieman het toch zo op Tamara gemunt had.

‘Och,’ zei meneer Bosch, ‘hij is een eigenaardige kerel, die Kieveld. Die eerste ontmoeting tussen Tamara en hem is wat ongelukkig geweest en dat kan hij niet verkroppen. Hij vindt zichzelf bovendien verschrikkelijk belangrijk! Ik heb ook vaak moeilijkheden met 'm gehad, maar ik móét nu eenmaal met de man samen werken, dus laat ik hem maar gewichtig doen!’

Meneer Kieveld bleef die nacht op Sabaroe over, omdat er de volgende dag weer gemeten zou worden. ‘Morgenochtend vroeg gaan Tamara en ik naar dat kruispunt van de dierenpaden,’ zei Caro. ‘We klimmen daar in een boom en dan zal ik proberen foto's te maken, als er een tapir of wat ook langskomt!’

‘Je kunt het natuurlijk proberen,’ zei meneer Bosch, ‘maar ik geef jullie niet veel kans, want er zitten hier niet veel tapirs!’

De volgende morgen waren Caro en Tamara alweer vroeg op pad.

Tamara had de richting goed onthouden en na enig zoeken vonden ze het kruispunt terug. Caro had haar fototoestel aan een riem om haar hals hangen, terwijl Tamara haar geweer had thuisgelaten.

Ze droeg een rugzak van meneer Bosch en daarin hadden ze brood en drinken voor de hele dag.

‘Nu moet je verder erg stil zijn, Caro,’ fluisterde Tamara.

Ze bleef plotseling staan en wees naar de grond. ‘Vóór we gisteren doorliepen heb ik alle sporen in het dierenpad hier uitgewist om te kunnen zien of er daarna nog een boffroe langs zou komen. Kijk! Dat zijn boffroesporen, dus vannacht of gistermiddag is er een langs gekomen, maar ... er zijn daar ook nog voetsporen, zie je dat? Blote voeten!’ zei Tamara. ‘Daar begrijp ik niks van. Ik weet zeker dat ik hier op 't kruispunt àlles heb weggeveegd. Er is hier na ons iemand geweest...’

‘Nou, waarom zou dat niet kunnen?’

‘Ja, maar dat is toch wel heel toevallig. Er zijn hier geen mensenpaden en het oerwoud is zo groot!’

Caro haalde haar schouders op.

‘Zullen we in die boom klimmen, Tamara?’

‘Okay. Die tweede dwarstak is goed. We zitten

daar net hoog genoeg en je hebt een goed uitzicht over 't kruispunt!'

De meisjes klommen vlug in de boom. De stam was dicht begroeid met mos en de klimpartij viel niet mee. Tamara was vlug boven en Caro zou Caro niet zijn als ze haar viendin niet even vlug volgde. 'Nou stil,' fluisterde Tamara.

Caro nam haar fototoestel en keek in de zoeker, terwijl ze die richtte op het kruispunt van de dierenpaden.

'Het punt komt er precies op,' fluisterde ze. 'Kijk, er valt net een beetje zon op ook.'

Toen ze een hele tijd doodstil hadden zitten wachten, hoorden ze vreemde geluiden uit de omliggende bomen.

'Monkeys-monkeys' (doodskop-aapjes), fluisterde Tamara. 'In die boom dààr.'

Caro zag ze nu ook. Grijsgeel gekleurde apen sprongen van tak op tak. Blijkbaar hadden ze de aanwezigheid van twee mensen niet opgemerkt. Ze hadden lange staarten en een wit behaard gezicht. Sommige lieten zich van hogere takken pardoes omlaag vallen, om dan weer lagere takken te grijpen, maar nooit kwam er een op de grond terecht. Ze aten zaden en kleine blaadjes en het was leuk de dieren zo van dichtbij te kunnen bespieden. De apen zaten elkaar achterna door het dichte gebladerte en Caro moest zich nu en dan een beetje uitrekken om de diertjes in hun malle sprongen te kunnen volgen. Plotseling verloor zij bijna haar evenwicht en vlug moest ze zich aan een andere tak vastgrijpen. Deze

onverwachte beweging was door enkele apen opgemerkt en die gingen vreselijk te keer. Alle apen keken nu hun richting uit, waarbij ze de kop op grappige wijze helemaal scheef hielden, alsof ze het beeld omgedraaid zagen! Het duurde echter maar kort, want zodra enkele de vlucht namen, volgde de rest in een oogwenk. De rust was weldra weergekeerd.

‘Een koni-koni’ (boskonijn), fluisterde Caro even later. Vlak bij het kruispunt zagen ze een koni-koni rondlopen. ‘Koni’ is het Surinaamse woord voor slim, want dit diertje speelt een rol in heel wat Surinaamse vertellingen. Het lijkt in het geheel niet op een konijn, maar meer op 'n marmot. Behoedzaam bewoog het slanke diertje zich over de bosgrond, klaar om bij het minste verdachte geluid met enkele grote sprongen in het struikgewas te verdwijnen.

‘Wat jammer dat ik m'n geweer niet heb meegenomen. Dan hadden we vanavond koni-koni in de pot, wat ik je brom,’ fluisterde Tamara, maar het dier had de stem gehoord. Even richtte het de kop op en het volgende ogenblik was het al verdwenen.

Een aantal boshagedissen kroop naar een plekje in de zon, in het midden van het kruispunt en begon daar in 't warme zand kuiltjes te graven, waarin ze heerlijk gingen zonnebaden. Ze draaiden zich behaaglijk in de rondte.

Een paar hagedissen speelden krijgertje en renden door het rulle zand van het dierenpad, maar steeds kwamen ze weer op het zonnige plekje terug, om zich daar in de warmte te koesteren.

De uren vlogen voorbij. De hagedissen waren gebleven. Het plekje van de zon verplaatste zich, maar de hagedissen gingen mee. Nu en dan zagen ze een anamoe (soort patrijs), een bosrat of een bon-bonni (Surinaamse eekhoorn), maar grotere dieren, waarvoor ze gekomen waren, lieten zich niet zien.

‘Ik word stijf. Zullen we langzamerhand teruggaan? Misschien een andere dag nog eens?’ zei Caro teleurgesteld.

Plotseling vlogen de hagedissen verschrikt uiteen en in alle richtingen verdwenen ze onder het gebladerte. Tamara gaf Caro een por met haar elleboog. In de verte hoorden ze een knorrend geluid. De meisjes zaten doodstil en staarden naar het dierenpad onder hen. Zouden ze toch nog geluk hebben? Caro's hand trilde van opwinding. Zou zij zo wel een goede foto kunnen maken? Het geluid kwam dichterbij, maar door het dichte bos konden ze het dierenpad niet ver overzien. De spanning groeide met de minuut.

‘Bosvarkens,’ fluisterde Tamara zo zacht mogelijk. ‘Hoor maar.’

Plotseling verscheen daar 'n groot zwartgrijs varken. Hier en daar wroette het met een lange snuit in de grond, waarbij het een knorrend geluid maakte. Caro hield haar fototoestel klaar om, zodra het dier het midden van het kruispunt bereikt zou hebben af te drukken. Het varken volgde nog steeds het dierenpad. Het was nu vlak bij de plaats waar een minuut geleden nog de hagedissen zich lagen te warmen in de zon. Gespannen volgden de meisjes de bewegingen

van het grote dier. Nog één meter en het zou het kruispunt passeren...

Een geweerschot verbrak plotseling de spanning.

De meisjes schrokken geweldig. Wie schoot daar? Het varken was dodelijk getroffen voor het kruispunt neergevallen en sloeg enige keren wild met de achterpoten, om dan roerloos te blijven liggen.

‘Wat was dat?’ vroeg Caro met trillende stem.

‘Iemand heeft geschoten!’ kon Tamara er met moeite uitbrengen.

‘Zie jij iemand?’ vroeg Caro weer.

‘Ik niet, maar hij zal zo wel op komen dagen. Blijf stil zitten!’

Angstig keken de meisjes in 't rond, maar er was geen levend wezen te bekennen.

‘Daar begrijp ik niks van,’ fluisterde Caro. ‘Hoe kan dat nou?’

‘Zullen we eens gaan kijken?’ stelde Tamara voor. ‘Ben je niet wijs? Wil je ook een schot in je buik krijgen? Er is iets niet pluis. Blijf zitten waar je zit.’

Ze bleven doodstil zitten, maar er kwam niemand opdagen.

‘We kunnen hier niet tot vanavond blijven zitten, Caro. Kom, ik laat me zakken. Ik begrijp er niets van.’

‘Tja, wat moeten we doen? Iemand heeft toch geschoten? Waarom komt die jager dan niet te voorschijn? Zou hij ons gezien hebben?’

‘Wat zou dat, hij hoeft voor ons toch niet bang te zijn?’ meende Tamara.

‘Nee, maar ik begrijp niet dat hij zich verborgen houdt. Vooruit, laten we maar eens gaan kijken!’

Voorzichtig lieten de meisjes zich uit de boom zakken. Toen ze bij het getroffen bosvarken stonden zei Tamara: ‘Een buikschot!’

Ze keken om zich heen maar zagen niets verdachts. Wie zou het dodelijke schot hebben afgevuurd en waarom kwam de jager niet te voorschijn.

‘Zullen we weggaan?’ zei Tamara een beetje angstig.

‘En dat beest?’

‘Raak het niet aan! Ik vertrouw 't niks!’

Net toen de meisjes wilden weggaan hoorden ze een stem achter hen.

‘Ho, daar! Wacht 'es even!’

Het was de onplezierige stem van meneer Kieveld.

Dodelijk verschrikt keken de meisjes in de richting waar plotseling de stem vandaan kwam.

Meneer Kieveld kwam naderbij.

‘Zo, zo, zijn jullie aan 't jagen? Ik was toevallig hier net in de buurt met de houtmeting en ik dacht, kom, ik ga eens even kijken wie daar aan 't jagen is. Het is warempel dat brutale kind weer,’ zei de politieman grijnzend.

‘Maar dan heeft u het mis!’ antwoordde Tamara onmiddellijk, ‘want wij hebben niet geschoten. We hebben niet eens een geweer bij ons!’

‘Niet geschoten? En wat is dat dan?’ en hij wees op het varken.

‘Heb je dat soms met een katapult gedaan?’

‘Ik weet niet wie dat beest geschoten heeft. Wij zaten

in die boom daar. Het varken kwam van die kant aanlopen en ineens schoot iemand, maar wie, weet ik niet! We hebben een hele tijd gewacht, maar we hebben niemand gezien!' vertelde Caro.

'Heel interessant!' vond meneer Kieveld. 'Spoken, hè?'

Hij liep op het gedode dier toe en bekeek de schotwond.

'Hmmm, een hagelschot. Waar is dat geweer dat je gister bij je had?' vroeg hij aan Tamara.

'In het kamp,' was het korte antwoord. 'En al had ik het geschoten, wat dan nóg?'

'Kom, Tamara! We gaan naar 't kamp terug,' stelde Caro voor.

'Tut, tut. Wacht jullie eventjes. Schoten vallen bij ons in Suriname niet zomaar uit de hemel!'

Meneer Kieveld bukte zich plotseling en raapte een groen touwtje op. 'Ha!' zei hij. Hij volgde het touw en ... in het struikgewas, langs het dierenpad, stond een geweer opgesteld!

'Een sittigon (zittend geweer of geweerval)!' riep meneer Kieveld uit. 'Zo, zo. Spoken hè? Ja ja. Dus dáárom hebben jullie ineens zo'n haast!'

Meneer Kieveld nam het geweer op en bekeek het zorgvuldig.

'Wie z'n geweer is dit?' vroeg hij bars.

'Mijn geweer!' bekende Tamara. 'Mijn geweer! Hoe kan dat? Hoe is dàt nou mogelijk? Iemand heeft het hier neergezet! Ik heb er niets mee te maken!'

De politieman lachte luid. 'Dat zei Ramdjan ook,

toen hij gepakt werd! Die wist ook van de prins geen kwaad! Je weet natuurlijk wel, dat het zetten van een sittigon ten strèngste verboden is!'

'Waarom?' vroeg Caro argeloos.

'Jij bent een bakkra (blanke) en jij weet dat misschien niet. Zo'n geweerval kan dodelijk zijn voor mensen. Verbeeld je dat het iedereen vrij stond geweervallen te plaatsen, dan zou niemand het bos meer in durven. De mensen moeten tegen gevaarlijke individuen als jouw vriendin beschermd worden!'

'Maar Tamara heeft er werkelijk niks mee te maken, meneer Kieveld!' zei Caro beslist. 'We zijn sámen naar hier gelopen en zij had geen geweer bij zich!'

'Jij bent blijkbaar ook niet in je eerste leugen gestikt!' merkte meneer Kieveld schamper lachend op.

'Eerst een sittigon zetten en dan een eindje gaan wandelen. Jullie hoorden het schot en toen zijn jullie komen kijken wat de buit was! Maar op 't juiste moment was de bospolitie ter plaatse! Meneer Kieveld komt kijken wat zijn vangst is!'

'Niet waar!' begon Tamara weer.

'Houd jij je mond verder maar dicht, anders zal ik eens heel gauw maatregelen met je nemen. Gaan jullie maar terug naar het kamp, ik zie jullie daar straks wel weer terug en ... eh ... jij, jongedame gaat met mij mee vanavond!'

De politieman hing het geweer om zijn schouder en liep weg.

'Probeer maar niet te vluchten, hoor, want we heb-

ben je zó weer! Denk maar aan Ramdjan!' riep hij nog.

Vlak voor het vallen van de avond kwamen meneer Bosch en de politieman in het kamp terug.

'Wat is er nu in 's hemelsnaam gebeurd, meisjes?' begon hij direct, toen hij beiden zag zitten. 'Hoe komen jullie erbij om een sittigon te zetten? Je weet toch dat zo iets streng verboden is. Dat is vreselijk gevaarlijk!'

'Maar wij hebben helemaal geen sittigon gezet, meneer Bosch, echt niet!' zei Caro. 'Als wij dat kruispunt van die dierenpaden waren overgestoken, waren we zelf doodgeschoten door dat geweer! Wij hebben het daar niet neergezet. Werkelijk waar! Wij niet!'

'Tamara ... zo heet je toch, niet waar?' begon Kieveld. 'Je bent op heterdaad betrapt. Ontkennen heeft helemaal geen zin meer!'

'Ik heb er niets mee te maken!' riep Tamara woedend uit.

'Waar was je geweer dan, toen jullie vanmorgen weggingen, Tamara?' wilde meneer Bosch weten.

'Gisteravond heb ik het hier neergezet, met twee patronen ernaast!' en ze wees naar een hoek van het kampje. 'Of het er vanmorgen nog stond weet ik niet, want ik heb niet gekeken!'

'Juist ja, niet gekeken, hè!' viel meneer Kieveld weer uit.

'Ja, maar meneer Kieveld,' kwam meneer Bosch nu

tussenbeiden, ‘het is toch mógelijk dat een ander die sittigon gezet heeft? Die persoon heeft misschien Tamara's geweer weggenomen!’

‘Grote onzin!’ besliste de politieman. ‘De rechter moet maar uitmaken wie de schuldige is. Bovendien heeft haast iedereen een geweer, dus waarom zou iemand haar geweer wegnemen? Wat moet bovendien een meisje met een geweer!’ en hij wees naar zijn voorhoofd.

‘Dat heeft er niets mee te maken!’ verweerde Tamara zich.

‘De rechter zei u?’ vroeg meneer Bosch.

‘Inderdaad, ik neem dit gevaarlijke individu mee naar Wayambo-moffo!’

‘Maar.. meneer Kieveld. Ik betaal graag een borgstelling, dan hoeft zij toch niet mee? Ze logeert hier en ik ben verantwoordelijk voor haar!’

Meneer Kieveld keek even voor zich uit. ‘Nu niet meer. Van nu af logeert ze bij mij en ben ik verantwoordelijk voor haar welzijn, meneer Bosch!’ antwoordde de Surinamer. ‘Ik werk niet met borgstellingen en die dingen, ik moet mijn plicht doen. Zulke jonge mensen zijn veel gevaarlijker dan iemand die wat geld steelt, en toen kwam u óók niet met een borgstelling, is 't niet?’ voegde hij er grijnzend aan toe.

‘Dat was toch heel wat anders! Het is toch helemaal niet bewezen dat Tamara die sittigon heeft gezet?’ zei meneer Bosch, die nu kwaad begon te worden.

‘U maakt toch zeker niet uit wat ik wel en niet

doen moet, is 't wel?' antwoordde de politieman. 'Dit meisje heeft de wet overtreden en een sittigon is een bijzonder ernstig geval ... al schijnt u daar anders over te denken! In naam der wet moet ik Tamara arresteren. Kom, jongedame, stap in m'n boot. We gaan!'

'Dan ga ik méé!' riep Caro uit.

'Bijf jij maar rustig hier, Caro, ik ga natuurlijk mee!' zei meneer Bosch beslist.

'U doet maar wat u wilt, maar u gaat niet met mij mee, meneer Bosch. Ik heb bij de uitoefening van mijn plicht geen steun nodig. Maakt u zich over deze schavuit geen zorgen. Bij meneer Kieveld is ze in goede handen, en ... àls ze onschuldig is, komt ze wel weer vrij! Haha! Onschuldig! Goedenavond!' De politieman zette zijn mooie pet weer op, nam Tamara bij de arm en duwde haar in de richting van zijn boot.

'Blijf van me af!' schreeuwde Tamara, buiten zichzelf van woede.

'Wil je je soms verzetten?' vroeg meneer Kieveld dreigend.

'Tamara, ga maar mee,' zei meneer Bosch kalm. 'Op 't ogenblik kunnen we niets doen. Maak je niet ongerust. We zullen alles in 't werk stellen om je zo gauw mogelijk weer vrij te krijgen!'

Tamara nam haar koffertje op en ging naar de politieboot.

'Ik heb het echt niet gedaan, meneer Bosch!' riep ze nog.

Korte tijd later verdween de boot om de bocht in de

rivier, Caro bleef met tranen in de ogen de boot nastaren. Tamara keek niet meer om. Ze voelde zich in de steek gelaten. Toen het gegons van de buitenboord niet meer te horen was, draaide Caro zich om en zei: ‘Hoe is 't mogelijk, meneer Bosch! Tamara is onschuldig!’

‘Tja, ik geloof je graag, maar we moeten met bewijzen komen! Het was toch zeker Tamara's geweer?’

‘En wat zouden ze met Tamara gaan doen?’

‘Maak je daar geen zorgen over, Caro. In Suriname wordt de pap meestal niet zo heet gegeten als hij wordt opgediend!’

Poema sporen

De volgende morgen zat meneer Bosch een brief te schrijven aan de vader van Tamara Voorn. Hij legde uit wat precies was voorgevallen en beloofde alles te zullen doen om klaarheid in deze vervelende zaak te brengen. Hij zei ook, dat hij er zo goed als zeker van was, dat Tamara onschuldig was.

‘We moeten allereerst alle bosnegers en stadsarbeiders op de man af vragen wie er meer van weet,’ zei hij. ‘Als Tamara 't niet gedaan heeft, moet dus iemand haar geweer weggenomen hebben. Dat moet in de nacht gebeurd zijn.’

‘Johannes!’ riep hij.

‘Ja, meneer Bosch!’

‘Heb jij wel eens gehoord van iemand die een sittigon zet?’

‘Nee, meneer. Die worden hier nooit gezet. Niet dat ik weet tenminste. Als je in de nacht hoort schieten, is 't meestal zo'n sittigon, maar hier hoor ik nooit een schot in de nacht.’

‘Nee,’ zei meneer Bosch. ‘Dat is zo. Wie zou dat gedaan kunnen hebben? Zeg, Caro. Hoelang ken jij die vriendin van je? Heeft ze niet gesproken over jagen?’

‘Ja, nu u 't zegt: gistermiddag toen we dat dierenpad vonden, zei ze wel, “we moesten met een geweer hier terugkomen”, maar ik stelde voor met een fototoestel te gaan en dat vond ze toen direct goed. Nee, meneer ik weet heel zeker dat zij het niet gedaan heeft. Wanneer zou ze bovendien die geweerval hebben moeten zetten? We zijn gelijk gaan slapen gisteravond!’

‘Nou, ja, het kàn natuurlijk wèl, want zij zou 't toch in de nacht gedaan kunnen hebben?’

Nu moest Caro even lachen. ‘Tamara is geen jongen, meneer,’ antwoordde ze.

‘Nou, als ik jullie zo bezig zie, dan twijfel ik daar zelf wel eens aan,’ bekende meneer Bosch met een zucht.

‘Bovendien had ze het mij dan verteld!’ zei Caro overtuigd.

‘Jij kent dat meisje beter dan ik, Caro, en als jij er zeker van bent, is dat voor mij genoeg!’

‘Hoe krijgen we haar nu uit handen van die Kieveld?’

‘Dat zal nog niet meevallen. Van wie heeft Tamara dat geweer gekregen?’

‘Van haar vader, hij had een nieuw gekocht en gaf zijn oude aan Tamara.’

‘Hoe komt de man erbij,’ liet meneer Bosch zich ontvallen en hij vervolgde, ‘had hij dat maar niet gedaan! Dan zat zijn dochter nu niet in moeilijkheden!’

‘Die Kieveld heeft helemaal geen bewijs, maar toch neemt hij Tamara mee! Màg dat! Hij heeft blijkbaar een hekel aan het meisje en ik moet ook toegeven dat het een heel raar geval is. Jullie staan bij een doodgeschoten bosvarken. De bospolitie komt erbij en vindt op een paar meter afstand van jullie een sittigon. Dan jullie verhaal over die boom en je fototoestel. Bovendien is het Tamara's geweer! Nee, ik moet zeggen dat het moeilijk te geloven valt voor Kieveld. Bovendien had hij nu eenmaal besloten Tamara mee te nemen, en koppig als de man is, heeft hij dat ook gedaan!’

‘Toch is 't waar, meneer!’ verzekerde Caro hem nogmaals.

‘Ja, Caro. Ik geloof je graag, maar bij Kieveld moet je met bewijzen komen. In de stad kan de politie nagaan welke vingerafdrukken er op het geweer staan. Dat zijn in de eerste plaats natuurlijk vingerafdrukken van Tamara zelf. Ook van Kieveld, ja, en wat dan nog meer?’

‘Van de werkelijke dader!’ antwoordde Caro.

‘Inderdaad, dus we zullen moeten afwachten!’

‘Tja,’ moest Caro toegeven, ‘het is niet eenvoudig.’

‘We kunnen in elk geval beginnen met iedereen hier te ondervragen en dan zullen we verder wel zien!’ stelde meneer Bosch voor. ‘Laat alle arbeiders hier komen, Johannes!’

Toen de man verdwenen was zei hij: ‘Ik denk niet dat we er veel wijzer van zullen worden, want de sittigon is door de politie gevonden. Het is erg strafbaar, dus komt de dader er niet eerlijk voor uit, denk ik. Zo'n sittigon is ook erg gevaarlijk!’

‘Meneer Bosch,’ zei Caro, ‘als Tamara die geweerval gezet had zou ze mij er toch niet zo vlakbij gebracht hebben? Als ik één meter verder was gelopen zou ik zelf het slachtoffer geworden zijn! Dat risico zou Tamara toch immers niet nemen? Het is te gek om over te praten zelfs!’

‘Inderdaad is dat wel énig bewijs, maar toch lang niet voldoende,’ vond meneer Bosch.

Korte tijd later stonden alle Sabaroebewoners in groepjes verdeeld rond het kamp van meneer Bosch. ‘Mensen!’ riep hij uit in het Neger-Engels, ‘jullie hebben natuurlijk al lang gehoord wat er gisteren gebeurd is. De bospolitie heeft een ernstige vergissing gemaakt en mijn gast, Tamara uit de stad, meegenomen. Toen de sittigon afging zat zij in een boom er vlak bij. Iemand van jullie heeft het geweer van Tamara weggenomen en daarmee de sittigon opgesteld. Wie weet er iets van?’ Allen keken elkaar aan, maar er kwam niemand naar voren.

‘Komen jullie één voor één bij mij binnen. Daarna gaan jullie direct aan 't werk! Hendrik, jij bent de eerste!’

Hendrik stapte het kamp van meneer Bosch binnen en nam de pet van zijn hoofd.

‘Waar was jij vannacht. Ben je weggeweest?’

‘Nee, meneer. Ik heb met anderen de hele avond gekaart.’

‘En wie waren die anderen?’

Hendrik noemde wat namen en meneer maakte enkele aantekeningen.

Daarna keek hij Hendrik strak aan en zei: ‘Hendrik, als je er soms meer van weet, spreek dan nu. Een meisje is onschuldig opgepakt, terwijl iemand hier schuldig is!’

‘Ik weet er niets van, meneer, zowaar als ik hier sta!’

‘Goed ga dan maar. Wie volgt?’

Met z'n blik volgde meneer Bosch Hendrik en hij zag dat deze snel een paar woorden wisselde met een andere arbeider, Rijger genaamd.

‘Rijger, kom jij eerst maar even!’

De man stapte binnen. ‘Ik, meneer?’

‘Wat bedoel je met ik meneer?’ vroeg meneer Bosch.

‘Ik ... bedoel ... eh .. ik ben onschuldig!’ verklaarde de man zenuwachtig.

‘Wat zei Hendrik zoëven tegen je, Rijger?’

‘Hendrik? Die zei niets!’

‘Maar ik heb toch met mijn eigen ogen gezien dat hij iets tegen je zei, Rijger!’ drong meneer Bosch aan.

‘Hendrik? O ja, hij zei dat hij weer aan 't werk ging!’ was het antwoord.

‘Weet je dat zeker?’

‘Ja, meneer!’

‘Goed, ga dan ook maar weer aan het werk, Rijger. Je bent bedankt!’ zei meneer Bosch vriendelijk. ‘Johannes!’ Johannes kwam binnen. ‘Riep u mij?’

‘Ga Hendrik eens even achterna en breng 'm hier terug. Maar let vooral op of hij soms iets tegen Rijger zegt!’

Johannes was alweer weg en even later kwam hij met Hendrik terug.

‘Hendrik, ik had zoëven Rijger hier. Ik zag dat je met Rijger praatte, dus ik heb hem direct bij me geroepen. Hij heeft me alles verteld, Hendrik. Hij vertelde ook wat je tegen hem zei! Wat heb je daar op te zeggen?’

‘Heeft Rijger dan die sittigon gezet meneer? Dat wist ik heus niet. Ik heb hem alleen gezegd dat ik direct aan 't werk ging. Rijger en ik werken altijd samen.’

‘Goed, Hendrik!’ zei meneer Bosch glimlachend. ‘Ik probeerde 't alleen maar. Jullie zijn in elk geval onschuldig. Wie volgt?’

Een voor een kwamen de Sabaroebewoners binnen, de stadsarbeiders en de bosnegers, maar iedereen hield zich volkomen onschuldig.

‘Nèt wat ik verwacht had!’ verzuchtte meneer Bosch, toen de laatste man geweest was. ‘Zeg eens Johannes! Waar ben jij geweest vannacht?’ vroeg hij plotseling, toen de kok hem een kop dampende koffie bracht.

‘Ik? In mijn hangmat, meneer,’ luidde het kwieke antwoord.

‘Gelijk heb je!’ zei meneer Bosch. ‘Nu zijn we nog even ver als toen we begonnen! Dit is eigenlijk werk voor de politieman, die heeft ervaring in het ondervragen van mensen!’

‘Ik herinner me daar ineens, dat Tamara voetsporen zag, toen we gisteren op het kruispunt kwamen!’ vertelde Caro. ‘Het waren afdrukken van blote voeten. Ik herinner me dat Tamara erg verbaasd was. De vorige dag had ze juist alle sporen uitgewist! “Er is iemand hier geweest”, zei Tamara nog.’

‘Aha, dat klinkt interessant!’ riep meneer Bosch uit, maar meteen liet hij erop volgen, ‘'t heeft vannacht geregend, dus van die voetsporen zal wel niets meer te zien zijn! Jammer. Héél jammer! Bovendien lopen velen hier op blote voeten, dus het zou voor de politie een hele uitzoekerij worden.’

‘Kan Tamara veroordeeld worden zonder méér bewijs?’ vroeg Caro bezorgd.

‘Daar heb ik geen verstand van,’ bekende meneer Bosch, ‘maar ze zullen haar vóór die tijd heus wel weer vrij laten. Kieveld probeert natuurlijk een bekentenis uit haar te krijgen!’

‘Maar die krijgt hij nooit!’

‘Zoveel te beter. We moeten nu naar andere middelen zoeken om er achter te komen wie 't gedaan kan hebben,’ zei meneer Bosch en nadenkend kauwde hij op de achterkant van zijn potlood. Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Andere middelen! Ja, maar welke?

De hele dag doolde Caro doelloos door het kamp. Ze sprak met verschillende mensen, maar ze kwam niets dichter bij de waarheid. De vrouwen van de bosnegers hadden 't druk met het koken van de maaltijd, terwijl de mannen met de houtkap in het oerwoud bezig waren. Onverwacht kwam ze meneer Bosch tegen.

'Ik ga eens kijken wat die vrouwen op 't vuur hebben staan!' zei hij en Caro volgde hem onmiddellijk. Bij de eerste hut gekomen groette meneer Bosch de bosnegervrouw vriendelijk. Caro kon de taal niet volgen, dus zij kon niet verstaan wat er gezegd werd. Na enig heen en weer gepraat zei meneer Bosch: 'Ze zegt, dat de mannen een bosvarken geschoten hebben gisteren! Ik zal haar eens vragen waar de restanten van dat varken zijn!' Weer volgde een eindeloos gepraat, maar meneer Bosch werd niets wijzer. Ze liepen naar een andere hut en ook daar zat varkensvlees in de pot boven het vuur! Maar ook daar kon meneer Bosch er niet achter komen hoe de vork precies in de steel zat. De vrouw zei iets over een bosvarken dat één van de bosnegers geschoten had, maar ze wist niet wie, waar en hoe!

'Ik heb een idee dat ze zich van de domme houden!' zei meneer Bosch. 'Ik zal vanavond de bosnegers nog eens aan de tand voelen.'

'U kunt beginnen met de bosnegers die we eergister bij ons hadden!' stelde Caro voor.

'Inderdaad. Die natuurlijk het eerst, maar als ze zich van de domme houden, krijg je er niet veel uit. Ze doen dan net of ze je niet begrijpen en lachen maar

wat! Je zit je dan nijdig te maken, maar schiet er niks mee op!'

Langzamerhand begonnen de bosnegers uit het bos terug te keren, alleen de houwer in de hand, omdat ze meestal de bijlen in het bos achterlieten. Meneer Bosch liet de boodschap rondbrengen dat hij vanavond in zijn kamp alle bosnegers wilde spreken. Direct na de avondmaaltijd kwam Johannes melden dat de bosnegers buiten stonden te wachten. 'Mooi!' zei meneer Bosch. 'Laat ze allemaal maar binnenkomen.'

Met de ogen knipperend tegen het schelle licht van de petroleumvergasser kwamen ze binnen.

'Apatoe, Brokkosani, Auto, Leriman en Skotoe! Komen jullie vijven eerst eens dichterbij!'

De vijf mannen stapten naar voren, wat verlegen lachend.

'Jullie hebben gister een varken geschoten, hoor ik van jullie vrouwen. Wie van jullie heeft dat gedaan?'

'Bigiman!' zei Auto. Hij wees daarbij op een van de andere bosnegers.

'Bigiman, kom eens hier!' zei meneer Bosch streng.

Grinnikend kwam de man naar voren.

'Heb jij gisteren een pakira geschoten?'

'Ja, basie!' luidde het antwoord.

'En wáár heb je dat gedaan?'

'Na boesi, basie,' zei de man. (in het bos, baas). De anderen begonnen weer te lachen. Ze deden alsof het een lachwekkende zaak was en meneer Bosch had moeite zich niet boos te maken.

‘Ik wil precies weten wáár je die pakira geschoten hebt. Kun je me die plaats nog aanwijzen, Bigiman?’

‘Nee, basie,’ lachend vertelde hij dat hij de plaats vast niet zou kunnen terugvinden.

‘Was het een grote pakira?’

‘Ja, basie. Bigi gefaarlijk!’ (heel groot)

‘Heb je de pakira geschoten met een sittigon?’ vroeg meneer Bosch ineens.

Een gemompel ging door de groep, maar Bigiman zei dat het verboden was een sittigon te plaatsen. Verboden door de bospolitie!

‘Ja, dat weet ik. Waarmee heb je 't dan geschoten?’ drong meneer Bosch aan.

‘Nanga me gon!’ (met mijn geweer) was het onmiddellijke antwoord, en wederom schoten enkelen in de lach.

‘Wat zeggen ze?’ vroeg Caro, die niets van het gesprek begreep.

‘Ze zeggen dat deze man het varken geschoten heeft, maar met zijn geweer,’ verklaarde meneer Bosch. Hij wendde zich weer tot de bosneger. ‘Waar zijn de restanten van dat varken, Bigiman?’

Bigiman antwoordde dat ze de restanten nooit bewaarden, maar deze altijd in de rivier gooiden.

‘Zo worden we niet veel wijzer,’ bromde meneer Bosch. ‘We moeten morgen eens gaan kijken of dat varken er nog ligt!’

Meneer Bosch wendde zich weer tot de bosnegers: ‘'t Is goed, ik zal het verder uitzoeken. Is er iemand die me nog iets te vertellen heeft? Niemand? Dan

kunnen jullie allemaal weer gaan. Goedenavond!'

Lachend verlieten de mannen het kamp van meneer Bosch.

'Morgen vroeg gaan we op stap, Caro. Naar dat kruispunt!'

De volgende morgen gingen meneer Bosch en Caro het bos in.

'Deze kant uit, geloof ik. De blokken van Apatoe heb ik die morgen éérst gemeten en die liggen deze kant uit,' stelde meneer Bosch vast.

Toen ze ongeveer een uur gelopen hadden, bleef meneer Bosch staan. Had hij daar mensen zien lopen?

'Ziet u wat?' vroeg Caro verbaasd.

'Ik dacht dat ik zoëven in de verte, tussen die bomen daar, iemand zag lopen. Maar nu is ie verdwenen!'

Toen ze op de plaats aankwamen waar meneer Bosch meende iets gezien te hebben, konden ze duidelijk enkele voetafdrukken waarnemen.

'Dus toch! Zoëven liep hier iemand, maar toen hij ons opmerkte is hij er snel vandoor gegaan!'

'Wie kan dat zijn?' vroeg Caro gespannen.

'Ik dacht dat het een bosneger was, maar ik kan me best vergist hebben. Het was maar heel even dat ik meende iets te zien. Ik was er niet op voorbereid!'

'Waarom zou die man dan bang zijn?'

'...dat moeten we uitvinden. Laten we eerst eens op dat kruispunt gaan kijken. Dat moet hier vlak bij

zijn, als ik me niet vergis. Laat me eens kijken. We moeten die kant op!'

Caro keek naar alle kanten om zich heen en volgde toen meneer Bosch op de voet. Even later riep hij: 'Dáár is 't. Recht vooruit is het kruispunt van de dierenpaden!'

Het volgende ogenblik stonden zij bij het dode varken.

'Het is een flinke knaap!' zei meneer Bosch. 'Zie je hoe er hele stukken zijn afgesneden! Ik denk dat die bosnegers er met hun houwers stukken uitgesneden hebben. Van de poten is niets meer over!'

'Maar er zijn toch geen sporen van blote voeten!' stelde Caro vast.

'Nee, inderdaad, en dat is vreemd. Het lijkt wel of er hier gevochten is. De grond is helemaal omgewoeld. Kijk, dat zijn warempel sporen van een tijger, of wat ze hier dan tijger noemen.

Een tijgerkat (ocelot). Of nee, dit zijn sporen van een poema. Ze zijn te groot voor een tijgerkat!'

'Zitten hier poema's?'

'Ik heb ze hier nog nooit gezien, maar 't kan best. Hij heeft het dode varken zeker geroken. Eigenaardig dat er dan helemaal geen afgekloven beenderen liggen. Bovendien eet een poema geen dood vlees, voor zover ik weet. Dat doen hyena's en jakhalzen, maar die hebben we in Suriname niet. Als er een poema aan 't werk is geweest, moeten er ook beenderen liggen! Laten we de omtrek eens goed afzoeken, Caro!'

Meneer Bosch en Caro zochten daarop de hele

omgeving af. Het dode dier verspreidde een onaangename geur en al gauw besloten ze het op te geven.

‘Vreemd geval!’ zei meneer Bosch met gefronste wenkbrauwen. ‘Dat zijn toch duidelijke sporen van een poema, of wellicht een jaguar. Dat kan ook. Kijk, de sporen lopen overal rond het varken.

Tja, er moet hier een poema aan het werk geweest zijn. Die heeft zich lekker te goed gedaan!’

‘En al de beenderen ingeslikt?’ vroeg Caro ongelovig.

‘Dat begrijp ik ook niet, maar die zullen dan wel ergens liggen. We hebben verder weinig meer te zoeken, hè? In welke boom zaten jullie, toen het schot viel?’

‘In die boom, daar. Op de tweede tak!’ wees Caro. ‘Wat zullen jullie geschrokken zijn, toen het schot afging! Waar stond die sittigon eigenlijk?’

‘In dat bosje. Meneer Kieveld ontdekte 'm het eerst. Hij zag ineens een groen touwtje bij het varken en toen vond hij de ge weerval!’

‘Kom, dan gaan we maar. Ik vraag me wel af wie dat was, die we zoëven zagen lopen! Wat zou die hier zoeken? Geen vlees, want dat is al bedorven. En ... helemaal geen mensensporen te vinden. Jullie eigen sporen zijn uitgeregend en daarna schijnt er niemand meer geweest te zijn.’

‘Behalve dan die poema!’ zei Caro.

‘Ja, behalve die poema...’

Sitticamera

Toen meneer Bosch en Caro in het kamp aankwamen, zagen ze meneer Kieveld heen en weer lopen.

‘Niets zeggen over wat we gezien hebben, Caro,’ fluisterde meneer Bosch vlug.

‘Dag meneer Bosch!’ begroette de politieman hem. ‘Op de wandeling geweest?’

‘Hoe gaat het met Tamara?’ vroeg Caro onmiddellijk.

‘Uitstekend hoor,’ luidde het opgewekte antwoord. ‘Ze zit opgesloten.’

‘Opgesloten? Waarom in hemelsnaam? Denkt u dat ze zal ontvluchten?’ vroeg Caro geërgerd.

‘Het is een handig meisje, die Tamara. Ze probeert nu de schuld af te schuiven op de bosnegers hier. Ze beweert dat ze die morgen sporen heeft gezien van blote voeten, dus dat zou erop kunnen wijzen dat er iemand daar in de buurt is geweest!’ stelde meneer Kieveld vast. ‘Niet dat ik er veel van geloof, want ze wist drommels goed dat het geregend had en dat die sporen dus niet meer te vinden zouden zijn.’

‘Maar ik heb ...’ begon Caro, maar meneer Bosch gaf haar een por.

‘Wat heb je?’ vroeg meneer Kieveld nieuwsgierig.

‘Ik heb heerlijk geslapen!’ zei Caro zonder blikken of blozen.

‘Ik ben hier niet gekomen om te informeren hoe je geslapen hebt. Hebben zich hier nog bijzondere voorvallen voorgedaan die op iets wijzen?’

‘Niets, helemaal niets,’ antwoordde meneer Bosch kortaf.

‘Dus u bent nu ook wel overtuigd van de schuld van de arrestante?’

‘Wie ik? Waar haalt u die wijsheid vandaan, meneer Kieveld?’

‘U hoeft ook niet overtuigd te zijn. Als ik het maar ben!’ stelde hij vast. ‘Ik ben gekomen om eens met de bosnegers te praten. Tamara zegt dat zij er wel meer vanaf zullen weten!’

‘Nou, dan moet u maar met hen praten. Ze zullen u wel alles eerlijk opbiechten!’ zei meneer Bosch grinnikend.

‘Ze zijn nu zeker allemaal in het bos? Dan zal ik hier maar wachten’

‘Gaat u zitten, meneer Kieveld!’ zei meneer Bosch. ‘Maakt u het zich gemakkelijk. U gaat zeker niet eens bij 't varken kijken, hè? Dat is wel 'n uur lopen!’

‘Wat zou ik dáár moeten doen! Ik heb daar niets te zoeken. Ik heb de situatie ter plaatse al opgenomen toen ik de meisjes snapte en de zaak is al uitvoerig gerapporteerd aan ons hoofdbureau te Paramaribo.’ ‘Mooi en vlug werk,’ prees meneer Bosch sarcastisch.

Toen Caro even later meneer Bosch een ogenblikje alleen had, vroeg ze: ‘Zou de persoon, die u vanmorgen dichtbij die plaats zag, niet Kieveld geweest kunnen zijn?’

‘Kieveld?’ Even dacht hij na. ‘Niet waarschijnlijk, maar ... ook niet onmogelijk.’ Uit zijn zak haalde

meneer Bosch een groen touwtje en liet dit aan Caro zien. ‘Herken je dit touwtje?’

‘Zoiets zat er aan de trekker van de sittigon,’ zei Caro.

‘Ssst!’ waarschuwde meneer Bosch. ‘Niemand heeft er iets mee te maken, en zeker die Kieveld niet. Nog niet tenminste!’

‘Waar heeft u dat vandaan, want dit is niet 't zelfde stukje. Dat heeft meneer Kieveld meegenomen!’

‘Dat weet ik, ja. Waar ik dit vandaan heb kan ik je nu nog niet verklappen, maar ... denk erom, mondje stijf dicht!’

‘Op mij kunt u rekenen, meneer Bosch!’ verzekerde Caro hem.

‘Ik denk dat de bosnegers nu wel terug zullen zijn uit 't bos,’ zei meneer Bosch, toen ze weer binnen waren, waar meneer Kieveld nog zat te wachten.

‘Goed, dan ga ik maar,’ was het korzelige antwoord van de politieman.

Meneer Kieveld liep naar de bosnegerhuisjes, terwijl Caro met hem mee ging. Daar aangekomen, riep hij alle bosnegers bijeen.

‘Dat negermeisje dat ik gisteren heb meegenomen zegt, dat één van jullie die sittigon gezet heeft. Wat hebben jullie hier op te zeggen?’

De bosnegers begonnen weer te lachen en mompelden wat onverstaanbare taal onder elkaar.

‘Ik ben in dit gebied al lang politieman en ik ken jullie allemaal. Ik verwacht niet dat iemand uit deze streek een sittigon zal plaatsen maar het is mijn plicht

het jullie te vragen. Dat meisje beschuldigt jullie, dus moet ik die beschuldiging uitzoeken!'

'Vraagt u ons maar één voor één, meneer de politieman,' zei een van de mannen.

'Nee, dat is niet nodig. Ik weet wel dat jullie er niets mee te maken hebt'

Een goedkeurend gemompel ging door de kleine groep en meneer Kieveld wandelde weer terug naar het kamp van meneer Bosch.

'Die bosnegers heb ik ondervraagd, maar het is zoals ik al vermoedde. Die Tamara is de schuldige.'

'Dat heeft u vlug gedaan!' was alles wat meneer Bosch antwoordde.

'Mag ik u een brief voor Tamara meegeven, meneer Kieveld?' vroeg Caro

'...Nou, een open brief kan wel,' antwoordde de man gewichtig.

'Nu drijft u 't toch wel erg ver, meneer Kieveld!' kwam meneer Bosch tussenbeide. 'Een geopende brief! 't Lijkt wel of u een moordenares gevangen heeft!'

'In zulk verantwoordelijk werk kan een mens niet voorzichtig genoeg zijn!' stelde de politieambtenaar vast.

'Nou, dàn maar een geopende brief!' zei Caro. 'Als u even wacht, ga ik 'm onmiddellijk schrijven.'

Caro ging aan tafel zitten en begon te schrijven. Ze sprak Tamara moed in en verzekerde haar dat alles in orde zou komen. Natuurlijk kon ze niets zeggen over het groene touwtje en ook niet over meneer Kieveld, want anders zou de brief Tamara nooit

bereiken. Ze eindigde met: ‘Maak je niet bezorgd, Tamara ... We doen àlles wat we kunnen om achter de waarheid te komen. Ook meneer Bosch is overtuigd van je onschuld. Je vriendin Caro.’

Ze vouwde het papier dicht en gaf het aan de politieman.

‘Wilt u deze brief aan Tamara geven?’

‘Komt in orde. Dan ga ik nu maar, meneer Bosch. Het leven van een bospolitieman is een druk leven! Mijn plicht roept me elders! Goedenavond!’

Caro zuchtte diep. ‘Vergeet u de brief niet!’

Lachend keek meneer Bosch de man na. ‘Wat een druktemaker is dat toch! Hij vindt zichzelf zó gewichtig. Hoe is die ondervraging van de bosnegers verlopen, Caro?’

‘Nou, ik kon het niet allemaal verstaan, maar hij heeft ze niet erg ondervraagd. Het ging allemaal heel vlug!’

‘Ja, eigenaardig. De man is volkomen overtuigd van de schuld van Tamara.’

Johannes kwam met de lamp. ‘Weet u al wie de dader is, meneer Bosch?’ vroeg hij belangstellend.

‘Nee, Johannes, nog steeds niet! We moeten geduld hebben ... ik heb een plannetje,’ zei meneer Bosch, toen Johannes weer weg was. ‘Die sittigon heeft me op 't idee gebracht. Mag ik je fototoestel lenen, Caro?’

‘Ja, natuurlijk! Maar wat wilt u daarmee?’

‘Kan ik erop rekenen dat je je mondje dicht houdt?’

‘Natuurlijk!’

‘Kijk eens, ik heb zo'n vermoeden dat een van de bosnegers de schuldige is.’

‘Welke denkt u?’

‘Dat wil ik nog even voor me houden, Caro. Ik moet eerst degelijk bewijs hebben. Ik vertel de voorman van de bosnegers, dat ik ervan overtuigd ben dat zij er niets mee te maken hebben. Ik vertel hem dan ook, dat ik op de plaats, waar de sittigon gestaan heeft, iets gevonden heb wat de dader moet aanwijzen. Ik doe dus net of de man die de sittigon gezet heeft, op die plek iets heeft verloren. Ik vertel hem dan, dat ik dat “iets” daar heb laten liggen, zodat meneer Kieveld het zelf ook kan zien! Ik vertel hem dat meneer Kieveld overmorgen komt kijken!’

‘En waarvoor heeft u dan mijn fototoestel nodig?’

‘Wel, de bosnegervoorman vertelt het natuurlijk aan zijn mannen en de schuldige zal zo gauw mogelijk naar de plaats gaan om weg te halen wat hij daar achtergelaten heeft. We zetten daar een sitticamera!’

‘Een wat?’ vroeg Caro verwonderd.

‘Een sitticamera, een cameraval. Ik stel het fototoestel ergens verborgen op en laat een dunne draad lopen van de camera naar het bosje waar de sittigon gestaan heeft. Als de schuldige nu in 't bosje gaat, trapt hij tegen de draad, en maakt een foto van zichzelf. Begrepen?’

‘Pracht idee!’ riep Caro uit.

‘Het lijkt me 't allerbeste, dat ik morgenochtend vroeg de camera ga opstellen. Ik ga alléén, om zo min mogelijk de aandacht te trekken. Als ik terug

ben zal ik de voorman mijn verhaaltje doen! Afgesproken?'

'Nou, ik ben benieuwd of 't lukt, meneer Bosch!'

'Laat je verder niet meer in het bosnegerkamp zien, Caro. Laat hen maar in de waan dat zij niet verdacht worden!'

Caro kon die nacht haast niet slapen van opwinding. Zou haar camera Tamara kunnen helpen? Met ongeduld zat Caro op de terugkomst van meneer Bosch te wachten. Voor dag en dauw was hij al met haar fototoestel vertrokken en hij kon nu elk ogenblik terug zijn.

Uit een heel andere richting dan Caro verwacht had, kwam hij ineens te voorschijn.

'Hallo, Caro. Goed geslapen?'

'En heeft u de camera opgesteld?' vroeg Caro direct.

'Sssst, niemand heeft er iets mee nodig. Niemand.' En hij vervolgde op gedempte toon: 'Ik ben langs een heel andere weg gegaan en heb een flinke omweg gemaakt. Pas toen ik er zeker van was dat ik niet gevolgd werd, ben ik naar de plaats toegelopen. Er was natuurlijk niets veranderd. Ik heb de draad vlak boven de grond gespannen en als iemand hem maar even aanraakt, klik, dan gaat de camera af!'

'Waar laat u de film ontwikkelen?'

'Dat doe ik hier zelf. Ik heb zelf ook een fototoestel, maar op 't ogenblik is het in de stad. Ik ontwikkel hier altijd zelf m'n films.'

'Wanneer gaat u kijken?'

‘Morgenochtend! Maar eerst moet ik nu de bosnegervoorman hebben. Johannes!’

De kok kwam binnen.

‘Roep even Apatoe, de voorman van de bosnegers.’ ‘Goed meneer!’

‘Je moet heel onverschillig doen, Caro. Net doen of het helemaal niet belangrijk is,’ waarschuwde meneer Bosch nog.

Daar kwam Apatoe al aanlopen.

‘Goeiemorgen, Apatoe!’ zei meneer Bosch opgewekt. ‘Ik heb je even laten roepen om je gerust te stellen. We hebben de dader vermoedelijk gauw te pakken. Ik weet zeker dat 't niet een van jouw mannen is!’

‘Nee meneer,’ beaamde Apatoe. ‘Mijn mannen zetten nóóit sittigons!’

‘Vanzelfsprekend! We hebben eens goed rondgeneusd op de plaats waar de dader de geweerval gezet had. Ik heb daar iets gevonden, dat aan de dader toebehoort. Hij heeft het daar zeker verloren. Ik heb het laten liggen, zodat meneer Kieveld 't zèlf óók kan zien. De eigenaar van dàt ding is dus de dader!’

‘Wanneer komt meneer Kieveld?’ vroeg Apatoe.

‘Morgen. Ik ben blij dat we de man nu gauw zullen hebben. Ik weet bijna zeker dat het een van de stadsarbeiders is!’

‘Wat voor ding heeft u daar gevonden, meneer?’ vroeg Apatoe nieuwsgierig.

‘Nou, dat doet er niet toe. Dat zie je morgen wel! Je kunt nu gaan. Zeg maar aan je mensen dat ze verder

gerust kunnen zijn. Goedemorgen, Apatoe.'

De bosnegervoorman draaide zich om en bromde nauwelijks verstaanbaar: 'Goedemorgen.'

'Nou!' zei meneer Bosch, toen de voorman verdwenen was. ''t Zal mij benieuwen!'

'Wat zei Apatoe?' vroeg Caro, die er weer weinig of niets van verstaan had.

'Hij wilde weten wanneer de politieman komt en wàt ik daar in dat bosje gevonden heb. Ik heb wel geantwoord op de eerste maar niet op de tweede vraag!'

'Kan de dader de camera niet zien?' vroeg Caro bezorgd.

'Da's uitgesloten. Ik heb een donkere draad gebruikt en de camera afgedekt met bladeren en bos. Hij staat goed opgesteld. Het is in dat gedeelte van het bos vrij licht, dus de foto kan heel duidelijk zijn!'

'Als er maar geen dier op de draad stapt,' zei Caro. 'Ja, dat zou pech zijn, maar ik heb met opzet de draad niet over het dierenpad gelegd. Hij loopt voorlangs het bosje, dus als er iemand het bosje instapt, moet hij de draad aanraken.'

Even later kwam Johannes weer binnen. 'Meneer Bosch,' zei hij, 'waar precies hadden ze die sittigon gezet?'

'Waarom wil je dat weten?' vroeg meneer Bosch op zijn beurt.

'Ik heb vanmiddag vrij en ik wilde daar eens gaan kijken. Er wordt zoveel over gepraat, dat ik die plek wel eens wil zien!'

'Blijf maar rustig hier!' zei meneer Bosch ver-

verschrikt. ‘Ik heb jouw foto niet nodig!’

‘Wat zegt u, meneer. Foto?’

‘Nee, laat maar. Ik had juist willen vragen of je vanmiddag mijn geweer voor me zou willen schoonmaken. Je kan dan morgenmiddag je vrije middag nemen.’

‘Goed, meneer!’ antwoordde Johannes, en hij ging terug naar zijn keukentje.

‘Verbeeld je,’ fluisterde meneer Bosch, ‘dat ik de film ontwikkel en er staat een nieuwsgierige kok op!’ ‘Het kan ook gebeuren dat de dader er in de nacht heen gaat. Dan zie je niets op de foto,’ merkte Caro bezorgd op.

‘Dat kan, maar daar heb ik al aan gedacht. De dader gaat er naar toe om er iets te zoeken en dat zal hij liever niet in het donker doen.’

‘Ik heb er nog eens over gedacht, meneer Bosch,’ zei Caro, ‘maar de man die 't geweer van Tamara weggenomen heeft, moet toch geweten hebben dat we 't de volgende dag zouden missen?’

‘En hébben jullie het ook gemist?’

‘Nee, dat niet ... maar...’

‘Natuurlijk heeft die man daar aan gedacht, maar hij hoopte het vroeg in de morgen terug te zetten. Tamara was dan alleen een patroon kwijt geweest. Hij zal ook wel vroeg zijn gaan kijken, maar toen heeft hij jullie daar zeker gezien en is bang geworden.’

‘Het is wel toevallig dat ze die sittigon precies op de plaats gezet hebben waar wij wilden fotograferen!’ zei Caro.

‘Nee, helemaal niet zo toevallig als jij denkt. Vergeet niet dat we vijf bosnegers bij ons hadden, toen we voor het eerst dat dierenpad ontdekten. En op een kruispunt heb je natuurlijk de meeste kans met een sittigon, en om dezelfde reden zijn jullie bij dat kruispunt in een boom geklommen.’

‘Denkt u dat het één van die vijf bosnegers is geweest? Hoe heetten ze ook weer? Apatoe, Auto, Brokkosani, Leriman en Skotoe! Zou een van hen de dader zijn?’

‘Als dat niet zo is, dán zou 't natuurlijk erg toevallig zijn,’ zei meneer Bosch. ‘We moeten nu maar afwachten wat jouw camera ervan terechtbrengt.’

‘Weet u wat ik u ook nog niet verteld heb?’ zei Caro.

‘En dat is?’

‘Die morgen dat u ging meten, vroeg die ene bosneger, 't was geloof ik Brokkosani, een paar keer aan Tamara of hij haar geweer mocht hebben!’

‘Brokkosani, zeg je?’

‘Ja, hij vroeg eerst of hij het mocht hebben en later wilde hij het ruilen.’

‘Zozo. Brokkosani, hè. Dan klopt er iets niet!’ zei meneer Bosch peinzend.

‘Wat klopt niet?’ wilde Caro natuurlijk weten.

‘Dat ... dat kan ik nu nog niet zeggen. We zijn er nog lang niet!’ was het geheimzinnige antwoord.

‘Het kan best zijn dat die man het gedaan heeft,’ meende Caro.

‘Ja, 't kàn wel. In dat geval zullen we misschien

morgen een kiekje hebben van onze vriend Brokkosani!'

'Hè, ik wou dat het al morgen was!' zei Caro verlangend.

'Geduld, meisje. Weet jij eigenlijk wel wat Brokkosani betekent in het Nederlands?'

'Brokko is "kapot", maar wat is "Sani"?' antwoordde Caro nadenkend.

'Sani is "ding". Brokkosani betekent dus "kapot ding". Skotoe betekent "politie". Leriman betekent "onderwijzer" of "geleerde".'

'Wat een rare namen,' vond Caro. 'Wij hadden een tijd geleden een bosneger op de plantage, die heette Brokko amaka, oftewel "gebroken hangmat".' 'Ze hebben meestal ook wel een andere naam, maar die kom je niet gemakkelijk te weten,' vertelde meneer Bosch. 'Kom, ik raak achter met m'n administratie. Amuseer je verder, Caro! Ik moet aan 't werk. We kunnen nu verder niets doen. Morgen weten we misschien meer!'

Spannende uren

Ongemerkt glipte meneer Bosch uit zijn kamp. Hij wilde door Caro niet gezien worden, die zou hem misschien nakijken en dat zou argwaan wekken. Vóórdat hij de camera ging op halen, moest hij nog iets anders doen. Hij naderde een van de bosnegerhutten.

De vrouw was juist bezig de grond rond de hut aan te vegen. Hij wachtte zijn kans geduldig af. Even later ging ze naar binnen en kwam weer buiten met haar potten. Ze ging die zeker aan de rivierkant schuren. Hij liep nu op de verlaten hut toe en bij de ingang keek hij even om zich heen. Niemand had hem gezien. Met een snelle beweging verdween hij door de lage deuropening.

Wat was het donker in die hut. Zó uit het felle zonlicht, moesten zijn ogen even wennen aan de duisternis binnen. Op een plankje stonden een pot en wat blikjes. Vlug doorzocht hij deze.

Er hingen een paar hangmatten en daarboven was een rekje gemaakt van dicht naast elkaar gebonden takken. Er lagen wat doeken op en een doosje. Vlug opende hij dit en zocht ook tussen de doeken.

Niets. In de verste hoek stond een kist en daarop wat onafgewerkt houtsnijwerk. Plotseling werd de lichtbundel, die door de nauwe deuropening naar binnen viel verduisterd. De vrouw was teruggekomen en kwam de hut weer binnen. Meneer Bosch dook zo goed als het ging achter de kist. De blijkbaar niets vermoedende vrouw, ook nog verblind door 't zonlicht, nam een pan van het rek en ging weer weg. Met kloppend hart en een zucht van verlichting stond meneer Bosch weer op.

Vlug rommelde hij tussen het houtsnijwerk. Nog een doosje. Hij opende het en ... een kreet van verrassing ontsnapte hem. Hij nam iets uit dit doosje, sloot het weer zorgvuldig en liep naar de ingang. Voorzichtig stak hij zijn hoofd er door.

De vrouw was verdwenen en in een wip was hij buiten. Heel gemoedelijk wandelde hij toen naar zijn kamp terug.

‘Bent u de camera al wezen halen?’ fluisterde Caro, die net uit haar hangmat was gekropen.

‘Nee, nog niet. Ik ben wel op 't oorlogspad geweest! Eén raadsel is tenminste al opgelost,’ luidde het geheimzinnige antwoord.

‘Welk raadsel?’ wilde Caro natuurlijk weten.

‘Later meisje, later! We gaan eerst eens kijken of je een goede camera hebt, Caro!’

‘Mag ik mee?’

‘Nou, vooruit dan! Het is een schitterende morgen, maar doe wat om je benen, want het oerwoud is nog kletsnat van de dauw!’

Caro trok een lange broek aan, maar die was al gauw drijfnat.

Ze hoefden niet lang te zoeken, want hun vorige tochten naar het dierenpad hadden duidelijke sporen achtergelaten.

‘Hebben de meeste bosnegers een geweer?’ vroeg Caro.

‘O nee, lang niet. Er zijn er hier maar weinig die er een hebben. Het zijn over 't algemeen jonge kerels, die nog niet genoeg verdiend hebben om er een te kopen. Als ze een vrouw hebben, hebben ze meestal wel een geweer ook, want een geweer is een teken dat de man in zijn onderhoud kan voorzien. Vóór die tijd zoekt hij geen vrouw.’

Toen ze in de buurt van het dierenpad kwamen, bleef meneer Bosch even stilstaan. ‘Wacht even,’

fluisterde hij. ‘Eerst even kijken of er niemand bezig is.’

‘Ik zie geen mens,’ fluisterde Caro.

‘Kom, voorzichtig voorwaarts, maar kijk goed om je heen!’

Toen ze dichterbij kwamen zei meneer Bosch ineens hardop: ‘Er is niemand, hoor! Kijk maar eens naar al die gieren. Anders zouden die zich daar niet zo rustig te goed zitten doen.’ Een troep zwarte gieren zat op het kadaver. De vraatzuchtige vogels trokken er met hun sterke kromme snavels grote stukken vlees uit.

‘Zo zie je weer, de een z'n dood is de ander z'n brood! Een beter voorbeeld kun je niet bedenken,’ zei meneer Bosch. ‘Kijk eens wat èen schrokken! Ze gunnen elkaar niets.’

‘Die noemen ze in de stad “stinkvogels”,’ zei Caro. ‘Ze worden door de wet beschermd, omdat ze alle dode dieren opruimen.’

‘Tja, in de stad met z'n vele verwilderde honden, buidelratten en alle andere ratten en weet ik wat nog meer, is dat wel nodig!’

Toen de gieren hen in de gaten kregen, vlogen ze op en bleven op een afstand toekijken wat er ging gebeuren. Zodra het tweetal de hielen gelicht zou hebben, zouden ze weer op het kadaver aanvallen. Er hing een verschrikkelijke lucht.

‘Laten we vlug opschieten, Caro, want die stank is niet om uit te houden!’

‘Het is niet te hopen dat die gieren de draad hebben geraakt,’ meende Caro.

‘Je vroeg of de dader de camera zou kunnen zien! Kijk zèlf nu maar eens rond. En jij wéét bovendien dat er ergens een camera staat!’

Caro keek in de rondte maar ze kon niets vinden. ‘Ik ben een boon als ik iets zie,’ zei ze. ‘Waar zit dat ding ergens?’

Meneer Bosch stapte op een boom toe en daar zat het toestel, verborgen onder mos en bladeren, stevig tegen de stam aan gebonden.

‘Hij heeft geklikt! De draad hangt helemaal slap. Kijk, de draad is zelfs gebroken. Tjonge Caro, ik ben vreselijk benieuwd,’ meneer Bosch sneed het touw door en schudde het mos van het toestel af. Daarna inspecteerde hij de grond en het zanderige dierenpad, vlak voor het bosje. Het was duidelijk te zien dat met een stok alle voetsporen waren uitgewist.

‘Ja Caro. Hier is gister iemand geweest. Vast en zeker!’

‘Of vannacht,’ zei Caro.

‘Laten we hopen van niet.’

‘Kom, dan gaan we gauw terug. Ik ben erg nieuwsgierig wat de vangst is,’ zei meneer Bosch, die nu toch óók een beetje opgewonden was. Beiden werkten zich nu zo vlug als ze konden door het dichte bos. Nu eens struikelden ze over uitstekende, bovengrondse wortels, dan weer zat een van hen verstrikt in een aantal neerhangende lianen. Ze sprongen over omgevallen boomstammen en Caro scheurde haar broek aan een doornige struik, maar ze dachten maar aan één ding! De film!

Toen ze het kamp weer bereikten, kwamen ze Johannes tegen, die hout ging kappen voor het vuur.

‘U bent al vroeg weggegaan, meneer Bosch! Heeft u daar een camera? Zó vroeg al foto's gemaakt?’

‘Ja, Johannes, we hebben een heel mooi kiekje gemaakt,’ zei meneer Bosch, geheimzinnig lachend. ‘Van wat, meneer?’ vroeg de kok nieuwsgierig.

‘Van ... eh ... dat weet ik eigenlijk zelf nog niet! Het is nog een verrassing.’

‘U heeft een foto gemaakt en u weet niet waarvan?’ vroeg Johannes ongelovig.

‘Zo is 't. Ik heb iets gekiekt, maar ik weet niet wát!’

Johannes haalde zijn schouders op en vervolgde zijn weg terwijl hij enige onverstaanbare woorden mompelde.

In het kamp van meneer Bosch gekomen, vonden ze een ketel met thee op tafel staan.

‘Hè, dat zal smaken, Caro!’ zei meneer Bosch. ‘Ik ben doornat!’

‘Gaat u de film direct ontwikkelen?’ vroeg Caro. ‘Ja, maar ik moet éérst mijn donkere kamer in orde maken. Dat doe ik altijd in die grote kist.’

Met jassen en lakens dekte hij de kist af en het werk kon beginnen. Plotseling hoorden ze een gerucht en toen ze opkeken stond daar ... Tamara!

‘Tamara!’ riep Caro uit. ‘Hoe kom jij hier?’

‘Gevlucht!’ was alles wat het doodvermoeide meisje kon uitbrengen.

‘Gevlucht?’ herhaalde meneer Bosch. ‘Dat had je niet moeten doen!’

‘Ik ben onschuldig!’ hijgde het Surinaamse meisje. ‘Kom, ga eens zitten en rust eenst wat uit. Hier, neem een kop hete thee. Daar zal je van opknappen!’ zei meneer Bosch, terwijl hij Tamara over de zwarte krullen streek.

‘Hoe ben je ontsnapt?’ wilde Caro weten.

‘Met een korjaal!’

‘En die Kieveld dan?’

‘Die is gisteravond laat thuisgekomen en direct gaan slapen.

Hij had mij in een hut opgesloten. Hij zei dat ik er niet uit mocht komen. Toen hij terugkwam deed ik net of ik sliep. Toen alles stil was ben ik 'm gesmeerd. Zijn kok heeft ook niets gemerkt!’

‘Tjonge, dan zal Kieveld straks wel hier komen!’ riep Caro uit. ‘Wat zal hij nijdig zijn!’

‘Ik ga niet meer terug! Ik ben onschuldig!’ herhaalde Tamara.

‘Heb je de hele nacht in die korjaal gezeten?’ vroeg meneer Bosch. ‘Arm kind! Maar ik heb goede hoop dat je niet meer terug hoeft, Tamara! We hebben hier ook niet stil gezeten!’

‘Wat is er met je op Wayambo-moffo gebeurd, Tamara?’ wilde Caro weten.

‘De eerste nacht heeft hij me de hele tijd door ondervraagd. Hij zei steeds maar dat ik het gedaan moest hebben. Hij noemde me een verschrikkelijke leugenaarster. Hij zei dat ik, als ik niet gauw bekende, de gevangenis zou indraaien. Toen ik zei dat één van de bosnegers het misschien gedaan had, zei hij, dat de bosnegers nooit een sittigon zetten!’

‘Hoe komt de vent er bij. Bosnegers zijn juist erg bedreven in het zetten van een sittigon!’

‘Hij wilde natuurlijk Tamara een bekentenis afdwingen,’ meende Caro.

‘Ja,’ vervolgde Tamara, die nu wat op haar verhaal kwam, ‘hij zei dat ontkennen geen enkele zin had, en dat hij me net zolang zou opsluiten tot ik de waarheid sprak!’

‘Ik zal, als deze vervelende zaak tot het verleden behoort, een klacht tegen die man indienen!’ zei meneer Bosch kwaad.

‘Dat is toch al te gek. Die vent denkt dat hij de koning van de Coppename is.’

‘Wat doet u, als hij naar Sabaroe komt?’ vroeg Caro.

‘Als hij niet te vroeg komt heb ik een verrassing voor hem, die hij niet zo leuk zal vinden. Jij moet je maar verstoppen, Tamara, als hij te vroeg komt. Intussen zal ik dan zien dat ik mijn verrassing klaar krijg. Ik moet nu vlug aan 't werk,’ zei meneer Bosch, en hij verdween in de donkere kamer om de film te ontwikkelen.

‘Wat voert meneer Bosch in die kist uit?’ vroeg Tamara verwonderd.

‘We hebben een foto gemaakt van de dader! Misschien...’

‘Hè? Hoe kan dat nou? Weten jullie dan wie de dader is?’ vroeg Tamara ongelovig.

‘Ik niet, maar ik geloof dat meneer Bosch al méér weet dan hij loslaat!’

‘Die Kieveld zegt, dat...’

‘Zo, ben je daar!’ klonk het plotseling achter hen.

De meisjes draaiden zich om. ‘Meneer Kieveld!’ riep Caro uit.

‘U bent te vroeg!’

Tamara sprong op, maar de politieman was haar te vlug af en greep haar bij de arm. ‘Je dacht te ontsnappen, hè? Niet bij meneer Kieveld, hoor! Het ziet er nu helemaal donker voor je uit, meisje! Eerst een sittigon zetten, en dan nog ontvluchten bovendien! En je ontvlucht zeker, omdat je zo onschuldig bent!’ riep hij uit. Hij schudde Tamara eens flink door elkaar. ‘Jullie hadden gedacht: als Kieveld komt, horen we 'm wel aankomen!, maar meneer Kieveld is jullie te slim afgeweest! Hij heeft zijn boot een eind voor Sabaroe al vastgelegd. Ik heb jullie verrast!’

Meneer Bosch kwam uit zijn donkere kamer te voorschijn.

‘Goedemorgen, meneer Bosch. Bent u zich aan het verstoppen?’

‘Nee, maar ik heb hier wat werk te doen, dat het daglicht niet kan velen!’

‘Zo? Wàt doet u daar dan?’

‘Ik houd veel van foto's maken en ik ben een filmpje aan 't ontwikkelen. Het blijft altijd weer een verrassing wat er op staat, hè?’

‘Ik heb Tamara hier verrast! Ze is vannacht ontvlucht, maar ik wist wel waar ik haar zou kunnen vinden. Maar ik ben deze keer niet door de voordeur binnengekomen.’

Meneer Bosch liep de keuken in. ‘Johannes,’ fluis-

terde hij de kok in 't oor. ‘Ga direct de boot van meneer Kieveld losmaken. Hij ligt een heel eind vóór Sabaroe. Drijf in zijn boot een eind de rivier af en kom niet terug vóór vanavond.’

‘Waarom, meneer?’

‘Dat doet er niet toe, Johannes.’

‘Maar ik mag die politieboot toch niet zomaar weghalen? Dan ben ik strafbaar?’

‘Geeft niets! Op mijn verantwoording!’

‘Goed, meneer Bosch, ik zal er voor zorgen.’ En de kok verdween.

Meneer Bosch ging weer naar binnen. ‘Wilt u een kopje thee meneer Kieveld?’ zei hij vriendelijk.

‘Graag meneer,’ was het antwoord. ‘En ga jij maar in die hoek zitten!’ zei hij streng tot Tamara. ‘In je eigenbelang raad ik je aan niet te onvluchten! Ik heb niet veel tijd vanmorgen, maar graag een kop thee!’

‘Als u soms dacht dat ik mee terugging naar Wayambo-moffo, heeft u het lelijk mis!’ zei Tamara.

‘Nou, meisje, dat zullen we dan dadelijk wel eens zien. Niet goedschiks dan maar kwaadschiks, maar méé ga jij!’

‘Ik ga nog even met m'n film door, meneer Kieveld. Ik ben zo benieuwd!’ en meneer Bosch verdween weer in de kist.

‘Ziezo, dat zaakje behoort dan ook alweer bijna tot het verleden. Uit de stad zal morgen wel iemand komen van het hoofdbureau en die kan dan deze

jongedame meenemen. Dat zijn vier mensen in drie dagen!' zei meneer Kieveld trots.

'Maar met Tamara slaat u de plank toch lelijk mis,' zei Caro.

'Ik vind het flink van je dat je je Surinaamse vriendin tot het uiterste verdedigt,' verklaarde de politieman. 'Maar het heeft nu geen nut meer. Je kunt nu ook heus wel bekennen dat je vriendin Tamara die sittigon gezet heeft! Ach, zó vreselijk erg is 't nu ook weer niet. Er zijn per slot van rekening geen slachtoffers gevallen. Alleen een bosvarken,' vervolgde meneer Kieveld. 'Als een mens het slachtoffer was geworden, dán zou 't er beroerd voor de dader hebben uitgezien. Maar nu! 't zal wel loslopen hoor! Tja, als je er om gaat liegen en je veroorzaakt moeilijkheden, dan ligt de zaak natuurlijk anders!'

Caro keek de politieman aan. Wat zit die vent nu te vleien, dacht ze.

'Ik heb wel eens een bosneger betrapt met een sittigon. Die is er afgekomen met een berisping!' vervolgde meneer Kieveld.

'Ik dacht dat bosnegers nooit een sittigon zetten!' riep Tamara uit.

'Dat was de énige bosneger die ik ooit betrapt heb!' zei meneer Kieveld onverstoord.

Meneer Bosch kwam weer te voorschijn.

'En ... is uw film gelukt?' vroeg de politieman.

'Nog niet klaar. Duurt nog wel 'n paar uurtjes!' was het antwoord. 'Ik ben eigenlijk erg blij dat u gekomen bent, meneer Kieveld. Er is vannacht wéér iets gebeurd!'

‘Zo? Wat is er gebeurd?’ vroeg deze belangstellend.

‘Iemand heeft vannacht mijn gouden horloge gestolen!’

‘Uw ... uw gouden horloge! Weet u wie het gedaan kan hebben?’

‘Geen idee, maar ik denk een van de stadsarbeiders. Het is een familiestuk. Ik ben er erg aan gehecht en bovendien is het heel veel geld waard. Zou u misschien eens huiszoeking willen doen bij die mensen?’

‘Nu?’ vroeg meneer Kieveld. ‘Eigenlijk heb ik nù niet veel tijd.’

‘Maar als het nu niet gebeurt, dan zie ik mijn horloge misschien niet meer terug!’ zei meneer Bosch teleurgesteld. ‘Ik heb zelf niet het recht om ergens huiszoeking te doen.’

‘Daar heeft u gelijk in. Dat is het recht van de politieman! Goed, ik zal nu onmiddellijk een uitgebreid onderzoek instellen. Maar ... dat meisje daar!’ ‘Oh, Tamara loopt niet weg! Op mijn verantwoording, meneer Kieveld!’

‘Waar lag uw horloge, het laatst?’

‘Het laatst? Eh ...ik geloof ...dáár op dat tafeltje. Ja, nu weet ik het zeker. Op dat tafeltje, daar.’

Even keek meneer Kieveld hem aan. ‘Weet u 't zeker?’

‘Nou, en of! Vanmorgen was het plotseling verdwenen. Iemand moet het weggenomen hebben.’

‘Ik zal direct de zaak onderzoeken, meneer Bosch.’ ‘Fijn, dan zal ik mijn horloge wel weer gauw terug

hebben!’ zei meneer Bosch met een knipoogje naar Tamara en Caro.

De gewichtige politieman stond op. ‘Ik waarschuw jou, meisje!’ zei hij nog dreigend tegen Tamara. Het meisje zat in een hoek slaperig voor zich uit te kijken. Ze was doodmoe.

Toen meneer Kieveld buiten stond, fluisterde meneer Bosch tegen Caro: ‘Ik heb niet eens een gouden horloge! Als hij met z'n uitgebreide onderzoek klaar is ben ik óók wel klaar!’

‘Ziet u al iets op de film?’ vroeg Caro gespannen.

‘Nog niet, maar het duurt nu niet lang meer.’

Meneer Bosch verdween weer in zijn donkere kamer. Kieveld had hij voorlopig aan het werk gezet!

Caro liep meneer Kieveld achterna.

‘Wat weet jij van het gouden horloge van meneer Bosch?’ hoorde ze meneer Kieveld aan een arbeider vragen.

‘Ik wist niet eens dat hij een gouden horloge had!’ luidde het laconieke antwoord van de man.

‘Vijftienhonderd gulden, een sittigon, en nu weer een gouden horloge! 't Is hier altijd wat!’ bromde de politieman in zichzelf.

Hoofdschuddend ging hij verder met zijn uitgebreid onderzoek...

Door de mand

Meneer Bosch kwam voor de laatste maal uit zijn donkere kamer. Hij had een foto in de hand...

‘Herken je die man?’ vroeg hij aan Caro.

‘Maar dat is Brokkosani!’ riep Caro verbaasd uit.

‘Dus hij is de schuldige!’

Op de foto stond een bosneger in gebukte houding, alsof hij iets zocht.

‘Die is prachtig gelukt, meneer!’ riep Caro enthousiast uit. ‘Zal ik meneer Kieveld gaan roepen? Die zit nog achter uw horloge aan!’

‘Nee, nog niet, Caro. Er is me nog iets niet duidelijk,’ was het antwoord.

‘Maar die Brokkosani staat er toch duidelijk op?’

‘Dat wel, maar het is nog geen bewijs dat hij die sittigon gezet heeft. Als hij zegt dat hij 't niet gedaan heeft, dan heb je aan deze foto weinig. Nee, wacht maar, Caro. We zijn er nog niet helemaal. Geduld!’ Tamara was in slaap gesukkeld. In de hoek van het kamp zat ze op de grond met haar hoofd op een stapel papieren.

Caro liep weer naar het arbeiderskamp, waar meneer Kieveld tot over zijn oren in de moeilijkheden zat. Een groep arbeiders, die in de omgeving van het kamp werkte, was gewaarschuwd dat de bospolitieman hun kampen overhoop haalde en waren vlug teruggekomen. In het midden van een grote kring woedende mannen stond de politieman, die al zijn redenaarstalent nodig scheen te hebben om te voorkomen dat ze hem in de rivier gooiden.

‘Meneer Bosch is z'n gouden horloge kwijt en het is mijn plicht de dader op te sporen!’ riep hij uit.

‘Als u in onze kampen wilt rondneuzen, moet u dat doen als wij er bij zijn. Als wij er niet zijn heeft u niks in onze hutten te maken!’ schreeuwde een van de mannen.

De kring rond meneer Kieveld werd kleiner en kleiner.

‘U moet niet denken dat u met die mooie pet op maar alles kunt doen!’ riep een ander.

‘Snertvent!’ riep een derde.

‘Meisjes oppakken, dát durf je! We hebben allemaal over die sittigon gehoord. Je bent een eigenwijze kerel!’ werd er geroepen.

‘Voor je in de kampen zoekt, moet je ons eerst vragen of we iets van dat horloge afweten!’ schreeuwde weer een ander. ‘Jij brutale vent!’

‘We zullen in de stad een klacht indienen, daar word je niet voor betaald!’

‘Winti waai, lanti paai!’ (de wind waait en 't land betaalt) riep een grappenmaker.

‘Gooi hem in 't water!’ klonk een stem.

‘Ja, de rivier in met masra skotoe (meneer de agent)!’ riepen verschillende stemmen door elkaar. ‘Pas op! Wie mij aanraakt is strafbaar!’ riep de politieman, die het angstzweet op het voorhoofd stond.

‘Wat is dat hier voor 'n herrie?’ klonk plotseling de stem van meneer Bosch.

‘Deze vent doorzoekt onze kampen, zonder dat wij daar wat van weten, meneer Bosch!’ riep Hendrik.

‘Menéér Kieveld, bedoel je?’ Meneer Bosch had moeite zijn lachen te houden, maar hij vervolgde doodernstig: ‘Ik heb meneer Kieveld gevraagd om eens rond te kijken!’

‘Ik moet nu weg, meneer Bosch!’ zei de politieman verlicht, blij dat meneer Bosch was komen opdagen.

Deze dacht vlug na. Hij moest zien dat hij Kieveld nog een halfuurtje aan de lijn hield, dan kwamen de bosnegers uit het bos terug.

‘Kom nog even een borrel drinken in mijn kamp meneer Kieveld?’ nodigde hij de agent uit. ‘U kunt niet zonder borreltje weggaan!’

Tegen zóveel vriendelijkheid was meneer Kieveld niet opgewassen.

‘Nou, graag ééntje dan, meneer Bosch,’ was het antwoord. ‘U weet, een dienaar van de wet mag tijdens de uitoefening van zijn beroep niets drinken ... dat wil zeggen geen borreltjes.’ De politieman volgde meneer Bosch naar diens kamp.

‘Uw horloge heb ik nog niet terug, maar maakt u zich daar maar geen zorgen over. Meneer Kieveld heeft de zaak in handen! Proost, meneer Bosch!’ En hij hield zijn glaasje op.

‘Proost!’ klonk het opgewekte antwoord.

Vlug dronk meneer Kieveld zijn glaasje leeg. ‘Ik moet er nu werkelijk gauw vandoor. Vooruit Tamara. Jij gaat weer mee terug.’

Tamara stond op. Meneer Bosch had haar al verteld dat de boot van de politieman niet te vinden zou zijn.

‘U hoort nog nader van me, meneer Bosch!’ zei de man gewichtig.

‘Dat vermoed ik ook wel!’ was het antwoord en meneer Bosch gaf Tamara een knipoogje, toen hij mee naar buiten liep. ‘Tot strakjes,’ mompelde hij erachteraan.

Toen meneer Kieveld met zijn arrestante verdwenen was, stapte hij weer naar binnen. ‘Nu moeten de bosnegers toch gauw terugkomen anders krijg ik wèrkelijk moeilijkheden met Kieveld!’ zei hij tegen Caro.

‘Hij weet toch niet dat Johannes er met zijn boot vandoor is?’

‘Nee, maar hij zal nu toch wel argwanend geworden zijn.’

Meneer Bosch keek op zijn horloge. ‘Over een kwartier zal Kieveld hier wel weer terug zijn. Dàn zal je wat horen! Ik ga kijken of de bosnegers al terugkomen. Ik moet er twee hier hebben, vóór Kieveld terugkomt!’

‘Twee?’ vroeg Caro verwonderd, maar meneer Bosch was al weg. ‘Twéé bosnegers!’ had meneer Bosch gezegd. Wat zou hij gaan doen? Brokkosani stond op de foto, dus hij zou toch wel één van die twee zijn. Zou het hem lukken Tamara uit de handen van die politieman te krijgen? Veel tijd tot nadenken kreeg ze niet, want daar verscheen meneer Bosch alweer. Voor hem uit liepen twee bosnegers. Wie waren het? De eerste die binnenstapte was Brokkosani, ja, Caro had het wel gedacht. Daarachter volgde ... Apatoe, de bosnegervoorman! Zou die

er óók meer van weten? Meneer Bosch had hem er zeker bijgehaald, omdat hij de leider van de bosnegers was.

Meneer Bosch deed erg vriendelijk tegen beide mannen en bood ze ieder een sigaret aan.

Verlegen om hen heen kijkend stonden de twee mannen in een hoek van het vertrek.

'Jullie moeten even wachten!' zei meneer Bosch. 'Meneer Kieveld wilde jullie iets vragen.'

De mannen lachten eens en rookten rustig hun siagaretje op.

Buiten klonk er plotseling een woedend geschreeuw. 'Ze hebben m'n boot losgemaakt! De schurken! Meneer Bosch! Meneer Bosch! Ze hebben ...' Toen hij binnenstapte en de bosnegers zag staan hield hij even zijn mond.

Van die gelegenheid maakte meneer Bosch gebruik om hem uit te nodigen plaats te nemen. 'Ik zit juist op u te wachten!'

'Dus ù heeft mijn boot...?'

'Gaat u eerst eens zitten,' zei meneer Bosch vriendelijk.

'Wat een toestand, wat een toestand! Je stelt een uitgebreid onderzoek in naar het gouden horloge van iemand en tegelijkertijd laat die man je boot wegdrijven! En wat heeft dat alles te betekenen, als ik vragen mag? Ik eis onmiddellijke opheldering!' brieste de politieman.

'Als u gekalmeerd bent, zal ik u die opheldering geven, meneer Kieveld!'

'Het zal hoog tijd worden. 't Is hier op Sabaroe een

verdachte boel. Ik geloof dat ik hier niemand meer kan vertrouwen. Hélemaal niemand!' en hij keek daarbij duidelijk naar meneer Bosch!

Ook Tamara was ondertussen weer binnengekomen. Verwonderd keek het meisje om zich heen. Wat moest dit alles voorstellen? Wat voerde meneer Bosch in zijn schild?

'En wat moeten die twee bosnegers hier?' riep meneer Kieveld geërgerd. 'U begint toch niet weer over die sittigon?'

'Inderdaad!'

'Daar spreek ik niet meer over. De rechter moet dat verder maar uitzoeken. Ik heb er schoon genoeg van! Die bosnegers hebben er niets mee te maken! Dáár zit de schuldige!' en hij wees op Tamara.

'Nu is toch wel de tijd aangebroken dat u uw verstand moet gaan gebruiken, meneer Kieveld,' zei meneer Bosch ernstig.

'Wat zegt u daar? Wilt u mij...?'

'Ik wil u slechts waarschuwen! Ik kan u een verklaring geven voor die sittigon-geschiedenis, als u tenminste wilt luisteren! Zo niet, dan zal ik mij genoodzaakt zien een ernstige klacht tegen u in te dienen. En ... als meneer Bosch een klacht indient, dan zit die goed in elkaar!' liet hij er dreigend op volgen. De politieman keek meneer Bosch even verbaasd aan. Toen zei hij: 'Als u zo'n goede verklaring heeft, waarom komt u er dan nù pas mee?'

'Omdat ik denk dat ù precies weet hoe de vork in de steel zit!'

‘Nou, kom op met uw verklaring. U zult een hele hoop te verklaren hebben, als u wilt aantonen dat dit kind onschuldig is.’

‘Als u nu een ogenblik uw mond kunt houden, kan ik beginnen,’ zei meneer Bosch, die zich langzaam maar zeker boos maakte.

Meneer Kieveld antwoordde niet, maar keek van Tamara naar de twee bosnegers en van de bosnegers naar Tamara. Het zou wel een mooie verklaring worden. Eén hoop leugens natuurlijk. Een laatste poging om Tamara te redden. Dàt was het!

‘Zoals u weet had Tamara een geweer meegebracht naar Sabaroe,’ begon meneer Bosch langzaam.

‘Ja, dat weet ik inderdaad. Dat geweer is nu in mijn bezit,’ kon de politieman niet nalaten op te merken.

Het was duidelijk dat hij spinnijdig was.

‘Goed zo. Op de dag dat we hout gingen meten, waren deze twee bosnegers, Apatoe en Brokkosani, bij ons. U herinnert u ongetwijfeld wel hoe de bosnegers op 't dierenpad bleven staan. Er waren tapirsporen te zien en dàt was iets voor deze mannen. Brokkosani had geen geweer, hij had van te voren al gebedeld om het geweer van Tamara! De voorman van de groep bosnegers, Apatoe, heeft er wèl een, maar kort geleden is het gebroken bij een val uit 'n boom. Het staat in twee stukken in zijn hut. Beiden zouden dus, als ze wilden jagen, een geweer moeten lenen. Als ze een sittigon wilden zetten, hadden ze nog andere redenen om het geweer van een ander te nemen. Namelijk, de aandacht van

zich af te leiden, mòcht de geweerval ontdekt worden.'

'Allemaal geklets in de ruimte. Dat bewijst toch niets!' viel de boze politieman weer uit.

'Nee, tot hier toe nog niet. Eén van deze twee mannen heeft in de nacht het geweer van dit meisje weggenomen uit mijn kamp en op het kruispunt van de dierenpaden heeft hij de sittigon opgesteld. Wat er de volgende dag gebeurd is weten we allemaal. Toen de dader naar zijn val kwam kijken, trof hij daar de twee meisjes aan en toen is hij er snel vandoor gegaan. De volgende dag aten alle bosnegers in het kamp pakiravlees en dat gaf mij toen wel te denken! Caro en ik zijn weer naar 't kruispunt gegaan en zagen dat er grote stukken uit het varken waren gesneden. Er waren echter geen mensensporen te vinden. Wel waren er veel poemasporen rond het varken. Indien een poema van het varken gegeten had, zouden er in de naaste omgeving toch afgekloven beenderen moeten liggen. Die lagen er niet!'

'Toch kan het daarom wel een poema geweest zijn,' meende de politieman met bedenkelijk gezicht. Hij voelde de vaste grond angstig snel onder zijn voeten wegzinken.

'Natuurlijk, hoewel een poema geen dood vlees eet! Dat moest dan wel een erg hongerige poema geweest zijn! Maar ik heb toen een cameraval opgesteld, tegenover het bosje, waarin die sittigon gestaan had, terwijl een draad van de cameraval naar 't bosje liep. Als iemand in dat bosje zou gaan, moest hij de draad

raken en de camera zou dan klikken. Daarna heb ik Apatoe verteld dat de bosnegers zich niet ongerust behoefden te maken, omdat ik "iets" in het bosje gevonden had, dat de dader daar had verloren.'

'Wat was dat?' vroeg meneer Kieveld.

'Helemaal niets, maar ik maakte hem alleen maar bang. Ik vertelde hem dat ik dat voorwerp daar had laten liggen, zodat de politie het zèlf kon zien. Ik rekende erop dat de dader er zo gauw mogelijk heen zou gaan, om het verloren voorwerp weg te halen.

Op het ogenblik dat hij 't bosje inging, zou hij zichzelf fotograferen!'

Meneer Bosch haalde nu de foto uit zijn zak. De beide bosnegers werden wat onrustig. Ze hadden van meneer Bosch' woorden weinig of niets begrepen, maar ze voelden toch wel dat de zaak voor hen misliep.

Meneer Bosch liet de foto aan meneer Kieveld zien en vervolgens aan Brokkosani.

'Jij bent de dader, Brokkosani! Kijk, jij staat op de foto. Jij bent gauw gaan kijken wat je in het bosje verloren had!'

De bosneger keek even zijn metgezel aan. Hij scheen beduusd, toen sprong hij naar voren en wees op Apatoe.

'Apatoe heeft het gedaan, meneer! Apatoe! Hij heeft me gestuurd om in het bosje te zoeken. Hij heeft die sittigon gezet. Hij heeft het geweer van dat meisje genomen!'

Meneer Kieveld was opgestaan. Op gewichtige toon zei hij: 'Sta niet te liegen, man. Jij bent de dader.

Kijk, jij staat op die foto. En foto's liegen nu eenmaal niet!'

'Een ogenblikje, meneer Kieveld!' Meneer Bosch kwam tussenbeide. 'We zijn er nog niet. Begaat u nu niet nòg een domheid! Het is inderdaad Apatoe. Ik geloof niet dat Brokkosani staat te liegen.' Uit zijn zak haalde hij daarop een groen touwtje.

'Kijk, heer Kieveld. Precies zo'n touwtje zat er aan de trekker van die sittigon, niet waar?'

'Eh ... inderdaad!' was het korte antwoord.

'Dit stukje touw heb ik gevonden in de hut van Apatoe.'

Uit zijn andere zak haalde hij een tweede voorwerp. 'Wat die poemasporen betreft. Hij heeft ons, nadat ik gevraagd had waar ze dat pakiravlees vandaan hadden, om de tuin willen leiden door met deze poot poemasporen na te bootsen. Alle voetsporen had hij uitgewist.'

Meneer Bosch overhandigde de politieman nu een gedroogde en opgevulde poemapoot.

'Deze jachttrofee heb ik gevonden in ... wéér in de hut van Apatoe!'

Toen Apatoe de poemapoot zag, viel hij meteen door de mand. Hij viel op zijn knieën en smeekte meneer Bosch om genade!

'Je moet niet bij mij zijn, vriend. Je moet bij die andere meneer zijn,' zei meneer Bosch, en hij wees op meneer Kieveld. 'Wel, heer Kieveld, wat zegt u ervan?'

De politieambtenaar was met stomheid geslagen. Met open mond keek hij meneer Bosch aan.

‘De man heeft bekend, dus zal ik hèm meenemen!’ was alles wat hij er op dat moment nog uit kon brengen.

Even later merkte hij nog op: ‘Ik had al zo'n vermoeden dat die Apatoe er meer van wist!’

‘Ja, dat zal wel!’ liet Tamara zich ineens horen.

Woedend keek de politieman in haar richting, maar hij wist niet zo vlug een passend antwoord te vinden. ‘Kom Apatoe. Je bent onder arrest. Maar ... eh ... m'n boot!’ zei hij aarzelend.

Meneer Bosch had al gezien dat Johannes teruggekomen was.

‘Uw boot ligt hier beneden aan de steiger al op u te wachten, meneer Kieveld!’

‘Eh ... die foto, die poemapoot en dat stukje touw zal ik meenemen als bewijsmateriaal!’

‘Toch niet! Die dingen houd ik als aandenken. Ik ben maar blij dat we hier zo'n goede politieman hebben, meneer Kieveld. Dat geeft ons allemaal een rustig gevoel!’

‘Als u mij nodig heeft, laat u me maar gerust roepen hoor!’ zei deze. ‘Daar word ik immers voor betaald.’

‘Dag meneer Kieveld. Tot ziens,’ zei meneer Bosch lachend.

‘Goedenavond. O ja, wat uw gouden horloge betreft, ik vermoed dat ik het al op 't spoor ben.’

‘Mooi zo! Maar ik heb het al teruggevonden! Ik had het aan mijn pols. Dank u voor uw moeite, hoor!’

‘U had het aan uw pols? Maar ... ha ha, goede mop!

Volgende keer éérst aan uw pols kijken, meneer Bosch!'

'Ik zou maar oppassen, meneer Kieveld anders drijft uw boot weer weg!' riep Tamara minder vriendelijk.

Lachend keek meneer Bosch de politieman met zijn arrestant na.

'Jij met je geweer!' zei Caro.

'Mijn geweer heeft me in grote moeilijkheden gebracht,' moest Tamara toegeven.

'Mijn camera heeft je er weer uitgehaald,' merkte Caro droogjes op.

'Zo zie je maar weer. In het bos heb je meer aan een camera dan aan een geweer.'

'En nu weten jullie tenminste dat het zetten van een sittigon verboden is,' besloot meneer Bosch.

Een paar dagen later stoomde een sleepboot de rivier af. Het was een stikdonkere nacht. Achter de boot dreef een reusachtig houtvlot, waarop een paar dansende oliepitjes brandden. Op het achterdek stonden twee meisjes.

'Dat flauwe lichtje daar vooruit is Wayambo-moffo!' zei de stuurman. 'We schieten lekker op. Er staat een flinke stroom!'

'We hebben helemaal geen haast,' antwoordde Caro. 'Mòrgen is de laatste dag van m'n vakantie. Ik had nog best willen blijven, want 't was toch fijn op Sabaroe, hè Tamara?'

Haar vriendin antwoordde niet. Peinzend tuurde ze

naar het lichtpuntje recht vooruit...

‘Heb je je geweer van meneer Kieveld teruggekregen?’ informeerde Caro. ‘Ik zie het nergens.’

‘Heb ik aan een van de bosnegers gegeven ...’ antwoordde Tamara.